

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
POLITIKAS ZINĀTNES NODAĻA

**KORUPCIJAS NOZIEGUMU IZMAIŅAS LATVIJĀ, SĀKOT NO KNAB
DIBINĀŠANAS LĪDZ PAT MŪSDIENĀM**

BAKALaura DARBS

Autors: **Reinis Leiskins**

Studenta apliecības Nr.: r116041

Darba vadītājs: docents Dr.sc.pol. Valts Kalniņš

RĪGA 2019

ANOTĀCIJA

Tēma: Korupcijas noziegumu izmaiņas Latvijā, sākot no KNAB dibināšanas līdz pat mūsdienām.

Bakalaura darba hipotēze: Septiņpadsmit gadu laikā, kopš KNAB dibināšanas, konstatēto vienkāršo korupcijas noziegumu īpatsvars kopējā korupcijas noziegumu skaitā ir samazinājies, jo ir uzlabojusies institūciju, kas nodarbojas ar tiesībaizsardzību, kapacitāte atklāt šāda veida noziegumus.

Darba mērķis ir noteikt to, kā ir mainījušās tendences korupcijā septiņpadsmit gadu laikā kopš KNAB dibināšanas. Noteikt tos iemeslus, kādēļ ir mazinājies vienkāršās korupcijas noziegumu skaits, izanalizēt, kādi cilvēki un kādas amatpersonas iesaistās koruptīvo darbību veikšanā, - un kāds ir korupcijas noziegumos izmantoto naudas summu apmērs, kādas jomās šīs noziedzīgās darbības tiek veiktas, kā arī noteikt to, par ko tieši tiek maksāts, veicot koruptīvās darbības, visbeidzot, veicot šo tendenču izmaiņu analīzi.

Izmantotās pētījuma metodes:

Izmantot Latvijas datus, pētīt atklāto noziegumu raksturu, kā tie ir mainījušies ilgākā laika posmā.

dokumentu, pētījumu, dažādu citu materiālu izpēti;

Avoti: teorētiskā literatūra, normatīvie akti, LR „Valsts kontroles”, KNAB, domnīcas „Providus” un sabiedrības par atklātību „Delna” dati, fakti, pētījumi un apskati.

Atslēgvārdi: korupcija, korupcijas definīcija, korupcijas līmenis, korupcijas izmaiņas, KNAB.

Pētījuma priekšmets: KNAB 2003.gada līdz 2018.gada publisko pārskatu krimināllietas un Prokuratūras vietnē pieejamās (2016.gada līdz 2018.gada) krimināllietas.

Pētījuma objekts: Korupcija Latvijā

ABSTRACT

Subject: Changes in Corruption Crimes in Latvia, from the founding of the KNAB to today.

Hypothesis: In seventeen years since the founding of the KNAB, the proportion of detected simple corruption crimes in the total number of corruption crimes has decreased, as the capacity of law enforcement authorities to detect these types of crime has improved.

The aim of the work is to determine how the trends in corruption have changed in the seventeen years since the founding of the KNAB. Identify the reasons why simple corruption crimes reduced in those 17 years, analyze which people and officials usually are involved in corrupted activities - and how did the amount of money used in corruption crimes change, the areas in which these criminal activities are carried out, and determining exactly what is paid when carrying out corrupt practices, finally, analysis of trends.

Study methods used:

- 1) to use Latvian data, to study the nature of open crimes, as they have changed over the longer term.
- 2) research of documents, studies, various other materials;

Sources: theoretical literature, regulatory enactments, LR “State control”, KNAB, think tank Providus and public disclosure “Delna” data, facts, studies and surveys.

Keywords: Corruption, Corruption Definition, Corruption Levels, Corruption Changes, KNAB.

Subject of study: Corruption in Latvia

Subject-matter: Criminal cases available on the site of the Prosecutor's Office (2016 to 2018), related to corruption and KNAB 2003 to 2018 public report criminal cases.

SATURS

Anotācija	2
Abstract	3
SATURS	4
Ievads	9
1. Korupcija	11
1.1. Korupcijas definīcija	12
1.2. Korupcijas rašanās iemesli	14
1.2.1. Politiskā un ekonomiskā vide	14
1.2.2. Valsts iedzīvotāju kultūra, reliģija	15
1.2.3. Valsts režīms	16
1.2.4. Darba tirgū darba piedāvājuma trūkums	16
1.2.5. Attiecīgu sodu trūkums, kuri ir strikti un ātri piemērojami, kas saistīti ar korupciju ...	17
1.2.6. Sabiedrības saliedētības trūkums	17
1.2.7. Atklātības un caurredzamības trūkums valstī	17
1.2.8. Neatkarīgu no valsts institūciju trūkums, kas nodarbojas ar korupcijas apkarošanu	18
1.2.9. Politisko partiju daudzums	18
1.2.10. Amatpersonu atbildības trūkums	19
1.2.11. Neveselīgas konkurences atbalsts	19
1.3. Korupcijas darbības formas	20
1.3.1. Kukuļdošana, kukuļņemšana, kukuļa piesavināšanās	20
1.3.2. Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana	21
1.3.3. Valsts resursa ļaunprātīga izmantošana	21
1.3.4. Melošana, lai sasniegtu savu mērķi	22

1.3.5. Balsu pirkšana.....	22
1.3.6. Amatpersonu ietekmēšana izmantojot savu amatu.....	22
1.3.7. Nepotisms vai radu būšana.....	22
1.3.8. Savu zināšanu tirgošana	23
1.3.9. Nelegāla politisko partiju finansēšana	23
1.3.10. Virpuļdurvju efekts	23
1.4. Faktori, kas var korupciju ierobežot	24
1.5. Korupcijas apkarošanas un novēršanas institūciju apraksts un to nepieciešamība	26
1.6. Korupcijas sarežģītības līmeņi	29
2. Korupcijas noziegumu izmaiņas Latvijā.....	31
2.1.Korupcijas tendenču izmaiņas kopš KNAB dibināšanas	31
2.2.Kā ir attīstījusies cīņa pret korupciju Latvijā un kādēļ vienkāršās korupcijas noziegumi samazinās.....	32
2.3.Likumi un to grozījumi, kas novērš korupcijas rašanās riskus un apkaro tos.....	33
2.4.Kultūras izmaiņas	37
2.5.Tehnoloģiju attīstība	39
3.Konstatēto korupcijas noziegumu analīze	42
3.1. KNAB publiskajos pārskatos (2003. – 2018.) aprakstīto korupcijas noziegumu analīze	43
3.1.1. 2003.gada KNAB publiskajā pārskatā aprakstīto noziegumu analīze	43
3.1.2. 2004.gada KNAB publiskajā pārskatā aprakstīto noziegumu analīze	44
3.1.3. 2005.gada KNAB publiskajā pārskatā aprakstīto noziegumu analīze	45
3.1.4. 2006.gada KNAB publiskā pārskata analīze	46
3.1.5. 2007.gada KNAB publiskā pārskata analīze	47
3.1.6. 2008.gada KNAB publiskā pārskata analīze	48
3.1.7. 2009.gada KNAB publiskā pārskata analīze	49

3.1.8. 2010.gada KNAB publiskā pārskata analīze	50
3.1.9. 2011.gada KNAB publiskā pārskata analīze	51
3.1.10. 2012.gada KNAB publiskā pārskata analīze	52
3.1.11. 2013.gada KNAB publiskā pārskata analīze	53
3.1.12. 2014.gada KNAB publiskā pārskata analīze	54
3.1.13. 2015.gada KNAB publiskā pārskata analīze	55
3.1.14. 2016.gada KNAB publiskā pārskata analīze	56
3.1.15. 2017.gada KNAB publiskā pārskata analīze	57
3.1.16. 2018.gada KNAB publiskā pārskata analīze.	58
3.2. Prokuratūras vietnē pieejamo korupcijas noziegumu analīze (2016. – 2019.).....	59
3.2.1. 2016.gada Prokuratūras pieejamo korupcijas noziegumu analīze	59
3.3.Datu apkopojums	62
3.3.1.Kopējās noziegumu skaita izmaiņas balstoties uz ģenerālprokurora datiem	62
3.3.2.Vienkāršo noziegumu īpatsvars	63
3.3.3. Korupcijas noziegumu apkopojums.....	66
3.3.3.Tendences sarežģītajos korupcijas noziegumos	67
4. Tiesībsargājošās institūcijas un to kapacitātes izmaiņas atklāt korupcijas noziegumus	68
4.1. KNAB	68
4.1.1. KNAB funkcijas	69
4.1.2. KNAB kapacitātes izmaiņas korupcijas noziegumu apkarošanā.....	70
5. SECINĀJUMI	72
Izmantotie informācijas avoti.....	74
PIELIKUMI	79
<u>1.Pielikums</u> KNAB budžeta izmaiņas no 2003.gada līdz 2018.gadam	80
<u>2.Pielikums</u> 2003.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	81

<u>3.Pielikums</u> 2003.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas	82
<u>4.Pielikums</u> 2004.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	84
<u>5.Pielikums</u> 2004.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas	85
<u>6.Pielikums</u> 2005.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	87
<u>7.Pielikums</u> 2005.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas	90
<u>8.Pielikums</u> 2006.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	98
<u>9.Pielikums</u> 2006.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas	100
<u>10.Pielikums</u> 2007.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	107
<u>11.Pielikums</u> 2007.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas.....	108
<u>12.Pielikums</u> 2008.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	109
<u>13.Pielikums</u> 2008.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas.....	110
<u>14.Pielikums</u> 2009.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	111
<u>15.Pielikums</u> 2009.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas.....	112
<u>16.Pielikums</u> 2010.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	113
<u>17.Pielikums</u> 2010.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas.....	114
<u>18.Pielikums</u> 2013.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	116
<u>19.Pielikums</u> 2013.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas.....	117
<u>20.Pielikums</u> 2014.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	118
<u>21.Pielikums</u> 2014.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas.....	119
<u>22.Pielikums</u> 2015.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	120
<u>23.Pielikums</u> 2015.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas.....	121
<u>24.Pielikums</u> 2018.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze	122
<u>25.Pielikums</u> 2018.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas.....	123
<u>26.Pielikums</u> 2016.gada prokuratūrās vietnes korupcijas krimināllietu analīze	126
<u>27.Pielikums</u> 2016.gada Prokuratūras vietnē pieejamās krimināllietas	127

<u>28.Pielikums</u> 2017.gada prokuratūrās vietnes korupcijas krimināllietu analīze	131
<u>29.Pielikums</u> 2017.gada Prokuratūras vietnē pieejamās krimināllietas	133
<u>30.Pielikums</u> 2018.gada prokuratūrās vietnes korupcijas krimināllietu analīze	144
<u>31.Pielikums</u> 2018.gada Prokuratūras vietnē pieejamās krimināllietas	146

IEVADS

Bakalaura darba tēma ir saistīta ar korupciju un tās līmeņa izmaiņām Latvijā, sākot no KNAB dibināšanas 2002. gada 10.oktobra. Viens no iemesliem kādēļ ir izvēlēta tieši šī darba tēma, ir tas, ka korupcija ir sastopama visur. Tās negatīvā ietekme ir jūtama jebkurā ar ekonomiku saistītā sfērā. Tās pirmsākumi dažādos darbos ir datēti ar laiku jau pirms mūsu ēras. Korupcija sagrauj daudzus valsts ekonomiku un to politiku. Otrs izvēlētais darba tēmas iemels ir vēlme izprast, kādas bijušas korupcijas tendences Latvijā septiņpadsmit gadu laikā.

Tēmas aktualitāti pamato fakts, ka Latvijā vēl joprojām parādās ziņās, kas saistītas ar korupcijas skandāliem, ka – piemēram, pilsētu mēri, arī deputāti vai pašvaldības izpildinstitūciju darbinieki ir iesaistīti korupcijas darbībās (piemēram, nesena Rīgas domes priekšsēdētāja Nila Ušakova iespējamais korupcijas skandāls AS „Rīgas satiksme” darbībā, Ventspils pilsētas domes priekšsēdētāja Aivara Lemberga korupcijas skandāli, u.tml.). Latvijas Republikas - Valsts kontroles - pārbaudes pašvaldībās atklāj vairākus būtiskus pārkāpumus, piemēram, veicot revīzijas sešās pašvaldībās, Valsts kontrole vairākās no tām atklājusi „melnās kases”, pašvaldībās ir tādi neekonomiski infrastruktūras objekti, kuri sava apmēra vai izmaksu dēļ varētu būt apšaubāmi.

Nozīmīga problēma ir tā, ka augstas amatpersonas cenšas ietekmēt nacionālo mediju atspoguļojumu vai nu tieši, vai caur sev piederošām iestādēm un kapitālsabiedrībām, slēdzot ar medijiem reklāmas vai sponsorēšanas līgumus. Slēdzot šādus līgumus, vietējais medijs ir spiests rakstīt vietējo pašvaldības vadību slavinošus rakstus, bet analītiska rakstura raksti un kritika bieži netiek publicēta. Tomēr pēdējo gadu laikā sabiedrības tolerance pret korupciju ir mainījusies. Pieejamā informācija un cilvēku ekspektācijas ir radījušas situāciju, kad katram politiskajam līderim tiek sekots līdzī. Latvijā vairs nav tik viegli dot, un pieņemt kukuļus. Kukuļdošana ir viena no būtiskākajām korupcijas formām, par cik tā ir novērojama itin bieži jeb kurā sfērā.

Bakalaura darba hipotēze: Septiņpadsmit gadu laikā, kopš KNAB dibināšanas, konstatēto vienkāršo korupcijas noziegumu īpatsvars kopējā korupcijas noziegumu skaitā ir samazinājies, jo ir uzlabojusies KNAB kapacitāte atklāt šāda veida noziegumus.

Darba mērķis ir noteikt to, kā ir mainījušās tendences korupcijā septiņpadsmit gadu laikā kopš KNAB dibināšanas. Noteikt tos iemeslus, kādēļ ir mazinājies vienkāršās korupcijas noziegumu skaits,

izanalizēt, kādi cilvēki un kādas amatpersonas iesaistās koruptīvo darbību veikšanā, - un kāds ir korupcijas noziegumos izmantoto naudas summu apmērs, kādas jomās šīs noziedzīgās darbības tiek veiktas, kā arī noteikt to, par ko tieši tiek maksāts, veicot koruptīvās darbības, - visbeidzot, veicot šo tendenču izmaiņu analīzi, rast priekšlikumus, kā uzlabot esošo situāciju Latvijā.

Izmantotās pētījuma metodes:

Izmantot pieejamos Latvijas datus, pētīt atklāto noziegumu raksturu, kā tie ir mainījušies septiņpadsmit gadu laika posmā;

dokumentu, pētījumu, dažādu citu materiālu izpēti.

Bakalaura darbā izmantotie avoti: teorētiskā literatūra, normatīvie akti, LR „Valsts kontroles”, KNAB, domnīcas „Providus” un sabiedrības par atklātību „Delna” dati, fakti, pētījumi un apskati.

Darbs ir sadalīts četrās nodaļās pēc kurām seko darba veiktie secinājumi un priekšlikumi pastāvošo problēmu risināšanai. Darba pirmajā nodaļā tiek pētīts, kas īsti ir korupcija, un tās definīcijas, kādas ir korupcijas formas, kādas ir problēmas, kādi īsti ir tās cēloņi. Darba otrajā nodaļā tiek izpētīta esošā korupcijas situācija Latvijā, kā arī faktori, kas ietekmēja to, kādēļ korupcijas līmenis Latvijas valstī ir mazinājies. Darba trešajā nodaļā tiek analizēti korupcijas noziegumi. Ceturtajā nodaļā tiek analizētas Tiesībsargājošās institūcijas un to kapacitātes izmaiņas.

Darba pētnieciskās daļas ietvaros tika veikts empīrisks pētījums, kura mērķis bija noskaidrot:

kādas ir tendences korupcijā 17 gadu laikā, kopš KNAB dibināšanas;

iemeslus kādēļ ir mazinājušies vienkāršā korupcijas līmeņa noziegumi;

izanalizēt gan KNAB publisko pārskatu iekļautos korupcijas noziegumus no 2003.gada līdz 2018.gadam, gan arī Prokuratūras vietnē pieejamos korupcijas noziegumus 2016. līdz 2018.gadam. Tādā veidā nosakot korupcijas nozieguma sarežģītības pakāpi, kā arī noskaidrot kādiem kritērijiem atbilst sarežģītie korupcijas noziegumi.

Pētījuma priekšmets: KNAB 2003.gada līdz 2018.gada publisko pārskatu krimināllietas un Prokuratūras vietnē pieejamās (2016.gada līdz 2018.gada) krimināllietas.

Pētījuma objekts: Korupcija Latvijā

1. KORUPCIJA

Korupcija ir sena problēma, datējama jau rakstos pirms mūsu ēras. Tā ir pastāvējusi visur un vienmēr. Tās saknes ir dziļi birokrātiskās un politiskās iestādēs, un tās ietekme uz attīstību atšķiras atkarībā no valsts situācijas. Nav tādas sfēras, kur tā nebūtu klāt esoša. Korupcija var izraisīt negodīgu un amorālu rīcību, parasti tā rodas situācijās, kad cilvēkam ir nepieciešami līdzekļi, lai uzturētu gan sevi, gan savu ģimeni tādēļ tā ir sastopama gan ekonomiskajā, gan sociālajā, gan politiskajā, gan arī kultūras sfērā. Šīs sfēras sevī ietver reliģiju, veselību, biznesu, darbu, kā arī izglītību. Korupcija arī rodas tādās situācijās, kad kādai personai ir pārāk liela vara un nepastāvoša atbildības sajūta. Ja rodas situācijas, kad tiek atklāts kāds ar korupciju saistīts noziegums un cilvēks tiek nesodīts, tas pavairo šāda veida rīcību.

Latvija šajā gadījumā nav izņēmums. Salīdzinot Latvijas korupcijas līmeni ar pārējām Baltijas valstīm, tad var novērot tādu situāciju, ka Latvijā korupcijas līmenis ir zemāks nekā Lietuvā un augstāks nekā Igaunijā. Situācija Latvijā pēc Transparency International datiem liecina par to, ka Latvijā ir 59/100 punktiem. Kur 0 punkti nozīmē to, ka korupcijās līmenis šajā valstī ir ļoti augsts, savukārt, 100 punkti nozīmē to, ka korupcijas līmenis šajā valstī ir neesošs. Lietuvā ir 58/100 punkti un Igaunija ir 73/100 punkti. Igaunijā ir vislabākā situācija no visām Baltijas valstīm. Vidējais līmenis Eiropā pēc Transparency International datiem liecina to, ka tas ir 63/100 punkti. Labākā situācija, kur ir novērojams vismazākais korupcijas līmenis ir Dānija, kur tie ir 89 punkti no 100.¹

Vēsturiski korupcijas jēdziens ir sistemātiski pētīts, bet par īpaši nozīmīgu jēdziena attīstību un tā izpēti var minēt divdesmito un divdesmit pirmo gadsimtu, jo šajā laikā strauji pieaug dažādu sabiedrību, uzņēmumu, valdību mijiedarbība citai ar citu kā arī tehnoloģiju attīstība, kas ir būtisks iemesls kādēļ korupcijas jēdziens ir 20.gadsimtā attīstījies. Pats vārds korupcija ir cēlies no latīņu vārda „*corruptio*”, kurš nozīmēja samaitāšanu, sabrukumu, pavešanu, piekukuļošanu. Korupcija ir pretstats vārdam godīgums.

¹Transparency International. (2018.). *Transparency International korupcijas uztveres indeksa dati*. Izgūts no <https://www.transparency.org/cpi2018>.

1.1. Korupcijas definīcija

Pēdējo 30 gadu laikā par korupciju ir veikts ievērojams daudzums teorētisku un empīrisku pētījumu. Tomēr kā plaši pielietojams jēdziens gan politikā, gan sociālajās zinātnēs korupcija nav skaidri definēts. Korupcija tiek saprasta kā viss, sākot no kukuļu došanu valsts ierēdņiem apmaiņā pret kaut kādu labumu kā arī valsts mantas zagšanu, līdz pat plašām apšaubāmām ekonomiskām un politiskām praksēm, kurās politiķi un birokrāti ļaunprātīgi izmanto sev pieejamo varu, lai iegūtu sev personīgo labumu. Cilvēkam korupcija bieži vien sasaistās ar kaut ko negatīvu, šis jēdziens būtībā cilvēkam rada emocionālu noslogojumu. Jebkurā vietā pasaulē korupcija tiek nosodīta. Eksistē dažādas termina „korupcija” definīcijas. Visiem mēģinājumiem analizēt korupcijas jēdzienu ir jāsaistās ar faktu, ka angļu un citās valodās vārdam “korupcija” ir ļoti atšķirīgas nozīmes.² Problēma ir tajā, ka valstis savā starpā atšķirās, (tās likumi, valdības formas, kultūra. utt.). Tādēļ korupcijas jēdzienu definē atsevišķi katras valsts likumi.

Makjavelli korupciju salīdzina ar slimību, kuru ir grūti diagnosticēt, bet viegli ārstēt, bet, ja tomēr, tā ir ielaista, tā ir viegli konstatējama, bet grūti ārstējama. Korupcija ir nopietns šķērslis ilgtspējīgai attīstībai. Korupcijas izmaksas ir lielākas nekā tikai resursu novirzīšana no viņu likumīgā mērķa. Korupcija grauj sabiedrības sociālo struktūru, vājina tiesiskumu, grauj uzticību valdībai, mazina cilvēku dzīves kvalitāti un rada organizētu noziedzību, terorismu un vardarbīgu ekstrēmismu.³ Korupcija ietekmē to, kā tiek pārvaldītas valstis. Korupcija mēdz būt dažāda. Sekas katram korupcijas veidam atšķiras. Korupcijas sekas lielā mērā ir atkarīgas no tā, kāda veida korupcija notiek valstī, un kādos veidos tiek izmantoti iegūtie līdzekļi.⁴ Korupcija pēc būtības ir latents noziegums, kas ir slēpts noziegums, kuram nav nekādu ārēju izpausmju, šāda veida noziegumus ir grūti atklāt un noteikt, jo nav acīmredzamu noziedznieku un upuru.

Roberts Klitgaards savā darbā „*Controlling corruption*” rakstīja, ka korupcija ir nepietiekami pētīta. Un iemesls tam ir tas, ka korupcijas apstādināšana nav iespējama, tā ir slimība, kura pastāvēs pilnīgi visur un vienmēr.⁵ Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) korupciju pasludināja par vienu no pasaules lielāko slimību.⁶ Korupcija ir ārkārtīgi diskutabls jēdziens, kas raisa

²Friedrich Carl J. (1972.). *The pathology of politics: Violence, Betrayal Corruption, Secrecy and Propaganda*. 127.-141. p. New York: Harper & Row

³United Nations Office on Drugs and Crime. (2018). *Manual of corruption surveys*. 23.p.-24.p. Izgūts no https://www.unodc.org/wdr2018/prelaunch/WDR18_Booklet_1_EXSUM.pdf

⁴Amundsen I., (1999.). „*Political Corruption: An Introduction to the Issues*”. 19.p. – 26.p.. Izgūts no <https://www.cmi.no/publications/file/1040-political-corruption.pdf>

⁵Klitgaard R. (1988.gads 7.marts). *Controlling corruption*. 7.p. University of California Press

⁶Brooks G., Walsh D., Lewis C., Hakkyong K.. (2013.). *Defining Corruption*. 12.p. Palgrave Macmillan, London

strīdus un zinātniskas diskusijas. Pēc Rasmus Kārklīņas pētījuma darbā „Korupcija postkomunisma valstīs” korupcija nozīmē – publiskās varas ļaunprātīga izmantošana privātā labuma gūšanai.⁷ Šī definīcija pilnībā sakrīt ar Transparency International definīciju.

Delia Ferreira Rubio, (valdes locekle Transparency International) ir teikusi, „Korupcijai ir lielāka iespēja uzplaukt un zelt tādās valstīs, kur demokrātiskie pamati ir vāji un, kā tas ir novērots daudzās valstīs, nedemokrātiski un populistiski politiķi šo situāciju var izmantot savām priekšrocībām.” Tieši šī iemesla dēļ korupcijas līmenis ir augstāks ne demokrātiskās valstīs. Tas liek noprast to, ka cīņa pret korupciju ir instruments, kas stiprina demokrātiju valstī.⁸

J. S. Nye korupciju definē kā uzvedību, kas novirzās no vispārpieņemtajiem ētikas pamatprincipiem, amatpersona vai ierēdnis izmanto dažāda veida situācijas, veicot koruptīvas darbības, lai uzlabotu savu finansiālo stāvokli.⁹ Šāda veida noziegumi ietver tādus noziedzīgus nodarījumus kā kukuļošana, nepotisms jeb radu būšana, kas nozīme to, ka cilvēki dod priekšroku saviem draugiem, radiem utt., un piesavināšanos (publisko resursu nelikumīga piesaiste privātām vajadzībām).

Bakalaura darba autors uzskata, ka korupcijas jēdzienu, kurš ir universāls, ir grūti definējams, jo nav iespējams noteikt to, kādas normas ir tās, kas tiks izmantotas, lai nošķirtu korumpētus un nekorumpētus aktus? Ja definīcijas ir orientētas uz valsts pārvaldi, tad kādi ir noteikumi un normas, kas reglamentē valsts amatpersonas? Ja definīcijas ir orientētas uz sabiedrības interesēm, tad kuru sabiedrības interešu novērtēšana ir jāīsteno?

⁷Kārklīņa R.(2006.). *Korupcija postkomunisma valstīs*. 11.lpp. Rīga: Valters un Rapa

⁸Ferreira Rubio D. (2018.). *Delia Ferreriras Rubio viedoklis par korupciju*. Izgūts no <https://www.transparency.org/cpi2018>

⁹Heidenheimer, A. J., & Johnston, M. (2002). *Political corruption: Concepts contexts*(3rd ed.). 8.p. New Brunswick:

1.2. Korupcijas rašanās iemesli

Roberts Klitgaards korupcijas rašanos skaidro ar korupcijas riska formulu. Kas sevī ietver varas monopoli, amatpersonu rīcības brīvību, cilvēku atbildību, atklātību kā arī uzraudzību un ētiskumu. K - korupcija, M - varas monopols, R - amatpersonas rīcības brīvība, A – cilvēku atbildība, to uzraudzība kā arī vides atklātība, Ē – ētiskums. Formula: $M+R-A-\bar{E} = \text{Korupcijas līmenis}$.¹⁰

Katrai valstij korupcijas līmenis un tolerance pret to atšķiras, tādēļ ir grūti definēt tās lietas, kuras rada korupciju, tomēr daudzās valstīs ir novērojamas līdzīgas tendences un korupcijas līmeņi, kas ļauj noprast iemeslus kādēļ tā pastāv un pieaug.

Pirmā lieta, kuru vērts būtu minēt, kas ir līdzīga visām valstīm, kurās pastāv korupcija ir zemais atalgojums, otra lieta ir mediju brīvība un neatkarība no valsts un augsti stāvošiem līderiem. Trešā lieta ir zemais izglītības līmenis, kurš raisa situāciju, kad cilvēkiem nerodas nekādu jautājumu par to, kur tie līdzekļi pazūd.

Neatkarīgi no tā, kas iepriekš minēts, korupcijas rašanās iemeslus nevar tik viegli noteikt, jo tos ietekmē: gan politiskā, gan ekonomiskā valsts vide, gan arī amatpersonu ētika/morāle, likumi, kā arī cilvēku kultūra, tas ir, paražas, ieradumi, tradīcijas.

Lielāks korupcijas risks pastāvēs tajās institūcijās, kuru darbu izpildē ir tāda funkcijas kā uzraudzība vai kontrolē par kādu noteiktu sfēru, kura piesaista pēc iespējas vairāk līdzekļu un varu. Tas arī ir viens no iemesliem, kādēļ daudzas partijas un amatpersonas vēlas iegūt institūcijas, kurām ir vairāk varas.

1.2.1. Politiskā un ekonomiskā vide

Korupcija ir atkarīga no tā kāda ir valsts politiskā un ekonomiskā vide. Ja valsts ir demokrātiska, tad ir mazāka iespēja, ka valstī pastāv augsts korupcijas līmenis, (lai gan, Makjavelli minēja to, ka republikās korupcijas līmenis ir augstāks nekā citos iespējamajos režīmos, Makjavelli korupciju nosodīja, sakot, ka tā noved pie morāles degradācijas, sliktas izglītības un cilvēki vairs netic augstākam spēkam). Atgriežoties pie politiskās un ekonomiskās vides, ja valsts iejaucas tirgū un ekonomiskajā vidē, un tās lomā tajā ir augsta, tad pastāv iespēja, ka valsts amatpersonas, kam ir pieeja pie šīs varas izmanto

¹⁰Klitgaard R. (1998.). *Korupcijas riska formula*. 4.p. Izgūts no <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1998/03/pdf/klitgaar.pdf>

šo varu savām vajadzībām, tādējādi izveidojot valstī situāciju, kad korupcijas līmenis pieaug, par cik ir sabiedrības locekļi, kuri ir gatavi maksāt lielas naudas summas, lai apietu dažāda veida regulas. Valstis, kur pastāv ekonomiskā brīvība kā arī politiskā brīvība ir mazāk korumpētas kā valstis, kur šī brīvība tiek ierobežota.¹¹

Korupcija rodas arī situācijās, kad valsts amatpersonas, kuru algas ir zemas, vēlas uzlabot savu ekonomisko stāvokli, tās pievēršas pie koruptīvajām darbībām. Tās pieņem dažāda veida kukuļus un nav spējīgas tiem pretoties. Šāda veida vide rodas valstīs, kuras nav spējīgas nodrošināt atbilstošu samaksu tās darbiniekiem. Protams, pastāv arī situācija, kad amatpersonas saņem augstu atalgojumu, bet tik un tā pievēršas pie noziegumiem, kas saistīti ar korupciju, tomēr šāda veida amatpersonas pieprasa no kukuļdevējiem daudz vairāk kā amatpersonas, kuras saņem krietni zemāku atalgojumu.¹² Šajā visā ir daudzi faktori, kā piemēram, cilvēka kultūra, ētika, morāle, reliģija, utt. Otra lieta, kas ietekmē to, vai amatpersonas pievēršas pie koruptīvajām darbībām ir neapmierinātība, ko izraisa slikta darba vide. Jo lielāka ir cilvēku apmierinātība ar darba vietu, jo mazāka ir iespēja, ka šīs amatpersonas pievērsīsies pie darbībām, kas saistītas ar korupciju. Daudzi pētījumi ir pierādījuši to, ka privātais sektors ir daudz mazāk korumpēts kā valsts sektors. Tādēļ, ka privātajā sektorā cilvēki jūtas labāk, drošāk un to atalgojums ir daudz lielāks nekā valsts sektorā strādājošajiem un otrs variants, kad pats uzņēmuma īpašnieks ir ieinteresēts cīnīties pret šīm koruptīvajām darbībām, publiskajā sektorā šis īpašnieka faktors bieži vien pietrūkst. Šie visi faktori, kuri minēti, nav noteicošie, ir vēl daudzi apstākļi kuri ir jāņem vērā. Trešā lieta, kas saistīta ar politisko un ekonomisko vidi ir, piemēra ņemšana no citām amatpersonām. Pastāv situācija, kad ir kāda amatpersona, kas nodarbojas ar koruptīvajām darbībām, un tā tiek sveikā cauri nesodīta, tad rodas sekojoša darbība, tas ir, ka pavairojas to cilvēku skaits, kas nodarbosies ar koruptīvajām darbībām ņemot piemēru no citām amatpersonām.¹³

1.2.2. Valsts iedzīvotāju kultūra, reliģija

Valsts iedzīvotāju kultūrai, reliģijai ir svarīga lomā vai valstī korupcijas līmenis ir augsts vai zems. Katra valsts korupciju uztver savādāk. Nav vienas vienotas korupcijas uztveres. Valsts iedzīvotāju reliģija arī spēlē lielu lomu, kādēļ pastāv augsts korupcijas līmenis. Piemēram, ja aplūko valstis, kuras ir

¹¹Treisman D. (2000.). „*The Causes of Corruption*”, 10.p. Izgūts no <https://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/causes.pdf>

¹²Transparency International. (2009.gads 23.novembris) *Zemās algas*. 2.p.–4.p. Izgūts no <https://www.u4.no/publications/low-salaries-the-culture-of-per-diems-and-corruption.pdf>

¹³Gupta S.,T. Abed G. „*Governance, Corruption, and Economic Performance*”. 38.p. International Monetary Fund

saistītas ar luterānismu, kurš vairo valsts iedzīvotāju individuālismu, tad var secināt, ka šāda veida valstīs, kur šo iedzīvotāju pārsvars ir luterāņi, tad var novērot tādu situāciju, kad korupcijas līmenis ir krietni mazāks kā valstīs, kurās galvenās reliģijas ir islāms vai pareizticība.¹⁴

Pasaulē pastāv situācija, kad persona, kura jau iepriekš ir pieķerta kāda ar korupciju saistītā noziegumā, turpina ieņemt augstus amatus, un ar pieejamo varas daudzumu turpina kontrolēt tai nepieciešamo.¹⁵ Šāda veida personas nepietiekami tiek kritizētas no sabiedrības puses. Dažās situācijās to reputācija nevis samazinās, bet gan palielinās sabiedrības acīs. Kā, piemērs, ir divi mēri gan bijušais Rīgas mērs Nils Ušakovs, gan arī Ventspils mērs Aivars Lembergs, abas amatpersonas neskatoties uz pieķertajām koruptīvajām darbībām turpina ieņemt augstus amatus un gūt sabiedrības atbalstu. Cilvēki ir gatavi balsot par šīm personām.

1.2.3. Valsts režīms

To vai valstī ir augsts korupcijas līmenis vai zems nosaka tās režīms, kāds pastāv šobrīd vai kādreiz pastāvējis.¹⁶ Ja režīms ir bijis autokrātisks, kur ir bijis viens valdnieks, kurš ir noteicis to kā notiek procesi valstī, tad tās valsts korupcijas līmenis būs daudz augstāks kā valstī, kura ar šāda veida režīmu nav saskarusies, tas arī ir iemesls kādēļ postkomunisma valstīs ir tik augsts korupcijas līmenis.

1.2.4. Darba tirgū darba piedāvājuma trūkums

Valstīs, darba vietu trūkuma dēļ cilvēkiem rodas velme pievērsties pie noziedzīgām darbībām, tai skaitā, nodarboties ar noziegumiem, kas saistās ar korupciju. Cilvēki ir gatavi maksāt, dāvināt, izpildīt dažādas velmes, lai iegūtu nepieciešamo darbu. Tie ir gatavi maksāt krietnu „naudas žūksni” gan augstām amatpersonām, gan arī politiķiem, lai panāktu savas velmes. Šādas situācijas rodas valstīs, kurās cilvēkiem nav iespējams iegūt nepieciešamo izglītību vai iegūt nepieciešamo pieredzi, kas vajadzīga attiecīgajam darbam.¹⁷

¹⁴Treisman D, (2000.). *The Causes of Corruption.* 8.p. Izgūts no <https://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/causes.pdf>.

¹⁵Sanjeev Gupta, George T. Abed. (2002.gads 23.septembris). *Governance, Corruption, and Economic Performance.* 38.p International Monetary Fund.

¹⁶Daniel Treisman. (2000.). *The Causes of Corruption,* 10.p Izgūts no <https://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/causes.pdf>.

¹⁷Gupta S.,T. Abed G.,Abed. *Governance, Corruption, and Economic Performance.* 33.p. International Monetary Fund

1.2.5. Attiecīgu sodu trūkums, kuri ir strikti un ātri piemērojami, kas saistīti ar korupciju

Pastāv situācijas, kad kāda amatpersona, tiek pieņemta kādā ar korupciju saistītā noziegumā, vai korupcijas un apkarošanas institūcijas, vai šo noziegumu ir atklājis kāds ziņu dienests, un šī persona nesaņem attiecīgu sodu pret nodarījumu, pēc kāda laika, persona atgriežas tādā pašā amatā, bet jau jaunā darba vietā ar tādu pašu samaksu. Šāda veida situācijas vairo cilvēku daudzumu, kas nodarbojas ar koruptīvajām darbībām.¹⁸ Ja pastāvēs situācija, kad valsts sodīs šīs amatpersonas attiecīgi par nodarīto noziegumu un šis sods būs ļoti skarbs, korupcijas līmenis un tā rašanās iespējas ļoti strauji kritīsies.

1.2.6. Sabiedrības saliedētības trūkums

Valstī pastāv situācija, kad sabiedrība ir sašķelta vairākās grupās. Katra grupa atbalsta savu pārstāvi, un tām ir vienalga par citu grupu pārstāvjiem. Netiek ņemti vērā sava pārstāvja noziegumi. Cilvēki ir gatavi kritizēt amatpersonas par koruptīvajiem noziegumiem un paši turpināt tos veikt. Ja sabiedrība pati neveiktu šāda veida koruptīvos noziegumus un saliedēti nosodītu amatpersonas, kas nodarbojas ar tiem, amatpersonām nekas cits neatliktu, kā vien strādāt bez koruptīvo noziegumu veikšanas.

1.2.7. Atklātības un caurredzamības trūkums valstī

Valsts iedzīvotājiem ir pārāk mazs pieejamās informācijas par to, kādi ir ienākumi, izglītība, kvalifikācija katrai amatpersonai, kura strādā valsts labā. Ja būtu zināms katras valsts amatpersonu un to ģimenes locekļu īpašumu saraksts, korupcijas līmenis valstī būtu daudz zemāks.¹⁹

Daudzas valstis cenšas ieviest likumus, kuri radītu situāciju, kad amatpersonas un valsts sabiedrības locekļiem vairs nebūtu papīra naudas un norēķināties par pirkumiem varētu tikai un vienīgi izmantojot bankas kartes. Tas samazinātu iespēju iegūt kādu precī savā īpašuma nevienam neko nezinot. Tas radītu situāciju, kad valsts amatpersonām nebūtu velmes nodarboties ar koruptīvajām darbībām. Šāda veida likumu arī vēlas ieviest Latvijas valsts.

¹⁸Gupta S.,T. Abed G.,Abed. *Governance, Corruption, and Economic Performance*. 35.p. International Monetary Fund

¹⁹Turpat. 37.p

1.2.8. Neatkarīgu no valsts institūciju trūkums, kas nodarbojas ar korupcijas apkarošanu

Pasaulē ir valstis, kur ir vajadzība pēc institūcijām, kas nodarbojas ar korupcijas apkarošanu, kuras ir autonomas no valdības vai armijas. Pastāv situācija, kad esošās institūcijas atklājot likuma pārkāpēju, kas nodarbojas ar koruptīvajām darbībām, tās spēj palikt nesodīts, jo šīs institūcijas vada kāda amatpersona, kuru ir iespējams piekukuļot. Tādā veidā daudziem cilvēkiem ir iespēja izvairīties no iespējamajiem sodiem.²⁰

Pastāvošajām institūcijām nav pietiekams varas daudzums, lai sodītu katru pārkāpēju tā, lai tā rīcība vairs neatkārtotos. Tām trūkst gan neatkarības no valsts, gan arī līdzekļu, kas dod iespēju gan tos piemērot cīņā pret korupciju, gan arī dažāda veida darbinieku apmācībām.²¹ Autonomija, vara, pieejamo resursu daudzums ir svarīgi šāda veida institūcijām, jo ja šāda veida institūcijām ir pietiekami liela vara tās var izmantojot pieejamos līdzekļus un citus instrumentus aktīvāk apkarot un novērst korupciju, kas savukārt, nozīmē to, ka šo sodu esamība radītu situāciju, kad cilvēkiem šāda veida noziegumus veikt būtu neizdevīgi. Ja institūcijai, kas apkarot korupciju un novērš to, pastāv neatkarība no valsts, tad šī institūcija nevar tikt ietekmēta no „ārpuses”.

1.2.9. Politisko partiju daudzums

Ja pastāv situācija, kad valstī ir maz politisko partiju, tad šīs partijas sadala valsti savā starpā, tādā veidā radot situāciju, kad tās izmantojot sev pieejamo varu apiet dažāda veida likumus, lai iegūtu sev un saviem tuvajiem dažāda veida labumu. Un savā veidā turot monopolu, ar kura palīdzību iegūstot lielu daudzumu kukuļu no sabiedrības locekļiem, kas vēlas, lai tieši to iegribas izpildītu. Pastāv arī situācija, kad valstīs ir daudz partiju, jo katrs iedzīvotājs to var izveidot. Nonākot pie varas partijas vēlēš iegūt pēc iespējas lielāku varu, tādējādi, rodas situācija, kad partijas vērsas pie noziegumiem, kas saistīti ar korupciju.

²⁰OECD,(2.april 2013). *Specialised Anti-Corruption Institutions*. 10.p.. Izgūts no <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>.

²¹OECD,(2.april 2013). *Specialised Anti-Corruption Institutions*. 9.p. - 13.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>.

1.2.10. Amatspersonu atbildības trūkums

Daudzām amatpersonām trūkst atbildības sajūtas. Tādējādi veidojas situācijas, kad darbi, ko tās var izdarīt ļoti ātri un īsā laika sprīdī tiek pagarināti uz ilgāku laiku un atlikti vēl vairāk. Šāda veida situācija rada korupcijas problēmu, jo daudzi cilvēki ir gatavi, lai tieši viņa lietu izskata pēc iespējas ātrāk.²² Šāda veida problēmu varētu atrisināt, ja amatpersonas saņemtu atalgojumu par paveikto darbu nevis par nostrādāto laiku vai arī, katrai amatpersonai būtu noteikts termiņš, kura laikā tai ir jāpaveic konkrētais darbs.

1.2.11. Neveselīgas konkurences atbalsts

Politiķi un dažāda cita veida amatpersonas nav ieinteresētas konkurences veicināšanā par cik, tās iegūst labumu no lielajām korporācijām, kas tām ziedo dažāda lieluma naudas summas. Tās ir ieinteresētas uzturēt pilsētās viena veida firmas, par cik to ziedotā nauda vēlēšanu laikā ir devusi iespēju vinnēt un iegūt attiecīgo amatu, ko šī amatpersona ir guvusi un, lai šāda veida sabiedroto, kas ziedo dažāda lieluma līdzekļus, dažāda veida projektiem, nepazaudētu politiķi ir gatavi izdabāt šīm korporācijām. Savukārt, firmām, kas nodarbojas ar šāda veida „ziedojumiem” šī situācija arī nāk par labu par cik, tām ir izveidots sava veida lobijs caur, kuru tās var pilnveidot dažāda veida savas ambīcijas.²³

Ja valstī pastāvētu situācija, kurā lielajiem uzņēmumiem būtu atbildības sajūta un tie vēlētos, samazināt korupcijas līmeni valstī, tad rastos situācija, kad korupcijas līmenis valstī strauji mazinātos, par cik amatpersonām nebūtu pieprasījuma izdabāt šāda veida organizācijām.

²²Gupta S.,T. Abed G.,Abed.. (September 23, 2002) *Governance, Corruption, and Economic Performance*. 38.p. International Monetary Fund

²³Klitgaard R. (b.g.). *Addressing corruption together*. 38.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/publications/FINAL%20Addressing%20corruption%20together.pdf>.

1.3. Korupcijas darbības formas

Lai runātu par korupcijas apkarošanu un tās korupcijas darbības formām ir būtiski minēt korupcijas riskus. Korupcijas risks ir varbūtība, kad kāda valsts vai pašvaldības iestādes amatpersona ar nodomu vai bez nodoma rīkojas savu vai citu personu interešu labā, gūstot sev nepelnītus labumus, nodarot kaitējumu valsts pārvaldībai, tas būtībā ir koruptīvās darbības drauds.

Ir dažāda veida šī riska izpausmes, amatpersona var izsniegt dažāda veida atļaujas dažādiem sabiedrības locekļiem, amatpersona var novilcināt dažāda veida lēmumus, lēmumi, var tikt pieņemti ārpus rindas kārtības, lēmumi, kā tie tiek pieņemti ir prettiesiski. Amatpersonas var pieņemt dažādas dāvanas, tai skaitā, dzērienus, saldumus, viesmīlības piedāvājumus, kas ir aicinājumus uz banketiem, izstāžu atklāšanām, koncertu biļešu pieņemšanu. Negaidīti arī var tikt nopludināta informācija par dažādiem konkursiem, gaidāmajiem politiskajiem lēmumiem. Radnieku pieņemšana darbā, dienesta automašīnas izmantošana personīgām vajadzībām. Sev tuvo cilvēku paaugstināšana amatā bez iepriekšējā konkursa. Uzticētās mantas izmantošana ar mērķi gūt papildu ienākumus. Izmeklēšanas neuzsākšana, ja pārkāpumā pieķerts ir savējais, šāda veida piemērs, bieži vien ir novērojams policijā un pastāv arī citi riski.²⁴

1.3.1. Kukuļdošana, kukuļņemšana, kukuļa piesavināšanās

Kukulis ir mantisks vai citāda rakstura labums²⁵, ko ierēdnis, amatpersona, politiskā amatpersona, pārvaldes amatpersona u.c. indivīdi, saņem par pienākumu nepildīšanu. Kukuļdošanas mērķi ir dažādi, sākot no tā, ka tie tiek doti, lai paātrinātu noteiktus procesus, kā arī lai iegūtu dažāda veida informāciju, pakalpojumu, vai arī, lai izvairītos no kādas izdarītas darbības sekām, kā piemēram, atļautā ātruma pārsniegšana, kur draud naudas sods, brīdinājums vai tiesību atņemšana uz noteiktu laiku. No šīs rīcības izriet divi citi jēdzieni. Tie ir: kukuļņemšana, kā arī kukuļa piesavināšanās. Kukuļņemšana ir mantiska vai citāda rakstura labuma pieņemšana, ko ierēdnis saņem par pienākuma nepildīšanu. Kukuļņemšana sevī ietver papildus jēdzienu, kas ir starpniecība kukuļošanā, tā ir piedāvāšanas, tālākas nodošanas darbība, ko izraisa starpnieks starp kukuļdevēju un kukuļņēmēju. Kukuļi amatpersonām tiek doti tādēļ, ka sabiedrības locekļi nav droši, ka pakalpojums netiks veikts kvalitatīvi vai vispār netiks veikts, tā ir

²⁴KNAB. (b.g.) *KNAB pasākuma plāna vadlīnijas*. 4.lpp. – 9.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/free/ik_pasakumu_plans_vadlinijas.pdf.

²⁵Transparency International. (b.g.) *Kukuļošanas definīcija*. Izgūts no <https://www.transparency.org/glossary/term/bribery>.

iespēja kā izvairīties no oficiāliem maksājumiem, jautājums vai problēma tiks izskatīts ātrāk, jo netiks ievērota rindas kārtība utt..

Kukuļdošana ir mantiska vai citāda rakstura labuma piedāvāšana/došana, kādai amatpersonai. Kukuļdevējam un kukuļdošanas starpniekam ir iespēja tikt atbrīvotam no kriminālatbildības, ja viņš pēc tam palīdz noziedzīgā nodarījuma atklāšanā un izmeklēšanā. Dāvana no kukuļdošanas atšķiras ar to, ka tas ir dāvinājums, kādam sabiedrības loceklim, negaidot nekādu atlīdzību pēc tās nodošanas, kādai personai.

Maksimālais sods, kādu var piemērot par šāda veida darbībām ir 10 gadu ilgs cietumsods, ar mantas konfiskāciju, kā arī tiek atņemtas tiesības strādāt attiecīgajā jomā līdz pat 5 gadiem.

1.3.2. Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir tāds korupcijas veids, kurā amatpersona pieņem lēmumus vai veic tāda veida darbības, kūrās ieguvējs ir nevis sabiedrība, bet gan pats lēmuma pieņēmējs, tā tuvinieki vai kāda cita persona, ar kuru ir veikts šis darījums. Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var notikt dažādos veidos, piemēram, izmantojot valsts resursus, ļaunprātīgi izmantojot sabiedrības uzticību. utt.²⁶

1.3.3. Valsts resursa ļaunprātīga izmantošana

Valsts resursa ļaunprātīga izmantošana ir tāda materiāla vai cita resursa izmantošana, kurā amatpersona, pārkāpjot savus pienākumus, ir veikusi tādas darbības, lai ieguvējs nevis būtu sabiedrībā kopumā, bet gan pati amatpersona vai tās tuvinieki, vai kāda cita persona, ar kuru ir veikts šis darījums.

²⁷ Valsts resursi sevī iekļauj, oficiālā auto izmantošanu, aksesuāru izmantošana, vai padoto līdzekļu izmantošanu, utt.. Jā šīs lietas tiek izmantotas savām vajadzībām, tad ir būtiski nošķirt to, ko šī amatpersona drīkst izmantot un nedrīkst savām vajadzībām, lai noteiktu to, kas īsti ir koruptīva darbība un, kas nav.

²⁶ José G. Vargas-Hernández. *The multiple faces of corruption: typology, forms and levels*. (2011.). 273.p. – 274.p. Izgūts no http://clei.pravos.hr/media/CLEI_III.pdf#page=269

²⁷Turpat.

1.3.4. Melošana, lai sasniegtu savu mērķi

Melošana, lai sasniegtu savu mērķi ir tāda koruptīvā darbībā, kuras laikā amatpersonas melo iedzīvotājiem, lai iegūtu sev nepelnītu labumu, tas ir, piemēram, naudas piesavināšanās un sabiedrības krāpšana veicot dažādu rīkojumu izveidi padotajiem, tādējādi, radot situāciju, kad dati tiek neiesniegti, un veiktas dažāda veida nelikumīgas darbības. Veicot dažāda veida uzskaiti, amatpersonām ir iespēja, sniegt nepatiesus datus un visus sabiedrības līdzekļus paturēt savām vajadzībām.²⁸

1.3.5. Balsu pirkšana

Balsu pirkšana ir tāda koruptīvā darbība, kura izpaužas, galvenokārt, vēlēšanu laikā, kad cilvēkiem īsti nav skaidrs par kuru cilvēku balsot.²⁹ Poliņķi savas pirmsvēlēšanu kampaņas laikā šāda veida personas uzpērk piedāvājot tām dažāda veida labumus, sākot no dažāda veida dāvanām līdz pat dažādu naudas summu „ziedošanu” tām. Latvijā šāda veida situācija pastāv lauku rajonos, kur cilvēkiem nav pieejas pie plašsaziņu līdzekļiem.

1.3.6. Amatpersonu ietekmēšana izmantojot savu amatu

Tā ir tāda koruptīvā darbības forma, kurā sabiedrības loceklim ir augsts profesionālais amats, izmantojot šo augsto amatu tas var ietekmēt politiķu vai citu amatpersonu lēmumu pieņemšanu un to gaitu.³⁰ Amatpersonas šāda veida koruptīvajām darbībām padodas, jo tie jūtas apdraudēti no šiem sabiedrības locekļiem, tie var zaudēt, gan dažāda veida finansējumus, gan arī kāda cita veida atbalstu.

1.3.7. Nepotisms vai radu būšana

Nepotisms vai radu būšana ir tāda koruptīvā darbībā, kurā tiek dota priekšroka sev tuviem radniekiem un ģimenes locekļiem. Nepotisms pastāv arī sabiedrībās, kur sabiedrības locekļi nevis tikai dod priekšroku sev tuviem radniekiem un ģimenes locekļiem, bet arī savas tautības pārstāvjiem, vienādi domājošiem cilvēkiem u.c. Kā, piemērs, šāda veida koruptīvajai darbībai ir pieņemšana darbā nevis šīs

²⁸José G. Vargas-Hernández. *The multiple faces of corruption: typology, forms and levels*. (2011.). 273.p. – 274.p. Izgūts no http://clei.pravos.hr/media/CLEI_III.pdf#page=269

²⁹Schedler A. (2002.gads septembris.). *What is vote buying*. 2.p.- 4.p. Izgūts no <http://web.mit.edu/CIS/pdf/Schedler%202.pdf>.

³⁰José G. Vargas-Hernández. *The multiple faces of corruption: typology, forms and levels*. (2011.). 274.p. – 275.p. Izgūts no http://clei.pravos.hr/media/CLEI_III.pdf#page=269

personas kvalifikācijas dēļ, bet gan tās piederības dēļ. Otra veida piemērs, šāda veida darbībai ir, kad amatpersonas pieņem lēmumus tā, lai palīdzētu sasniegt tuvu cilvēku mērķus.³¹

1.3.8. Savu zināšanu tirgošana

Savu zināšanu tirgošana, ir tāda koruptīvā darbībā, kurā amatpersona pārdod savas zināšanas, kuras ir guvusi veicot dažāda veida darbus valsts sektorā. Ierēdnim šī informācija ir jāsniedz bez maksas. Ir būtiski nošķirt kāda veida informāciju var izpaust un kādu nevar. Amatpersonām ir pieeja arī tādai informācija, kuru valsts amatpersona nedrīkst un nav tiesīga izpaust, kā piemēram, npublicētu tiesību aktu projekti, pilsoņu konfidenciālā informācija, dažāda veida klasificētā informācija, valsts noslēpumi.³²

1.3.9. Nelegāla politisko partiju finansēšana

Nelegāla politisko partiju finansēšana ir tāda koruptīvā darbība, ko neveic amatpersona, bet gan sabiedrības loceklis, kam ir pieeja lielam daudzumam līdzekļu, ziedošana šīm partijām notiek slepus, lai sabiedrības locekļi neuzzinātu par šo ziedojumu eksistenci, savukārt, politiķi tādā veida izvairās no tā, ka sabiedrības locekļi turpina par tiem balsot, nezinot to, ka partijas strādā kāda indivīda vai grupas interešu vārdā. Radot šo finansējumu partijām grupas/indivīdi, kas ziedo šāda veida politiskajām partijām un politiķiem, sagaida to, ka partijas tām palīdzēs dažādos likumdošanas procesos.³³

1.3.10. Virpuļdurvju efekts

Virpuļdurvju efekts ir tāds korupcijas veids, kurā amatpersona, kas ir veikusi privātā uzņēmuma uzraudzību, sāk strādāt uzņēmumā pēc tam, kad ir beigusi tās darbu valsts dienestā. Piemēram, situācija, kad ierēdnis neizdod rīkojumu, kas ietekmētu privāto uzņēmēju, pretī iegūstot darbu uzņēmumā.³⁴

³¹José G. Vargas-Hernández. *The multiple faces of corruption: typology, forms and levels*. (2011.). 275.p. Izgūts no http://clei.pravos.hr/media/CLEI_III.pdf#page=269

³²www.korrupsioon.ee. (b.g.) *Definīcija: Savu zināšanu tirgošana*. Izgūts no <https://www.korrupsioon.ee/en/forms-corruption/trading-know-how-and-insider-information>

³³José G. Vargas-Hernández. *The multiple faces of corruption: typology, forms and levels*. (2011.). 275.p. – 276.p. Izgūts no http://clei.pravos.hr/media/CLEI_III.pdf#page=269

³⁴www.korrupsioon.ee. *Definīcija: Virpuļdurvju efekts*. Izgūts no <https://www.korrupsioon.ee/en/forms-corruption/revolving-door-effect>.

1.4. Faktori, kas var korupciju ierobežot

Ir jāsoda galvenie šāda veida nozieguma likumpārkāpēji. Jo kā Roberts Klitgaards savā darbā „Addressing corruption together” norāda, ka, lai izkļūtu no situācijas, kad valstī cilvēku kultūrā ir redzamas korupcijas tieksmes, ir svarīgi publiski sodīt augsta līmeņa korumpētās amatpersonas.³⁵ Tajās ietilpst gan tie, kas dod kukuļus, gan arī tie, kas saņem tos. Un ir svarīgi tas, ka, lai šāda veida rīcība neliktos aizdomīga sabiedrības locekļiem, tad valsts amatpersonām sākotnēji ir jāsoda savus partijas biedrus, kas ar šāda veida darbībām nodarbojas nevis meklēt noziedzniekus opozīcijā. Lai gan augstu amatpersonu sodīšana ir neaizstājams solis korupcijas kultūras „izkaušanā” tas ir īstermiņa risinājums. Lai korupciju izkaustu kopumā ir jāveic arī citas preventīvas darbības, kas šo problēmu var risināt.

Valsts institūcijām savā starpā ir jāattīsta sadarbība visās pretkorupcijas jomās, lai dalītos pieredzē, kā tiek apkarota korupcija, kā arī, lai pilnveidotu institūcijas, lai nodrošinātu to spējas apkarot esošo problēmu, kas ir saistīta ar koruptīvajām darbībām.³⁶

Nodrošinot to personu un iestāžu specializācijas, kas ir atbildības gan par korupcijas apkarošanu, gan arī par korupcijas novēršanu, atbilstošus līdzekļus un to apmācību, lai tās efektīvi būtu spējīgas novērst un apkarot šāda veida noziedzīgās darbības.

Nodrošinot pētnieku atbalstu, kuri pēta šo esošo problēmu un veic dažāda veida pētījumus par valstī esošo situāciju saistībā ar to, tādā veidā sniedzot nepieciešamo informāciju iestādēm, personām, kas cīnās pret šīs problēmas mazināšanu, kā arī sniedz informāciju sabiedrībai, lai tā būtu lietas kursā.

Nodrošinot situāciju, kad masu saziņas līdzekļi var brīvi izplatīt tiem pieejamo informāciju par korupciju un tās saistītajām lietām. Protams, pastāv iespēja, kad tiek izplatītas nepatiesas ziņas, šāda veida informācijai ir jābūt monitorētai, tiktāl cik tas nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā.³⁷

Veicinot vēlētu pārstāvju uzvedības kodeksu apstiprināšanu un rosināt politisko partiju un priekšvēlēšanu kampaņu finansēšanas noteikumus, kas spētu apturēt korupciju, par cik ir zināms tas, ka vēlēšanu laikā koruptīvās darbības ir itin bieža parādība politisko spēku starpā.

³⁵Klitgaard R. (b.g.). *Addressing corruption together*. 39.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/publications/FINAL%20Addressing%20corruption%20together.pdf>

³⁶Klitgaard R. (b.g.). *Addressing corruption together*. 41.p. - 42.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/publications/FINAL%20Addressing%20corruption%20together.pdf>.

³⁷ Klitgaard R. (b.g.). *Addressing corruption together*. 43.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/publications/FINAL%20Addressing%20corruption%20together.pdf>.

Nodrošinot, ka valsts pārvaldēs iestāžu darbu organizācijas, darbības un lēmum pieņemšanas procesos tiktu ņemta vērā nepieciešamība apkarot korupciju, nodrošinot šīs iestādes caurskatāmību.³⁸

Nodrošinot atbilstošas sankcijas tiem, kas nodarbojas ar šāda veida noziedzīgajiem nodarījumiem. Sodīt pilnīgi visas iesaistītās personas, kas ir piedalījušās koruptīvo noziegumu veikšanā.

Iesaistot sabiedrību cīņā pret korupciju.³⁹ Uzklusot sabiedrības viedokli, par to kā apkarot un novērst esošo problēmu. Mazinot sabiedrības toleranci pret korupciju, to var panākt veidojot sabiedrībai izklaides, tas ir radot filmas, komiksus, dažādus pasākumus, kas saistīti ar korupciju un tās sekām, tādā veidā radot situāciju, kad sabiedrības locekļi ziņo par iespējamajām vai arī esošajām koruptīvajām darbībām.

Nodrošināt sabiedrības locekļiem institūciju, iestādi, portālu, kur tie var nodod ziņu atbildīgajām personām, kas cīnās pret koruptīvajām darbībām. Šīm institūcijām, iestādēm, portāliem ir jābūt pilnīgi autonomiem no valsts.

Nodrošinot valsts sadarbību ar internacionālajām institūcijām, kas cīnās pret korupciju.⁴⁰ Šādā veidā gūstot pieredzi no šo institūciju darba gan korupcijas novēršanā, gan arī apkarošanā.

Korupcijas apkarošana un novēršana ir sākotnēji jāveic vietās, kur tā ir vislabāk redzama.⁴¹ Tādā veidā veicot vienkāršā korupcijas līmeņa pilnīgu apkarošanu, kas dod iespēju iegūt informāciju par sarežģītās korupcijas veicējiem, par cik zināms sarežģītās korupcijā iesaistās vairāki cilvēki. Kā arī šī apkarošana un korupcijas novēršana ir jāveic tādās vietās, kur institūcijām jau ir bijusi iepriekšējā pieredze korupcijas apkarošanā kā arī novēršanā.

Nodrošinot tādu situāciju, kad amatpersonas un ierēdņu amati laika gaitā mainās.⁴² Nodrošinot tādu situāciju, kad persona, kas strādā valsts iestādēs vienā darba vietā neatrodas ilgu laiku, kas rada tādu situāciju, kad personai nav iespējams izveidot kontaktpersonu skaitu, kas vēlas izmantot priekšrocības, ka šī persona, kas strādā atbilstošajā amatā sniedz dažāda veida pakalpojumus tai. Otra lieta, kādēļ darbavietu rotēšana ir svarīga ir tā, ka jaunās personas, kas strādā atbilstošajā amatā nav vēl kārtīgi

³⁸Klitgaard R. (b.g.). *Addressing corruption together*. 42.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/publications/FINAL%20Addressing%20corruption%20together.pdf>.

³⁹Turpat.

⁴⁰Turpat.

⁴¹Klitgaard R. (b.g.). *Addressing corruption together*. 40.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/publications/FINAL%20Addressing%20corruption%20together.pdf>.

⁴²Turpat.

iepazinusi kolektīvu, tas ir labi, jo tā var strādāt kā uzraugs personām, kas šīs iestādēs citos amatos strādā ilgāku laiku.

1.5. Korupcijas apkarošanas un novēršanas institūciju apraksts un to nepieciešamība

Korupcijas apkarošanas un novēršanas institūciju raksturošana

Latvija ir valsts, kura ir daļa no ANO. Apvienoto Nāciju organizācijas konvencija ir noteikusi, ka tās dalībvalstīm ir jācīnās pret korupcijas noziegumiem. Šī konvencija nosaka to, ka tās dalībvalstīm ir jābūt tādām anti - korupcijas institūcijām, kuras gan apkaro korupciju, gan arī novērš to.

Latvijas valsts uzdevums ir nodrošināt institūciju, kas atbild par korupcijas noziegumu izmeklēšanu, lietu izskatīšanu, kriminālvajāšanu uzsākšanu un korupcijas novēršanu un apkarošanu kopumā, ka šāda veida institūcijas bauda neatkarību/autonomiju, tas nozīmē, ka šāda veida institūcijas var uzsākt dažāda veida darbības, lai novērstu un apkarotu korupciju, bez „iejaukšanās no malas”, kā arī valsts nodrošina to, ka šāda veida institūcijām ir iespēja saglabāt izmeklēšanu konfidencialitāti, lai novērstu iespējamus draudus izmeklēšanas traucēšanā. Otra svarīgā lieta ir, ka Latvijas valsts uzdevums ir veicināt to personu apmācības, kuras novērš un apkaro korupciju, kā arī nodrošina tos līdzekļus ar, kuru palīdzību būtu iespējams šāda veida noziegumus mazināt.

Gan korupcijas apkarošana, gan arī tās novēršana ietver sevī daudz funkciju un tās ir sekojošas:

Šāda veida institūcijas, kuras, gan apkaro, gan arī novērš korupciju ir nozīmīgas, jo tās pārrauga valsts ieņēmumus un izdevumus, tādā veidā novērš un atklāj korupciju publiskajā sektorā, kas ir nozīmīgi valsts leģitimitātes, reputācijas (no investoriem, citām valstīm), un tās ekonomikas attīstībai.⁴³ Ir pierādīts, ka valstīs, kur institūcijas, šāda veida revīziju veic, korupcijas līmenim ir lielāka iespējamība samazināties, jo tiek izdarīts spiediens uz amatpersonām, kuras šī spiediena dēļ nav spējīgas slēpt vai pārkāpt dažādus finansiālos un cita veida noziegumus;

Korupcijas un apkarošanas institūcijas veic dažāda veida pētījumus par valstī esošo korupcijas problēmu.⁴⁴ Kuros tiek analizētas korupcijas tendences. Tiek novērtēta pretkorupcijas pasākumu efektivitāte. Noteikts korupcijas līmenis valstī;

⁴³OECD. (b.g.). *Specializētas anti-korupcijas institūcijas*. 22.p Izgūts no <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>

⁴⁴OECD. (b.g.). *Specializētas anti-korupcijas institūcijas*. 22.p Izgūts no <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>

Korupcijas un apkarošanas institūcijas rada pretkorupcijas stratēģiju kā arī izveido rīcībpolitikas plānu.⁴⁵ Šāda veida institūcijas veic gan šīs stratēģijas un rīcībpolitikas koordināciju, gan arī uzraudzību, lai katra iestāde, kuru šī institūcija uzrauga veiktu visus nepieciešamos soļus, lai tajā nerastos koruptīvās darbības;

Veikt sadarbību ar citām valstīm, daloties ar savu pieredzi gan korupcijas apkarošanā, gan arī korupcijas novēršanā, kā arī šādā veidā gūstot citu valstu pieredzi korupcijas un apkarošanas jomā,⁴⁶

Korupcijas novēršana valsts iestādēs. Lai korupciju novērstu valsts iestādēs korupcijas apkarošanas un novēršanas institūcijas, pirmkārt, tiek veicināta valsts iestādēs strādājošo amatpersonu kā arī ierēdņu ētikas principu ievērošana. Korupcijas apkarošanas un novēršanas institūcijas ētikas principu ievērošanu amatpersonām un ierēdņiem veicina ar īpašu pasākumu izstrādi un īstenošanu balstoties uz sabiedrisko pakalpojumu un noteikumu ierobežojumiem.⁴⁷ Un, ja ētikas principi netiek ievēroti korupcijas un apkarošanas institūcijas veic disciplinārā soda administrēšanu, lai noteiktu to vai amatpersona vai ierēdnis ievēro likumu un neveic koruptīvos noziegumus, šāda veida institūcijas pieprasa aktīvu deklarēšanu, un pēc tam veic sniegtās informācijas pārbaudi. Šo preventīvo funkciju mērķis ir veicināt caurredzamību sabiedrības locekļiem par to kā notiek gan politisko partiju finansēšana, gan arī pieejamo resursu daudzums amatpersonām un ierēdņiem.

Izglītības un izpratnes veicināšana sabiedrības locekļiem.⁴⁸ Šajā funkcijā ietilpst mācību programmu izstrāde un īstenošana, kas domāta akadēmiskajām iestādēm, ierēdņiem, sabiedrībai kopumā. Funkcija tiek realizēta organizējot dažāda veida kampaņas sadarbojoties ar dažādiem uzņēmumiem, plašsaziņas līdzekļiem, skolām, u.c..

Šādu institūciju esamība palielina sabiedrības locekļu uzticību valstij. Tādā veida sabiedrības locekļu vidū radot situāciju, kad publiskais sektors kļūst daudz pārredzamāks, un cilvēki tajā rīkojas ētiskāk.⁴⁹

⁴⁵OECD. (b.g.). *Specializētas anti-korupcijas institūcijas*. 23.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>

⁴⁶Turpat. 29.p.

⁴⁷OECD. (b.g.). *Specializētas anti-korupcijas institūcijas*. 22.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>

⁴⁸OECD. (b.g.). *Specializētas anti-korupcijas institūcijas*. 28.p. - 29.p. Izgūts no <https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>

⁴⁹Chene M. (15. Augusts 2018.). *Augstāko revīzijas iestāžu loma korupcijas apkarošanā*. 3.p. Izgūts no <https://www.u4.no/publications/the-role-of-supreme-audit-institutions-in-fighting-corruption.pdf>

Institūciju, kuras apkaro korupciju, daudzveidība dod iespēju fokusēties uz konkrētām sfērām, kas saistītas ar korupciju. Šāda veida fokuss uz konkrētām sfērām, kur ir iespējamība, ka ir korupcija, dod iespēju novērst un atklāt koruptīvo darbību. Persona, kas strādā šajā jomā ir ļoti augsti apmācīta, katra jaunā atklātā koruptīvā darbība nes tām jaunu pieredzi, ko šī persona var nodot tālākajai sabiedrības daļai. Tādejādi radot situāciju, kad koruptīvo darbību noslēpšana ir neiespējama un to atklāšana un novēršana daudz ātrāka nekā iepriekš.

Koruptīvie noziegumi atstāj pēdas gan uz ekonomiku, gan arī uz sabiedrības viedokli, jo lielāks korupcijas līmenis valstī, jo lielāka sabiedrības negatīvā attieksme pret tās līderiem. Kas var novest pie tā, ka krītas valsts leģitimitāte un politiskā noteikšana globālajā sfērā.

Šādu korupcijas novēršanas un apkarošanas institūciju neesamība valstī palielina korupcijas risku esamību. Korupcijas riski, kas var rasties tādā situācijā, ir tas, ka korupcijas rezultātā samazinās izgatavoto produktu daudzums, kas var ietekmēt IKP un ekonomikas izaugsmes tempu. Korupcijas esamība mazina pieejamo valsts līdzekļu daudzumu, sāk augt nodokļu slogs sabiedrībai. Valsts kļūst par nepievilcīga investoriem un jaunajiem uzņēmumiem. Šāda situācija veicina sabiedrības masveida aizbraukšanu no valsts. Šāda veida noziegumi pavairo situāciju, kad ar korupciju nodarbojas lielāka sabiedrības daļa. Par cik tiek dots slikts piemērs no ierēdņu puses. Birokrātiskās korupcijas darbības rezultātā tiek izraisīta situāciju, kad amatpersonas piesavinās publiskos labumus. Šāda situācija arī pavairo nepotismu, kas ir, ka valsts institūcijās tiek uzņemti darbā ierēdņu draugi, ģimenes locekļi. Budžeta līdzekļi tiek izšķērdēti, tiek veikti neapdomāti pirkumi, kas rada mīnus valsts kopējam līdzekļu daudzumam. Koruptīvās darbības rezultātā valsts var sākt vairāk veltīt budžeta līdzekļus armijas vajadzībām un samazināt tos citām vajadzībām kā, piemēram, tiltu, ceļu būvei utt.. Valstīs, kur šis korupcijas līmenis ir augsts tiek pazemināts dzīves ilgums. Valsts attīstība tiek bremsēta. Korupcija valsts sektorā veicina nevienlīdzību iedzīvotāju starpā, graujot demokrātijas pamatvērtības.

1.6. Korupcijas sarežģītības līmeņi

Sarežģīts korupcijas noziegums ir noziegums, kuru veic amatpersonas vai ierēdņi. Šīs amatpersonas veicot šāda veida noziegums tiek pie tām nepelnīta labuma, kas iegūts uz citu sabiedrības locekļu rēķina. Šo koruptīvo darbību rezultātā tiek pārkāptās cilvēktiesības un parasti personas, kas veikušas šāda veida noziegums tiek sveikā cauri nesodītas.⁵⁰ Šāda veida koruptīvais noziegums ir universāla problēma, jo tas ne tikai ietekmē to valsti, kur šāda veida noziegums tiek veikts, bet arī citas valstis. Šāda veida koruptīvais noziegums paaugstina nabadzības līmeni valstī, rada sabiedrības sašķeltību. Parasti sarežģītu korupcijas noziegumu veic noteikts cilvēku daudzums, kuri spēj viens otram uzticēties, sarežģītu korupcijas noziegumu viena persona nespēj veikt, jo ir nepieciešama citu cilvēku dalība tajā.

Faktori, kas nosaka to vai korupcijas noziegums ir sarežģīts vai vienkāršs, ir tas, kāds konkrēti naudas apjoms šāda veida koruptīvajā darbībā tiek izmantots, pie nosacījuma, ka institūcijas, kas novērš un apkaro korupciju ir uzlabojušas savas spējas šo noziegumu atklāšanā un amatpersonas nav ieinteresētas riskēt dēļ mazām naudas summām. Kaut gan lielāka summa pati par sevi nepadara noziegumu sarežģītāku burtiskā nozīmē, tā liecina par nodarījuma lielāku nozīmīgumu, un nereti saistīta ar iesaistīto personu lielāku piesardzību un rūpību korupcijas darbības plānošanā un realizēšanā.

Otrs faktors, kas nosaka to vai korupcijas noziegums ir sarežģīts vai vienkāršs ir tas, cik daudz starpnieku ir ticis iesaistīts šāda veida koruptīvajā darbībā, jo vienkāršos korupcijas noziegumos starpnieku nav.

Trešā lieta, kas nosaka to vai korupcijas noziegums ir sarežģīts vai vienkāršs ir tas, kas īsti ir guvējs no šāda veida nozieguma, vai tas ir kādas amatpersonas draugs vai ģimenes loceklis, t.i. trešā persona, nevis korupcijas darījuma iesaistītais indivīds.

Ceturtā lieta, kas nosaka to vai korupcijas noziegums ir sarežģīts vai vienkāršs ir šķietami leģitīmo biznesa darījumu veikšana, piemēram, ir divi uzņēmumi viens uzņēmums pieder kādai amatpersonai, uzņēmējs sniedz kukuli šai amatpersonai izmantojot dažādu neīstu (faktiski nesniegtu) pakalpojumu pirkšanu, piemēram, kāda veida konsultācija, tādā veida noslēpjot kukuļdošanas un kukuļņemšanas koruptīvo darījumu.

⁵⁰Transparency International. (2016.gads 21.septembris.). *Sarežģītās korupcijas definīcija*. Izgūts no https://www.transparency.org/news/feature/what_is_grand_corruption_and_how_can_we_stop_it

Piektā lieta, kas nosaka to, vai korupcijas darījums ir vienkāršs vai sarežģīts ir tas, ka šāda veida koruptīvajās darbībās bieži vien tiek izmantotas starptautiskās naudas shēmas, piemēram, kukuļdevējs atrodas Latvijā un tas vēlas sniegt kukuli kādam amatpersonas uzņēmumam, kas arī atrodas Latvijā, tad viņš šo naudu var sūtīt uz citām valstīm līdz tā nonāk atpakaļ uz Latviju.

Sestā lieta, kas nosaka to vai korupcijas noziegums ir sarežģīts vai vienkāršs ir tas, ka sarežģīti korupcijas noziegumi var ilgt vairākus gadus, piemēram, uzņēmums vēlas kādu labumu no amatpersonas, amatpersona šim uzņēmumam izpalīdz, nesaņemot atlīdzību par izdarīto uzreiz, bet pēc kāda noteikta laika, piemēram, pēc gada, ar šo uzņēmumu var sazināties kāda persona, kas ir saistīta ar šo amatpersonu un pieprasīt atlīdzību par darījumu, ko tie noslēdz pirms.

Korupcijas noziegums ir sarežģīts, ja tās atbilst vismaz vienam no 5 faktoriem. Tā sarežģītības līmenis paaugstinās palielinoties faktoru daudzumam.

Vienkāršs korupcijas noziegums ir koruptīvs noziegums, kurš tiek veikts ļoti zemā līmenī, mediji šāda veida noziegumiem pievērš daudz mazāku uzmanību kā citu līmeņu korupcijas noziegumiem. Šāda veida koruptīvās darbības veic amatpersonas/ierēdņi, kuri saņem mazas algas un strādā ļoti atbildīgos amatos vai caurredzamības trūkuma rezultātā, vai arī politisko interešu dēļ. Tas ir nozieguma veids ar kuru iespējams katra persona savas dzīves laikā ir saskaršies. Šajā līmeni koruptīvo darbību veicēji saņem no citiem sabiedrības locekļiem daudz mazāk resursu kā sarežģītā korupcijas nozieguma rezultātā. Piemērs šāda līmeņa korupcija ir, kad kāds sabiedrības loceklis ir pārsniedzis ātrumu un policijas darbinieks to ir notvēris, tas tam piedāvā konkrētu naudas summu, un policijas darbinieks to pieņem. Šī koruptīvā darbībā pavairo to cilvēku daudzumu, kas veic šāda veida noziegumus, tas nozīmē ka tolerance pret korupciju paaugstinās.

2. KORUPCIJAS NOZIEGUMU IZMAIŅAS LATVIJĀ

Darba autors, lai pierādītu to, ka Latvijā korupcijas noziegumu līmenis ir mazinājies un korupcijas situācija šo septiņpadsmit gadu laikā kopš KNAB dibināšanas ir uzlabojusies, apkopoja datus, kas norāda uz šo situāciju. Darba autors apskatīja kopējo notiesāto amatpersonu skaita izmaiņas, kā arī tas apkopoja datus no Transparency International.

2.1. Korupcijas tendenču izmaiņas kopš KNAB dibināšanas

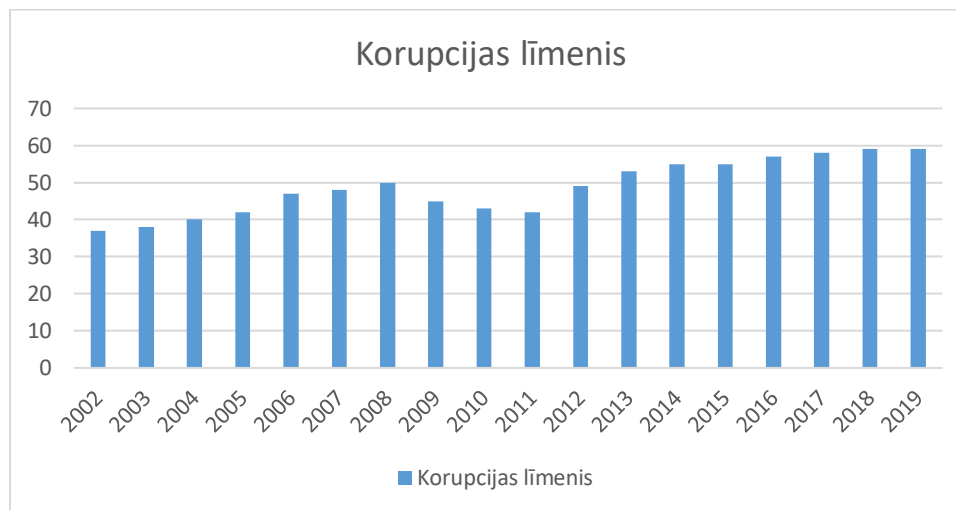
2.1.att. Kopējais notiesāto amatpersonu skaits no 2004.gada līdz 2016.gadam ⁵¹

Dati liecina par tendenci, ka amatpersonu, kas piekertas, veicot koruptīvās darbības, skaits laika gaitā ir mazinājies. Gadi, kuros tiesāja visvairāk amatpersonas, kas pastrādā koruptīvās darbības ir 2005.gads, kurā tika koruptīvā noziegumā piekertas 96 amatpersonas un 2006.gads, kad koruptīvā noziegumā tika piekertas 85 amatpersonas.

Korupcijas līmeņa izmaiņas Latvijā kopš 2002.gada līdz 2019.gadam. Lai noskaidrotu korupcijas līmeņa izmaiņas Latvijā, darba autors izmanto datus no Transparency International. Šī organizācija izmanto sistēmu, kura summē dažādu avotu datus, kas atspoguļo uzņēmēju un ekspertu korupcijas līmeņa uztveri valsts pārvaldē. Šī sistēma kopumā izmantoto 11 dažādu organizāciju datus, kas ir salīdzināmi

⁵¹Domnīca Providus. (b.g.). *Korupcijas iztiesāšanas statistika 2004-2016.gadam*. 2.lpp. Izgūts no <http://korupcijas-c.wdfiles.com/local--files/start/tab20042016>

starp valstīm. Transparency International organizācija korupciju mēra no 0 līdz 100. 0 nozīmē korupcijas līmenis ir augsts un 100 nozīmē, ka korupcijas līmenis valstī neeksistē.

2.2.att. Korupcijas līmeņa izmaiņas Latvijā balstoties uz Transparency International datiem.⁵²

Veicot apkopoto datu analīzi var secināt, ka visaugstākais korupcijas līmenis ir bijis 2002.gadā ar vien 27 punktiem un viszemākais korupcijas līmenis ir 2018.gadā, kad tas sasniedz 59 punktus no iespējamajiem 100. Dati liecina, ka Latvija no 180 valstīm, kuras pēta Transparency International, ieņem 41 vietu. Eiropas Savienībā Latvija ir 17. vietā. 2018.gadā KNAB bija izvirzījis mērķi sasniegt 62 punktus no 100 pēc Transparency International mērījumiem. Dati liecina par to, ka mērķis nav ticis sasniegts, jo uz 2018.gada beigām korupcijas līmenis bija 59. 2019.gadā ir pagājuši četri mēneši un korupcijas līmenis ir bijis nemainīgs. Uz 2019.gadu KNAB ir izvirzījis mērķi sasniegt 63 punktus no iespējamajiem 100 punktiem pēc Transparency International mērījumiem.

2.2.Kā ir attīstījusies cīņa pret korupciju Latvijā un kādēļ vienkāršās korupcijas noziegumi samazinās

Korupcijas apkarošana ir cīņa pret sekām, ko izraisījušas koruptīvās darbības, tas ir koruptīvo nodarījumu izmeklēšana, krimināllietu ierosināšana, vainīgo personu saukšana pie kriminālatbildības, kā arī pie administratīvas atbildības. Savukārt, korupcijas novēršana ir koruptīvo darbību mazināšana, tas ir, koruptīvo darbību apstādināšana pirms tā ir paveikta.

⁵²Trading economics. (b.g.). *Korupcijas indeksa izmaiņas Latvijā sākot no 2002.gada līdz 2018.gadam*. Izgūts no <https://tradingeconomics.com/latvia/corruption-index>.

Darba autors teorijas daļā secina, ka ir vairāki faktori, kas ietekmē to, kādēļ korupcijas līmenis pieaug vai samazinās. Viens faktors nespēj atrisināt korupcijas problēmu. Darba autors uzskata, ka viens no iemesliem kādēļ vienkāršo korupcijas noziegumu skaits ir mazinājies pēdējo 17 gadu laikā ir tas, ka tika izveidota korupcijas un apkarošanas institūcija KNAB, kas ir efektīvi cīnījies ar korupciju un gandrīz pilnībā ir novērsusi vienkāršās korupcijas rašanos, kā arī citu institūciju cīņa pret korupciju. Otra lieta, kādēļ korupcijas līmenis ir mazinājies ir sabiedrības locekļu kultūras izmaiņas. Trešā lieta tehnoloģiju attīstība. Ceturtā lieta, kas veicinājusi korupcijas mazināšanos ir likumi un to grozījumi septiņpadsmit gadu laikā kopš KNAB dibināšanas.

2.3.Likumi un to grozījumi, kas novērš korupcijas rašanās riskus un apkaro tos

Šo septiņpadsmit gadu laikā ir veikti dažādi būtiski grozījumi likumos, kas saistīti ar korupcijas apkarošanu. Viens no grozījumiem, kas būtiski ir ietekmējis to ka korupcijas līmenis mazinās ir grozījumi „*Administratīvo pārkāpumu kodeksā*”. Kuru nepieciešamība tiek skaidrota ar to, ka bez šiem grozījumiem šajā likumā KNAB darbs būtu apgrūtināts un nepilnvērtīgs, jo KNABam nebūtu tiesības piemērot administratīvos sodus vainīgajām personām, kas veikušas dažādus administratīvos sodus. Pirms esošajiem grozījumiem „*Administratīvo pārkāpumu kodeksā*” bija noteikti pienākumi, bet nebija noteiktas tiesības ar, kuru palīdzību šos pienākumus institūcija spētu realizēt.⁵³

Tika grozīts *Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likums*. Likumā tiek ierobežots maksimālais skaits to līdzekļu, ko fiziska persona drīkst ziedot jeb dāvināt, iemaksāt kā biedra naudu vai iestāšanās naudu partijā. Stājoties spēka šiem grozījumiem maksājums vairs nedrīkst pārsniegt 30% no attiecīgās personas iepriekšējā gada gūtajiem ienākumiem. Likuma grozījumi novērš tādu situāciju, kurā fiziska persona partijām vairs nevar veikt ziedojumus, kuri pārsniedz tās likumīgi iegūto ienākumu apmēru. Tādā veidā novēršot situāciju, kad sabiedrības locekļi, kas nodarbojas ar koruptīvajām darbībām, dažādā veidā ietekmē politiskās partijas, tādā veidā turpinot veikt noziegumus, kas saistīti ar korupciju.⁵⁴

Tika veikti grozījumi *Valsts pārvaldes iekārtas* likumā. Grozījumi nosaka konkrētu „lobēšanas” definīciju un nosaka to, ka amatpersonām ir pienākums lobēšanas aktivitātes reģistrēt. Tādā veidā

⁵³KNAB. (2004.). *KNAB publiskais pārskats 2003.gads*. 10.lpp Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2003.pdf

⁵⁴KNAB. (2005.). *KNAB publiskais pārskats 2004.gads*. 14.lpp https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2004.pdf

panākot situāciju, kad amatpersonām, ierēdņiem, deputātiem ir jāuzrāda komunikācija ar lobētāju, attiecīgi fakti ir jāreģistrē un jāpublicē attiecīgajās vietnēs.⁵⁵

Tika veikti grozījumi likumā par „*Valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu*”, likums grozījumi tiek pieņemti 2012.gada 1.novembrī. Likumā tika grozīts tas, ka valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī to piederošajām kapitālsabiedrībām tiek noteiktas tiesības pārbaudīt, vai to līdzekļi, ko šīs valsts iestādes piešķir nevalstiskajām organizācijām, kā arī privātajām kapitālsabiedrībām tiek izlietoti korekti un efektīvi, likumā arī tika grozīts tas, ja konkrētā iestādē, kas saņēmusi piešķirtos līdzekļus tos iztērē neefektīvi un nelietderīgi, tas ir, tos tērē koruptīvos nolūkos, valsts iestādes, kas piešķirušas šos līdzekļus, ir tiesīgas atkāpties no līguma, par kuru abas puses vienojušās un pieprasīt līdzekļus atpakaļ no piešķirto līdzekļu saņēmēja. Tādā veidā mazinot iespēju, ka līdzekļus, ko valsts iestādē piešķir kādai nevalstiskai organizācijai, vai arī privātajai kapitālsabiedrībai, izšķērdē un izmanto neefektīvi, savos mantkārīgos nolūkos.⁵⁶

2017.gada 17.oktobrī tiek pieņemti noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā. Tas nozīmē, ka institūcijas vadītājam vai viņa pilnvarotai personai ir jānodrošina iekšējās kontroles sistēmu, kas domāta korupcijas risku novēršanai. Atbildīgajai personai ir jāizveido kontroles sistēma, tā laika gaitā jāpildveido, kā arī jāuztur. Sistēmai ir jābūt lietderīgai, iedarbīgai, kā arī ekonomiskai, lai sasniegtu institūcijas izvirzītos mērķus. Ja tiek identificēti korupcijas riski, tie ir jāizanalizē un jānovērtē, lai efektīvi novērstu korupcijas riskus. Noteikumi nosaka, ka atbildīgajai personai ir jānodrošina izglītošana par korupcijas un interešu konflikta jautājumiem, tos darbiniekus, kas pakļauti korupcijas riskam.⁵⁷

Tiek veikti grozījumi likumā par „*Interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā*”. Grozījumi papildina likumu ar jaunu likuma normu, kas nosaka to, ja amatpersona ir izdarījusi kādu pārkāpumu, šī informācija ir jāpublicē un jānorāda tai piemērotie administratīvie sodi. Šie grozījumi ir būtiski, jo tie ļauj tiesībaizsargājošajām institūcijām informēt sabiedrības locekļus par jebkuru valsts amatpersonu, kas izdarījusi administratīvu pārkāpumu interešu konflikta novēršanas jomā kā arī šāda

⁵⁵KNAB. (2017.). *KNAB publiskais pārskats 2016.gads.* 9.lpp Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/darbibas_rezultati/knab_zinojums_par2016rezult_1.pdf

⁵⁶KNAB. (2017.). *Knab Publiskais pārskats 2016.gads.* 9.lpp Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/darbibas_rezultati/knab_zinojums_par2016rezult_1.pdf

⁵⁷Ministru kabinets. (2017.gads 17.oktobris). *Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā.* Izgūts no <https://likumi.lv/ta/id/294518-noteikumi-par-ieksejas-kontroles-sistemas-pamatprasibam-korupcijas-un-interesu-konflikta-riska-noversanai-publiskas-personas>

informācijas publiskošana palielina to situāciju daudzumu, kad amatpersona atsakās veikt koruptīvās darbības.⁵⁸

Krimināllikumā ir grozīti ar kukuļošanu saistītie panti, lai īstenotu starptautiskos standartus. Ir ieviesta atbildība par noziedzīgiem nodarījumiem juridiskajām personām.

KNAB ziņojumā “Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbību 2018.gadā” ir pieejami dati, kas norāda uz tendenci, ka sabiedrības iesaiste korupcijas apkarošanā ir palielinājusies. 2018.gada pārskata perioda dati liecina par to, ka KNAB biroja lietvedība kopā saņēma 1362 privātpersonu iesniegumus, no kuriem 1176 iesniegumi ir no fiziskām personām, un 186 iesniegumi no juridiskām personām. Šāda veida iesniegumus cilvēki var sūtīt anonīmi, kas palielina iespējamību, ka sabiedrības locekļi ziņos par šāda veida noziegumiem un to iespējamību. Kā arī 2018.gada pārskatā tika saņemti 5921 zvani. Salīdzinot šos datus ar 2017.gadu, tie pieauga par 64%. Visbiežākie pārkāpumi par kuriem sabiedrības locekļi ziņoja bija valsts amatpersonu izdarītie pārkāpumi, kapitālsabiedrības un pašvaldības pieļautajiem pārkāpumiem, kā arī par iespējamajiem pārkāpumiem kooperatīvu, biedrību un privāto kapitālsabiedrību rīcībā.⁵⁹

Darba likumā ir norādīts, ka ir aizliegts vērsties pret tiem darbiniekiem, kas ir izmantojuši savas tiesības vai ziņojusi iestādēm par iespējamajiem noziedzīgajiem nodarījumiem vai administratīvajiem pārkāpumiem, kas ir veikti to darbavietās. Likumā „*Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā*” ir norādīts, ka tiek aizsargāta amatpersonas, ierēdņa, vai darbinieka konfidencialitāte, ja tas ir izmantojis iespēju ziņot, par citas amatpersonas interešu konfliktu. Bet tas neattiecas uz to, ja cilvēks ziņo par kukuļdošanu vai kukuļņemšanu, vai tā piesavināšanos, vai arī citām koruptīvajām darbībām. Tādēļ būtiski ir minēt par nesen ieviesto likumu „*Trauksmes celšanas likums*”, kam ir potenciāls piesaistīt lielāku sabiedrības daļu ziņot par dažāda veida korupcijas noziegumiem, kas var mazināt gan korupcijas riskus, gan arī atklāt korupcijas noziegumus, par cik, korupcija neatstāj „nospiedumus” un korupcijas noziegumu izmeklēšana ir sarežģīta.

Trauksmes celšanas likums stājās spēkā ar 2019.gada 1.maiju, tā mērķis ir veicināt sabiedrības interesi, ka tiek celta trauksme par dažādiem korupcijas noziegumiem, un nodrošināt trauksmes celšanas

⁵⁸KNAB. (2018.). *KNAB Publiskais pārskats 2016.gads.* 10.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/darbibas_rezultati/knab_zinojums_par2016rezult_1.pdf

⁵⁹KNAB. KNAB publiskais pārskats. (2019.). 10.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/2019/knab_01022019_darbibas_parskats_.pdf

mehānismu izveidi un to darbību. Likums skaidri definē to, ka trauksmes cēlāji ir aizsargāti gan ar konfidencialitāti, gan arī ar citiem faktoriem, kas neļauj citiem šo personu aizskart. Trauksmes cēlājs ir fiziska persona, kas sniedz informāciju, par iespējamu vai esošu korupcijas noziegumu, kas kaitē sabiedrībai kopumā. Trauksmi var celt par šāda veida noziegumiem – krāpšanu, vides drošības apdraudējumu, darba drošības apdraudējumu, cilvēktiesību pārkāpumu, konkurences tiesību pārkāpumu, pārkāpumu finanšu un kapitāla tirgus sektorā, pārtikas drošības apdraudējumu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un citiem ar korupciju saistītiem noziegumiem. Trauksmes cēlājs var palikt anonīms kā arī tas var atklāt savu identitāti, katrs cilvēks var lemt pats.

Neskatoties uz to, ka trauksmes celšanas likums stājās spēkā 2019.gadā 1.maijā ir pieejama informācija, ka trauksmes celšanas gadījumi ir notikuši jau iepriekš. www.Celtrauksmi.lv mājaslapā ir iespējams aplūkot deviņus trauksmes celšanas gadījumus, kas ir notikuši gan Latvijā, gan arī citās valstīs. Pirmais trauksmes celšanas stāsts ir saistīts ar to, ka kāda persona ieceļ amatā sev pazīstamus cilvēkus, kuri īstenība neveic nekādus darbus. Darbība notiek kāda no Ogres pirmsskolas izglītības iestādēm. Pateicoties iegūtajai informācijai KNAB ierosināja kriminālvajāšanu pret korupcijā iesaistītajām personām. Personas tika apsūdzētas par ļaunprātīgu dienesta stāvokļa izmantošanu, dokumentu viltošanu, dienesta viltojumiem, kā arī prettiesiski iegūtiem līdzekļiem, kuri pārsniedza vairāk nekā 43 000 EUR izkrāptiem no Ogres pašvaldības laika posmā no 2010.gada oktobra līdz pat 2015.gada 1.aprīlim.⁶⁰

Dati liek secināt to, ka Latvijā sabiedrības locekļi ir tendēti iesaistīties korupcijas noziegumu apkarošanā un, ka tie var būtiski ietekmēt korupcijas līmeņa izmaiņas tajā. Ar sabiedrības locekļu palīdzību un skaidri definētu trauksmes celšanas likumu nākotnē būs iespējams uzlabot esošo situāciju.

⁶⁰www.Celtrauksmi.lv. (b.g.). *Trauksmes cēlāja stāsts*. Izgūts no <http://www.celtrauksmi.lv/01-trauksmes-celeju-stasts.html>

2.4.Kultūras izmaiņas

Darba autors, lai pierādītu to, ka ir notikušas Latvijas sabiedrības locekļu kultūras izmaiņas aplūkoja 1999.gada., 2005.gada., 2007.gada., 2012.gada., 2014.gada., 2015.gada un 2016.gada aptaujas apkopojumu „Attieksme per korupciju Latvijā”, kuru veicis ir pētījumu centrs SKDS.⁶¹

Uz jautājumu „Bez kukuļdošanas/ņemšanas neko nevar panākt, jo visa valsts sistēma ir korumpēta”. 1999.gadā 62% cilvēku atbildēja, ka tie šāda veida viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita. 2005.gadā uz šim pašam jautājumam pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 55.7% aptaujātie Latvijas iedzīvotāju. 2007.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 45.7% aptaujāto iedzīvotāju. 2012.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 48.4% visi aptaujātie iedzīvotāji. 2014.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 47.7% aptaujātie iedzīvotāji. 2015.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 46.9% aptaujātie iedzīvotāji. Savukārt, 2017.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 49%.⁶²

Dati liek secināt to, ka šo gandrīz divdesmit gadu laikā cilvēki savu viedokli ir mainījuši un lielāka daļa iedzīvotāju uzskata, ka savu mērķi var panākt neveicot koruptīvas darbības, kas ir kukuļdošana, kukuļņemšana.

Uz jautājumu „Man nav iebildumu pret to, ka valsts tiek krāpta, jo tā man tapāt neko nedod (maksā mazu pensiju, algu, pabalstu)”. 2005.gadā atbildēja, ka pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 37.3% aptaujāto sabiedrības locekļu. 2007.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 32.9% korespondentu. 2012.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 35.7% aptaujāto sabiedrības locekļu. 2014.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 33.8% aptaujāto korespondentu. 2015.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 32.2% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. 2016.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita vien 30.9%.⁶³

Dati liek secināt par to, ka sabiedrībās locekļiem ir mainījusies attieksme pret valsti. Kas, savukārt, liecina par to, ka tie ir tai lojālāki nekā tie bija 21.gadsimta sākumā.

⁶¹KNAB. (2016.). *Attieksme pret korupciju Latvijā*. Izgūts no 26.lpp. https://www.knab.gov.lv/upload/2018/attieksme_pret_korupciju_aptauja_2016.pdf

⁶²KNAB. (b.g.). *Attieksme pret korupciju Latvijā*. 26.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/2018/attieksme_pret_korupciju_aptauja_2016.pdf

⁶³KNAB. (b.g.). *Attieksme pret korupciju Latvijā*. 26.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/2018/attieksme_pret_korupciju_aptauja_2016.pdf

Uz jautājumu „Lobēšana ir godīgs veids, kā sabiedrībai ietekmēt valsts pārvaldi”. 2014.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 29.8%. 2015.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 31.3%, savukārt, 2016.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai vis drīzāk piekrita vien 26.4% aptaujāto sabiedrības locekļu.⁶⁴

Dati liecina par to, ka to sabiedrības locekļu skaits, kas uzskata, ka lobēšana ir godīgs veids, kā sabiedrībai ietekmēt valsts pārvaldi ir mazinājies kopš 2000.gada līdz pat mūsdienām.

Uz jautājumu „Korupcija ir attaisnojama gadījumos, ja citādi nevar atrisināt likumīgu jautājumu”. 1999.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 33.8% respondentu. 2005.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 32.5% aptaujāto iedzīvotāju. 2007.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 24.9% aptaujāto sabiedrības locekļu. 2012.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 33.4% korespondentu. 2014.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 37.2% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. 2015.gadā šim viedoklim pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita 30.6% aptaujāto. Savukārt, 2016.gadā pilnībā piekrita vai visdrīzāk piekrita vien 24.5% aptaujāto sabiedrības locekļu.⁶⁵

Dati liecina, ka to sabiedrības locekļu skaits, kuri ir gatavi veikt koruptīvās darbības gadījumos, ja citādi atrisināt likumīgu jautājumu nevar, laika gaitā ir samazinājies.

Uz jautājumu „Politisko partiju finansēšana ir caurspīdīga, un tā tiek pietiekami uzraudzīta”. 2014.gadā šādam viedoklim piekrita 16.7% aptaujāto. 2015.gadā šim viedoklim piekrita 17.0% aptaujāto iedzīvotāju un 2016.gadā šādam viedoklim pilnībā piekrita vai vis drīzāk piekrita vien 10.4%.⁶⁶

Dati liecina par to, ka laika gaitā sabiedrības locekļiem ir mazinājies uzticības līmenis par to, ka politisko partiju finansēšanas ir caurspīdīgas, un ka tās tiek pietiekami uzraudzīta. Šajā jautājumā ir novērojama situācijā, kurā liela daļa sabiedrības daļa uzskata, ka iestādēs, kas uzrauga politisko partiju finansēšanu.

Pēc aptauju salīdzinājuma darba autors secina, ka ir notikušas sabiedrības kultūras izmaiņas un šīs izmaiņas ir bijušas uz „labo pusi”, jo salīdzinot sabiedrības viedokļa aptauju 21.gadsimta sākumā, kad

⁶⁴KNAB. (b.g.). *Attieksme pret korupciju Latvijā*. 26.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/2018/attieksme_pret_korupciju_aptauja_2016.pdf

⁶⁵KNAB. (b.g.). *Attieksme pret korupciju Latvijā*. 26.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/2018/attieksme_pret_korupciju_aptauja_2016.pdf

⁶⁶Turpat.

KNAB vēl nebija dibināts, sabiedrības tolerance pret korupciju bija daudz lielāka un sabiedrības locekļu gatavība ziņot par koruptīvajām darbībām bija daudz zemāka kā 2016.gadā. Kā arī dati liecina, ka iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir gatavi dot kukuli valsts amatpersonai, lai risinātu dažāda veida problēmas ir mazinājušās. Savukārt, sabiedrības uzticības līmenis institūcijām, kas veic preventīvās darbības, lai ierobežotu korupciju un to novērstu kopumā, ir mazinājies dažādos jautājumos, kā piemēram, sabiedrības locekļi neuzticas institūcijām jautājumā par politisko partiju finansēšanu un ir pamats domāt, ka šis jautājums sabiedrības locekļiem ir pārāk necaurspīdīgs.

2.5. Tehnoloģiju attīstība

Šo septiņpadsmit gadu laikā ir strauji attīstījušās tehnoloģijas. Līdz ar šo tehnoloģiju attīstību sabiedrībā arvien lielāku nozīmi iegūst dažādi elektroniskie risinājumi, tostarp mobilās aplikācijas, interneta vietnes utt..

Katrai institūcijai, kura apkaro korupciju ir sava mājaslapa, kur var aplūkot dažādus datus par korupcijas noziegumiem. Šajās mājaslapās sabiedrības locekļiem ir iespēja ziņot par dažāda veida korupcijas noziegumiem, kuri ir novēroti gan to darbavietās, gan arī citviet.

Pateicoties tehnoloģiju attīstībai institūcijām, kas apkaro korupciju un novērš tās riskus ir iespēja izveidot savu profilu sociālajos tīklos, visas institūcijas, kas apkaro korupciju un novērš tās riskus ir izmantojušas šo iespēju izveidot savu kontu. Šie konti ir gan www.Facebook.com, gan www.draugiem.lv, gan arī www.twitter.com. No institūciju, kas apkaro korupciju un novērš to, skatu punkta, viens no izplatītākajiem argumentiem par to, kādēļ tās izmanto tiešsaistes sociālo tīklus ir tas, ka šiem tīkliem ir pozitīvs aspekts, ka ir iespēja mobilizēt sabiedrību dažādu aktivitāšu īstenošanai, nodrošinot aktīvāku sabiedrības iesaistīšanos un līdzdalību dažādos pasākumos, tādā veidā radot ētiskāku vidi.

Institūcijas arī ir izmantojušas iespēju veidot pašas savas mobilās aplikācijas, viena no šāda veida aplikācijām ir „Aizdomīgie darījumi”, aplikāciju ir izveidojis Valsts ieņēmumu dienests. Aplikācijas mērķis ir palīdzēt sabiedrības locekļiem vieglāk un ērtāk informēt VID par aizdomīgajiem darījumiem.⁶⁷ Cilvēkiem ir iespēja iesūtīt šajā aplikācijā kases aparātu čekus un nosūtīt tos uz VID, čeki tiek pārbaudīti. Otra aplikācija, kuru ir izveidojušas institūcijas, lai cīnītos pret korupciju un tās riskiem ir „Ziņo KNAB”.

⁶⁷VID. (2019.). „Aizdomīgie darījumi” aplikācija. Izgūts no <https://www.vid.gov.lv/lv/aizdomigie-darijumi>

Tās mērķis ir veicināt sabiedrības iesaistīšanos aizdomīgu aģitāciju gadījumu atklāšanā, un lai atvieglotu informācijas sniegšanu KNAB.⁶⁸ Valsts policija arī ir izstrādājusi dažādas aplikācijas. Piemēram, Rīgas Pašvaldības Policija ir izveidojusi mobilo aplikāciju „Rīgas Pašvaldības Policija”, kur ir iespējams gan uzņemt un nosūtīt noziedzīgā pārkāpuma foto, gan arī nosūtīt noziedzīgo pārkāpuma video, kas ir ļoti atvieglojis to kā sabiedrības locekļi ziņo par noziegumiem.

Jaunās tehnoloģijas ir devušas iespēju noķert ātruma pārkāpējus uz ceļa ar fotoradaru palīdzību. Tādā veidā samazinot korupcijas riskus, jo ar šāda veida tehnoloģijas palīdzību tiek izslēgts cilvēciskais faktors un likuma pārkāpējiem ir mazinājusies iespēja dod kukuli attiecīgajai amatpersonai, kas piekērusi likuma pārkāpēju, kā arī ir mazinājusi iespēju amatpersonai pieņemt kukuli no likuma pārkāpēja. Uz šo brīdi Latvijā darbojas divu veidu fotoradari. Viens veids ir stacionārie fotoradari un otrs veids ir pārvietojamie fotoradari, vienīgā šo divu veidu fotoradaru atšķirība ir tas, ka vienus fotoradarus var pārvietot, bet vieni fotoradari paliek stacionāri. Kopumā Latvijā darbojas vairāk nekā 100 stacionārie fotoradari.⁶⁹

Tādās tehnoloģijas kā audio un video ierakstīšanas sistēmas ir ierīkotas ceļu policijas automašīnās, par cik, ceļu policisti un patruļpolicisti atrodas augstākajā korupcijas riska grupā, jo ikdienā saskaras ar iedzīvotājiem. Šo ierīkoto tehnoloģiju atrašanās policijas automašīnās drastiski maina korupcijas noziegumu iespējamību, tas ir, kukuļdošanu un kukuļņemšanu, jo pastāv lielāks risks amatpersonām, kā arī personām būt sodītām.

Tehnoloģiju attīstība arī ir radījušas situāciju, kurā sabiedrības locekļiem vairs nav obligāti jādodas uz nepieciešamo institūciju, lai iesniegtu kādu dokumentu vai arī meklētu nepieciešamo palīdzību. To var izdarīt internetā, izmantojot katru institūcijas mājaslapu. Kā, piemērs, ir gada ienākumu deklarācijas iesniegšana VID. Kas obligāti ir jāiesniedz elektroniski. Tādā veidā ir mazinājusies amatpersonu saskarsme ar sabiedrības locekļiem. Šāda veida situācija ir mazinājusi to sabiedrības locekļu daudzumu, kas vēlas sniegt kukuli amatpersonai vai ierēdnim, jo saskarsme ar tiem ir mazinājusies, savukārt, amatpersonām un ierēdņiem ir mazinājusies iespēja pieprasīt kukuli vai arī pieņemt to, tādā veidā ir mazinājies vienkāršais korupcijas noziegumu skaits.

⁶⁸KNAB. „Ziņo KNAB” mobilā lietotne. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/lv/finances/biezak_uzdotie_jautajumi/app

⁶⁹TVNET. *Stacionārie fotoradari*. (2018.). Izgūts no <https://www.tvnet.lv/6467924/uzstaditi-visi-100-stacionarie-fotoradari-iespejams-bus-vel>

Darba autors secina, ka tehnoloģiju attīstība korupcijas apkarošanā un novēršanā ir mazinājusi saskarsmi starp sabiedrības locekļiem un amatpersonām, kas ir mazinājusi korupcijas rašanās iespējas, kā arī iedzīvotājiem ir parādījušās jaunas iespējas ziņot par dažāda veida koruptīvajiem noziegumiem, kas cilvēkiem ļauj saglabāt anonimitāti, kas pavairo iespēju, ka sabiedrības locekļi vairāk ziņo par šāda veida darbībām un, ja sabiedrības locekļiem ir saskarsme ar tādām amatpersonām kā ceļu policisti vai patruļpolicisti to saskarsme tiek gan ierakstīta, gan arī uzņemta, tādā veidā mazinot korupcijas rašanās iespējas.

3.KONSTATĒTO KORUPCIJAS NOZIEGUMU ANALĪZE

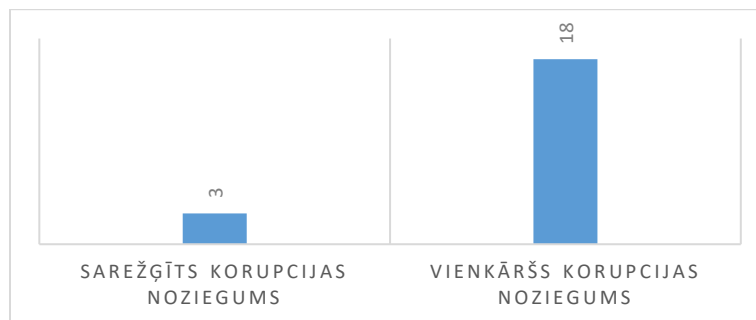
Darba autors 3.nodaļā veic korupcijas noziegumu analīzi. 3. nodaļa iedalās 3 apakšnodaļās. 3.1. apakšnodaļā tiek aplūkoti korupcijas noziegumi, kas aprakstīti KNAB publiskajos pārskatos no 2003.gada līdz 2018.gadam, kuros KNAB sniedzis aprakstošu informāciju tikai par daļu noziegumu, kurus tas izmeklējis. Analizējot korupcijas noziegumus, KNAB publiskajos pārskatos, darba autors visus korupcijas noziegumus, kas nav aprakstīti publiskajos pārskatos pieskaita pie vienkāršiem korupcijas noziegumiem, jo darba autors pieņem, ka ja KNAB būtu atklājis sarežģītu korupcijas noziegumu, KNAB to būtu aprakstījis publiskajā pārskatā. 3.2. apakšnodaļā tiek aplūkoti korupcijas noziegumi, kas pieejami prokuratūras vietnē. Lai pārmērīgi nesarežģītu, šajā korupcijas analīzē viena krimināllieta ir traktēta kā viens noziegums, kaut gan jāņem vērā, ka dažreiz vienas krimināllietas ietvaros var būt vairāki noziegumi. Darba autors korupcijas noziegumus iedala divās daļās, tas ir, vienkāršs korupcijas noziegums un sarežģīts korupcijas noziegums.

Darba autors, lai noskaidrotu vai korupcijas noziegums ir sarežģīts vai vienkāršs izdala sešus kritērijus: 1.kritērijs iesaistīto naudas summu apmērs, kas pārsniedz vidējo Latvijas iedzīvotāja algu. 2. kritērijs starpnieku esamība. 3.kritērijs ieguvējs no korupcijas nozieguma ir trešā persona - amatpersonas radnieks, partneris vai draugs. 4.kritērijs šķietami legītīmo biznesa darījumu veikšana. 5. kritērijs starptautisko naudas shēmu izmantošana. 6.kritērijs iesaistīto personu daudzums, kas veic koruptīvos noziegumus. Starpnieki sestajā kritērijā netiek ņemti vērā. 6.kritērijs atbilsts korupcijas noziegumam, ja tajā iesaistās 2 vai vairākas personas.

Lai veiktu korupcijas noziegumu apkopojumu tiek apvienoti 2016.gada līdz 2018.gada KNAB publisko pārskatu sarežģītie korupcijas noziegumi ar prokuratūras sarežģītajiem korupcijas noziegumiem no 2016.gada līdz 2018.gadam, ko prokuratūra ir ievietojusi savā vietnē. Šos sarežģītos korupcijas noziegumus autors salīdzina ar 2016.gada līdz 2018.gada kopējo korupcijas noziegumu skaitu valsts institūciju dienestā, šo skaitu autors iegūst no prokuratūras gada atskaitēm, kas pieejamas prokuratūras vietnē, gada pārskatu sadaļā. Darbība tiek veikta, lai noskaidrotu pēc iespējas precīzākas korupcijas noziegumu izmaiņas. Par cik, pie precīziem datiem par kriminālprocesiem, kas saistīti ar korupcijas noziegumiem, autoram neizdevās piekļūt. Lai gan autors mēģināja tos iegūt rakstot uz KNAB e-pastu. KNAB nav atbildējis vairāk kā 17 dienas.

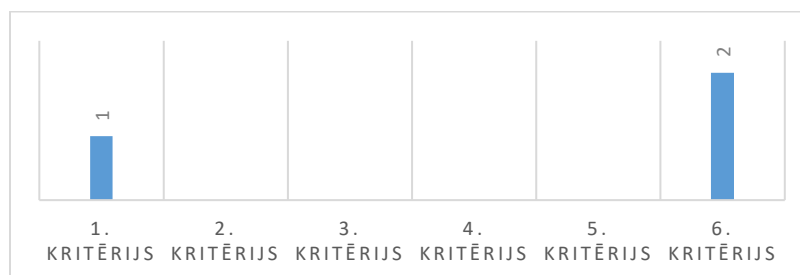
3.1. KNAB publiskajos pārskatos (2003. – 2018.) aprakstīto korupcijas noziegumu analīze

3.1.1. 2003.gada KNAB publiskajā pārskatā aprakstīto noziegumu analīze

3.1.att. 2003.gada KNAB publiskā pārskata ierosinātās krimināllietas

2003.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 12 krimināllietas, bet kopumā KNAB ierosināja 18 krimināllietas un no citām institūcijām pārņēma 3 krimināllietas.⁷⁰ No kurām 18 krimināllietas ir saistītas ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 3 krimināllietas ir saistītas ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 2 un 3 pielikumu)

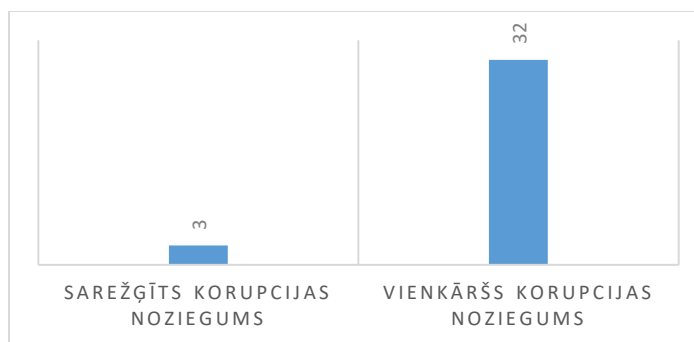

3.2.att. 2003.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 2, un noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 1. 2.kritērijam, 3.kritērijam, 4.kritērijam, 5.kritērijam neatbilda neviens korupcijas noziegums. Visbiežāk, 2003.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda 6.kritērijam. (Skat. 2 un 3 pielikumu)

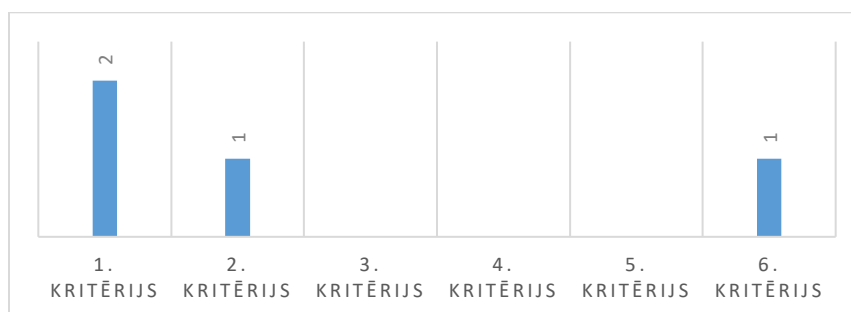
⁷⁰KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2003.gads.* 19.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2003.pdf

3.1.2. 2004.gada KNAB publiskajā pārskatā aprakstīto noziegumu analīze

3.3.att. 2004.gada KNAB publiskā pārskata ierosinātās krimināllietas

2004.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 14 krimināllietas, bet kopumā KNAB šajā gadā ierosināja 30 krimināllietas un no citām institūcijām pārņēma 5 krimināllietas.⁷¹ No kurām 32 krimināllietas ir saistītas ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 3 krimināllietas ir saistītas ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 4 un 5 pielikumu)

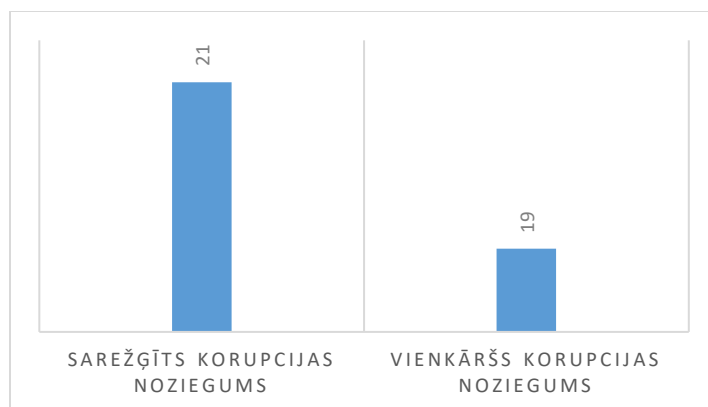

3.4.att. 2004.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 1, un noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 2, 2.kritērijam atbilda 1 korupcijas noziegums, 3.kritērijam, 4.kritērijam, 5.kritērijam neatbilda neviens korupcijas noziegums. Visbiežāk, 2003.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda 1.kritērijam. (Skat. 4 un 5 pielikumu)

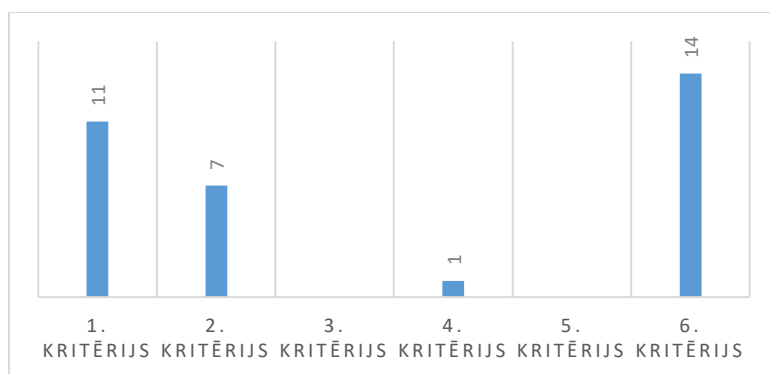
⁷¹ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2004.gads.* 7.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2004.pdf

3.1.3. 2005.gada KNAB publiskajā pārskatā aprakstīto noziegumu analīze

3.5.att. 2005.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

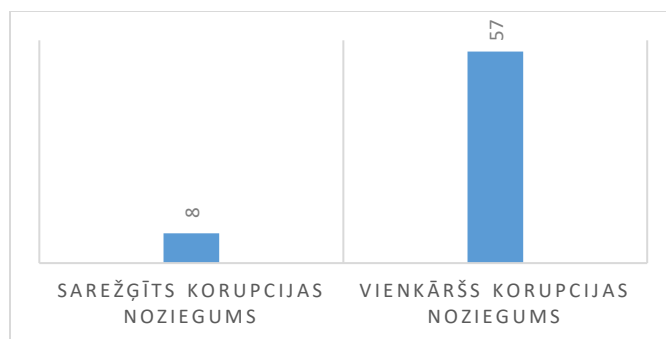
KNAB 2005.gada pārskatā var aplūkot 40 kriminālprocesus. No kuriem 19 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 21 kriminālprocess ir saistīts ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 6 un 7 pielikumu)

3.6.att. 2005.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

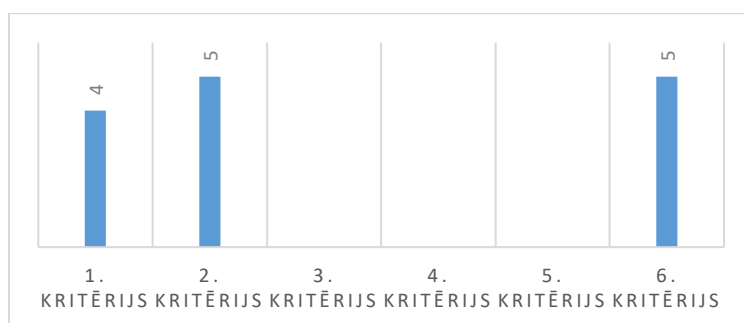
Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 14. Noziegumu skaits, kas atbilda 1 kritērijam bija 11 un noziegumu skaits, kas atbilda 2.kritērijam bija 7, 4.kritērijam atbilda 1 korupcijas noziegums, 5.kritērijam un 3.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2005.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkotie korupcijas noziegumi atbilda 6.kritērijam.

3.1.4. 2006.gada KNAB publiskā pārskata analīze

3.7.att. 2006.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2006.gada pārskatā var aplūkot 19 krimināllietas, bet kopumā KNAB uzsāka 51 kriminālprocesus un no citām institūcijām pārņēma 14 kriminālprocesus.⁷² No kurām 57 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 8 kriminālprocesi ir saistīti ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 8 un 9 pielikumu)

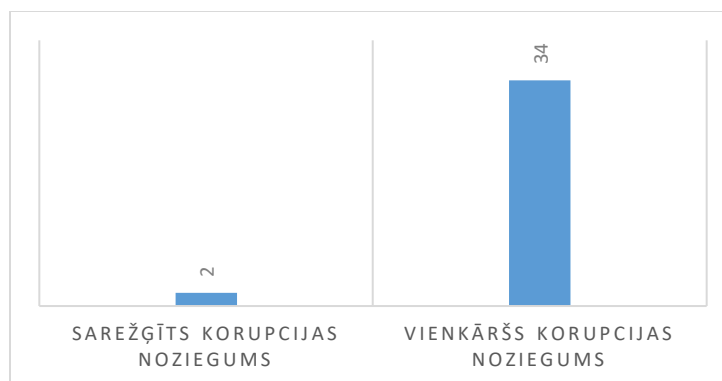

3.8.att. 2006.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 5. Savukārt, noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 4 un noziegumu skaits, kas atbilda 2.kritērijam bija 5, 5.kritērijam, 4.kritērijam un 3.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2006.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie korupcijas noziegumi atbilda 2.kritērijam un 6.kritērijam. (Skat. 8 un 9 pielikumu)

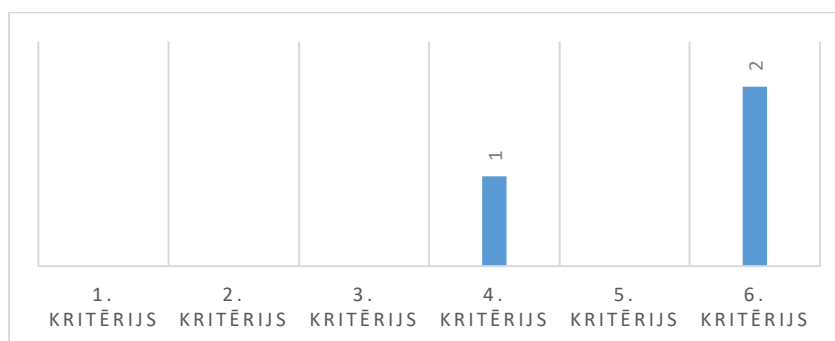
⁷² KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2006.gads.* 36.lpp. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2006.pdf

3.1.5. 2007.gada KNAB publiskā pārskata analīze

3.9.att. 2007.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2007.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 2 kriminālprocesus, bet kopumā KNAB uzsāka 30 kriminālprocesus un no citām institūcijām pārņēma 6 kriminālprocesus.⁷³ No kuriem 34 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 2 kriminālprocesi ir saistīti ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 10 un 11 pielikumu)

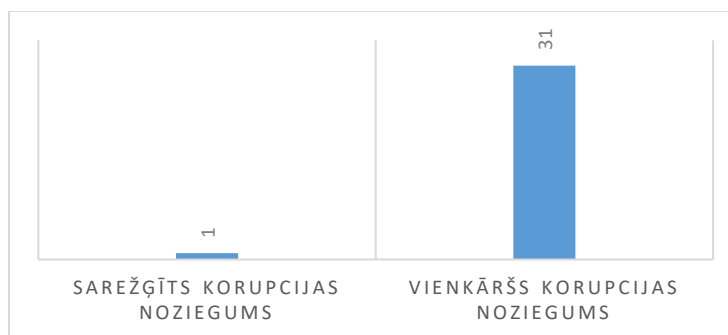

3.10.att. KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 2. Noziegumu skaits, kas atbilda 4.kritērijam bija 1, 1.kritērijam, 2.kritērijam, 3.kritērijam un 5.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2007.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda 2.kritērijam un 6.kritērijam. (Skat. 10 un 11 pielikumu)

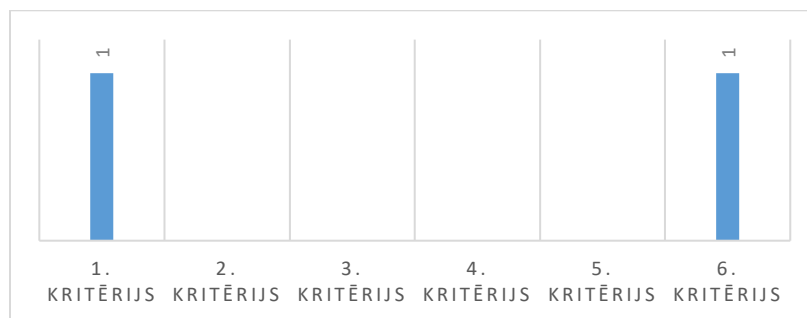
⁷³ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2007.gads.* 5.lpp.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2007.pdf

3.1.6. 2008.gada KNAB publiskā pārskata analīze

3.11.att. 2008.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2008.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 1 kriminālprocesu, bet kopumā KNAB uzsāka 26 kriminālprocesus un no citām institūcijām pārņēma 6 kriminālprocesus.⁷⁴ No kuriem 31 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 1 kriminālprocess ir saistīts ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 12 un 13 pielikumu)

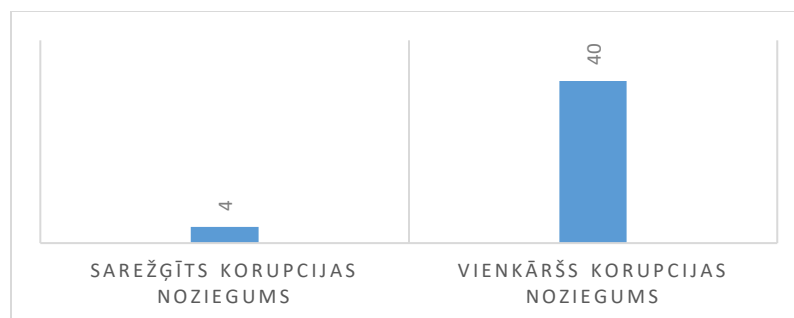

3.12.att. 2008.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 1. Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 1. 2.kritērijam, 3.kritērijam, 4.kritērijam un 5.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2008.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda vienlīdz gan 1.kritērijam, gan arī 6.kritērijam. (Skat. 12 un 13 pielikumu)

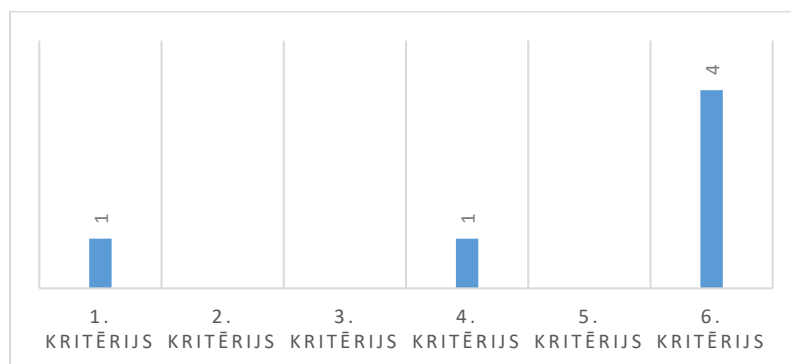
⁷⁴ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2008.gads.* 5.lpp.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2008.pdf

3.1.7. 2009.gada KNAB publiskā pārskata analīze

3.13.att. 2009.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2009.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 4 kriminālprocesus, bet kopumā KNAB 2009.gadā uzsāka 44 kriminālprocesus.⁷⁵ No kuriem 40 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 4 kriminālprocesi ir saistīti ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 14 un 15 pielikumu)

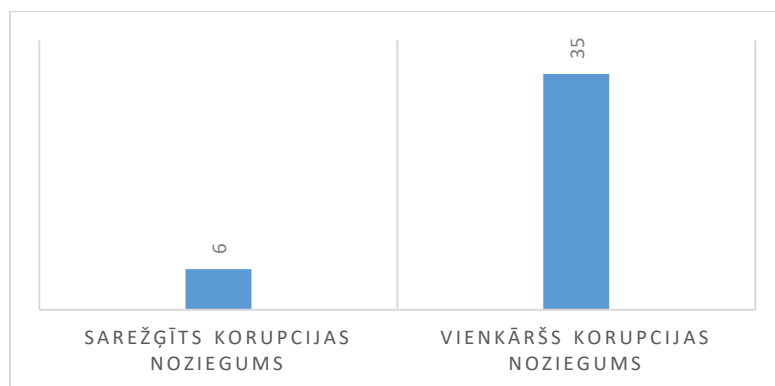

3.14.att. 2009.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 4. Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 1. 4.kritērijam atbilda 1 korupcijas noziegums. 2.kritērijam, 3.kritērijam un 5.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2009.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda 6.kritērijam. (Skat. 14 un 15 pielikumu)

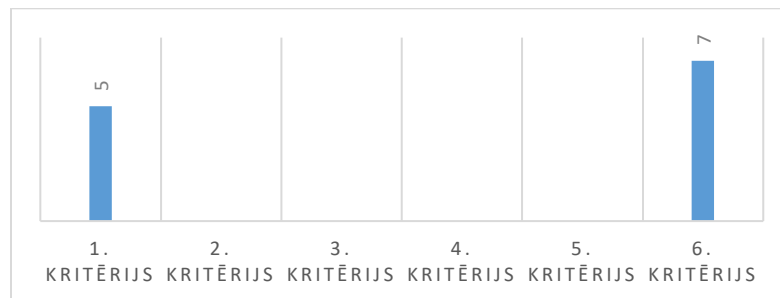
⁷⁵ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2009.gads.* 5.lpp.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2009.pdf

3.1.8. 2010.gada KNAB publiskā pārskata analīze

3.15.att. 2010.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2010.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 6 krimināllietas, bet kopumā 2010.gadā KNAB uzsāka 34 kriminālprocesus un no citām institūcijām pārņēma 7 kriminālprocesus.⁷⁶ No kuriem 35 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 6 kriminālprocesi ir saistīti ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 16 un 17 pielikumu)

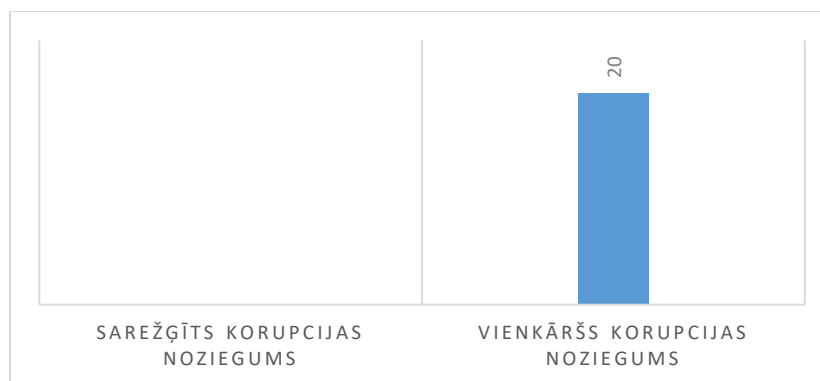

3.16.att. 2010.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 7. Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 5. 2.kritērijam, 3.kritērijam, 4.kritērijam un 5.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2010.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda 6.kritērijam. (Skat. 16 un 17 pielikumu)

⁷⁶ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2010.gads.* 6.lpp.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2010.pdf

3.1.9. 2011.gada KNAB publiskā pārskata analīze

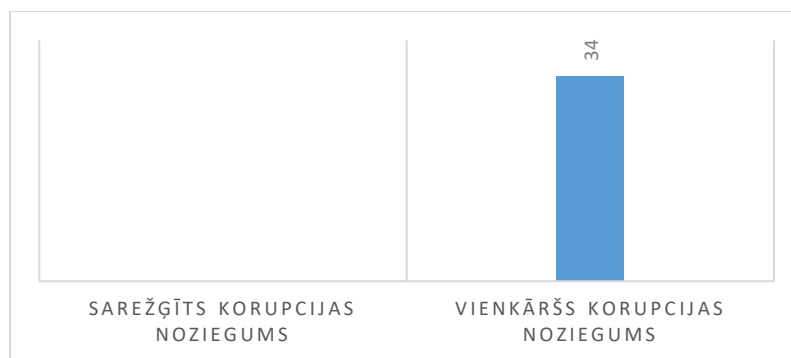
3.17.att. 2011.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2011.gada publiskajā pārskatā nav dotas informācijas par korupcijas kriminālprocesu lietām. KNAB 2011.gadā uzsāka 20 kriminālprocesus.⁷⁷ Visi 20 kriminālprocesi saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem.

Noziegumi neatbilda nevienam no kritērijiem. Visi 2011.gada KNAB publiskā pārskata korupcijas noziegumi ir vienkārši.

⁷⁷ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2011.gads.* 8.lpp.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2011.pdf

3.1.10. 2012.gada KNAB publiskā pārskata analīze

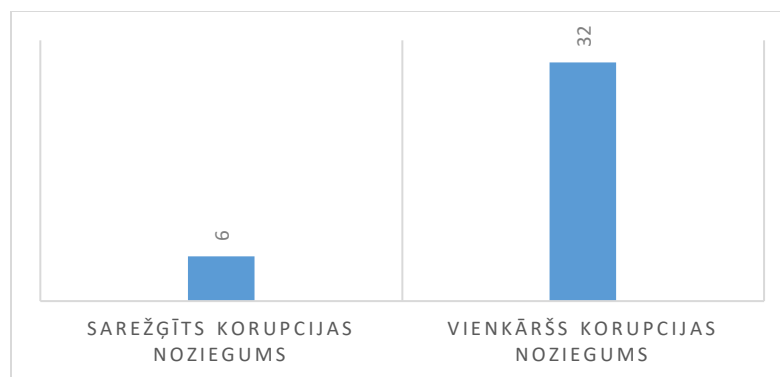

3.19.att. 2012.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2012.gada publiskajā pārskatā nav dotas informācijas par korupcijas kriminālprocesu lietām. KNAB uzsāka 29 kriminālprocesus un no citām institūcijām pārņēma 5 kriminālprocesus.⁷⁸ 34 kriminālprocesi saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem.

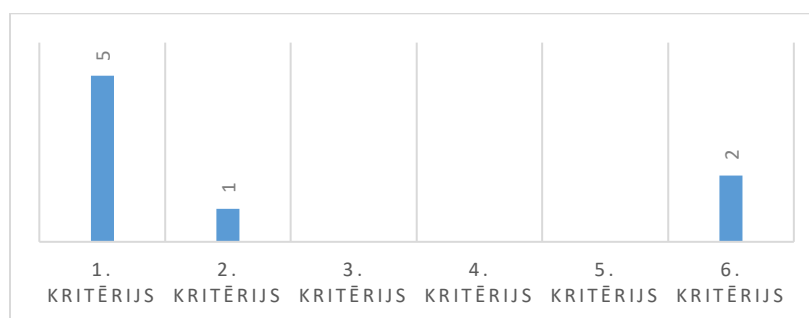
Noziegumi neatbildēja nevienam no kritērijiem. Visi 2012.gada KNAB publiskā pārskata korupcijas noziegumi ir vienkārši.

3.1.11. 2013.gada KNAB publiskā pārskata analīze

3.21.att. 2013.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2013.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 6 krimināllietas, bet kopumā KNAB 2013.gadā uzsāka 33 kriminālprocesus un no citām institūcijām pārņēma 5 kriminālprocesus.⁷⁹ No kuriem 32 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 6 kriminālprocesi ir saistīti ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat.18 un 19 pielikumu)

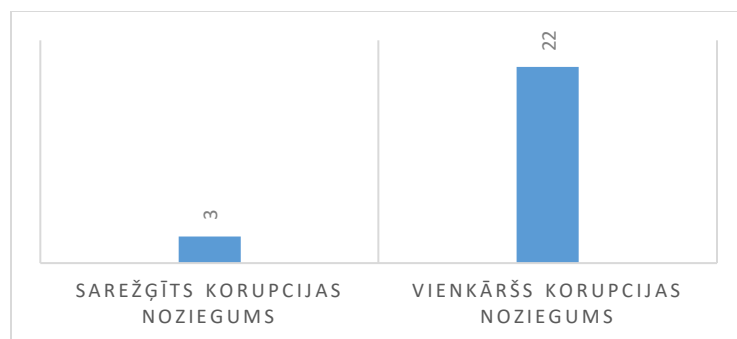

3.22.att. 2013.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 2. Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 5. 2.kritērijam atbilda 1 korupcijas noziegums. 3.kritērijam, 4.kritērijam un 5.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2013.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda 1.kritērijam. (Skat.18 un 19 pielikumu)

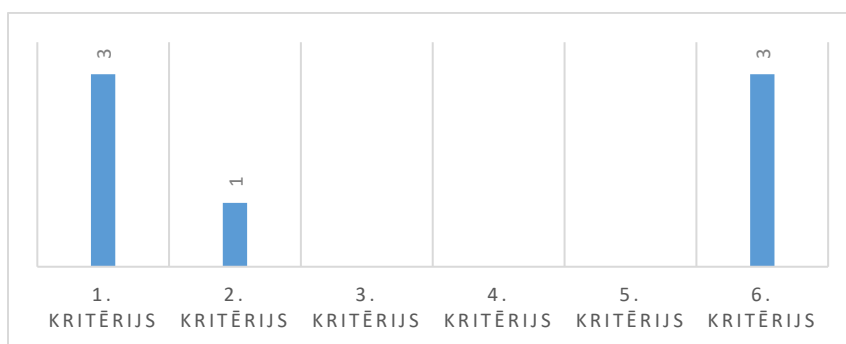
⁷⁹ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2013.gads.* https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/pp_2013_knab_01.07.2014_laboj_1.pdf

3.1.12. 2014.gada KNAB publiskā pārskata analīze

3.23.att. 2014.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2014.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 3 kriminālprocesus, bet kopumā KNAB 2014.gadā uzsāka 25 kriminālprocesus.⁸⁰ No kuriem 22 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem un 3 kriminālprocesi ir saistīti ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 20 un 21 pielikumu)

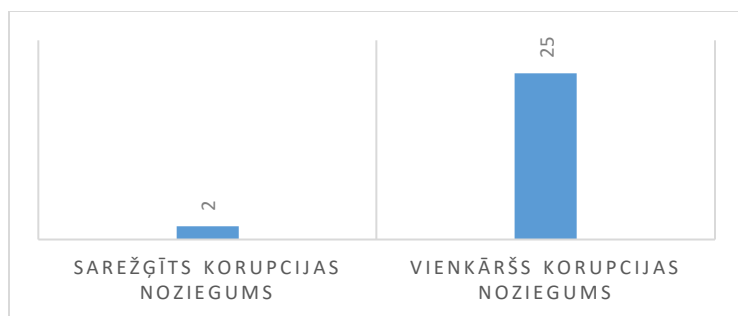

3.24.att. 2014.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 3. Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 3. 2.kritērijam atbilda 1 korupcijas noziegums. 3.kritērijam, 4.kritērijam un 5.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2014.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda gan 6.kritērijam, gan arī 1.kritērijam.

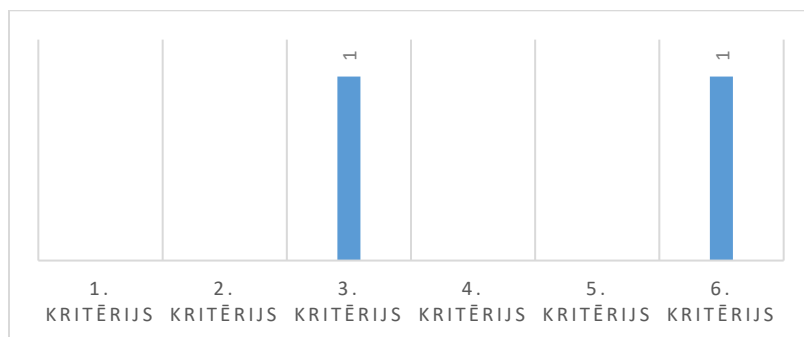
⁸⁰ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2014.gads.* 24.lpp.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_gada_parskats_2014.pdf

3.1.13. 2015.gada KNAB publiskā pārskata analīze

3.25.att. 2015.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

Kopā KNAB 2015.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 3 krimināllietas, bet kopumā KNAB uzsāka 27 kriminālprocesus.⁸¹ No kuriem 2 kriminālprocesi ir saistīti ar sarežģītu korupcijas nozieguma tipu un 25 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršu korupcijas nozieguma tipu. (Skat. 22 un 23 pielikumu)

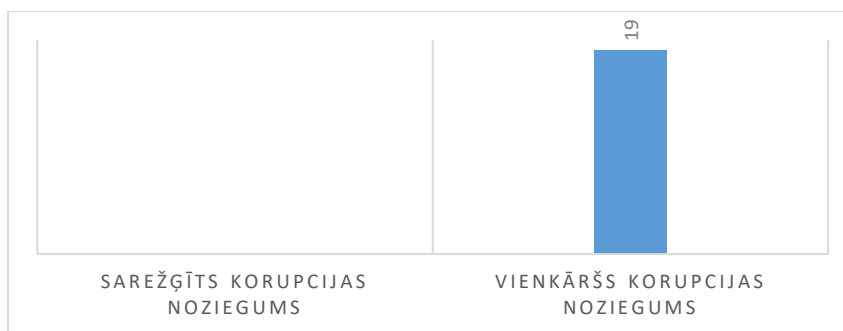

3.26.att. 2015.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 4. Noziegumu skaits, kas atbilda 3.kritērijam bija 1. 1.kritērijam, 2.kritērijam, 4.kritērijam un 5.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2015.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda gan 6.kritērijam, gan arī 3.kritērijam. (Skat. 22 un 23 pielikumu)

⁸¹ KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2015.gads.* 12.lpp.
https://www.knab.gov.lv/upload/knab_gada_parskats_2015.docx

3.1.14. 2016.gada KNAB publiskā pārskata analīze

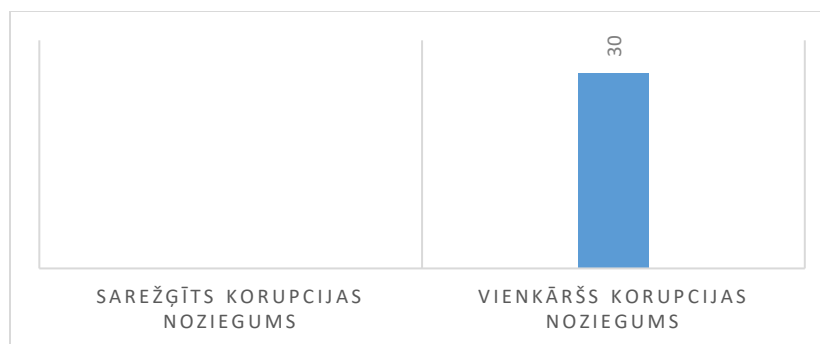

3.27.att. 2016.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2016.gada publiskajā pārskatā nav dotas informācijas par konkrētām kriminālprocesu lietām. Kopumā KNAB 2016.gadā uzsāka 19 kriminālprocesus.⁸² No kuriem visi kriminālprocesi saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem.

Noziegumi neatbilda nevienam no kritērijiem. Visi 2016.gada KNAB publiskā pārskata korupcijas noziegumi ir vienkārši.

3.1.15. 2017.gada KNAB publiskā pārskata analīze

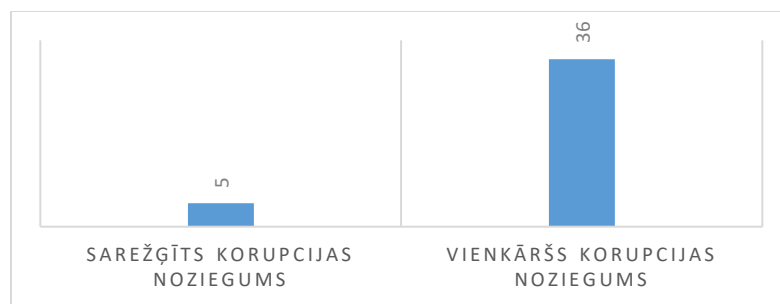

3.29.att. 2017.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2017.gada publiskajā pārskatā nav dotas informācijas par konkrētām kriminālprocesu lietām. Kopumā KNAB 2017.gadā uzsāka 30 kriminālprocesus.⁸³ Visi kriminālprocesi atbilst vienkāršajam korupcijas noziegumam.

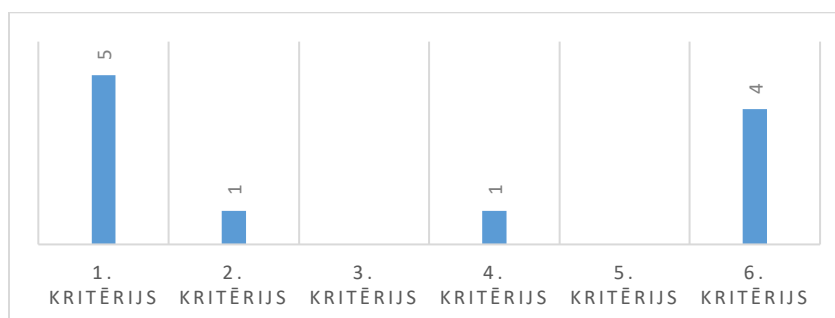
Noziegumi neatbildēja nevienam no kritērijiem. Visi 2017.gada KNAB publiskā pārskata korupcijas noziegumi ir vienkārši.

3.1.16. 2018.gada KNAB publiskā pārskata analīze.

3.30.att. 2018.gada KNAB publiskā pārskata uzsāktie kriminālprocesi

KNAB 2018.gada publiskajā pārskatā var aplūkot 6 kriminālprocesus, bet kopumā KNAB uzsāka 38 kriminālprocesus un no citām institūcijām pārņēma 3 kriminālprocesus.⁸⁴ 5 no kriminālprocesiņiem ir saistīti ar sarežģītiem korupcijas noziegumiem, savukārt, 36 kriminālprocesi ir saistīti ar vienkāršiem korupcijas noziegumiem. (Skat. 24 un 25 pielikumu)

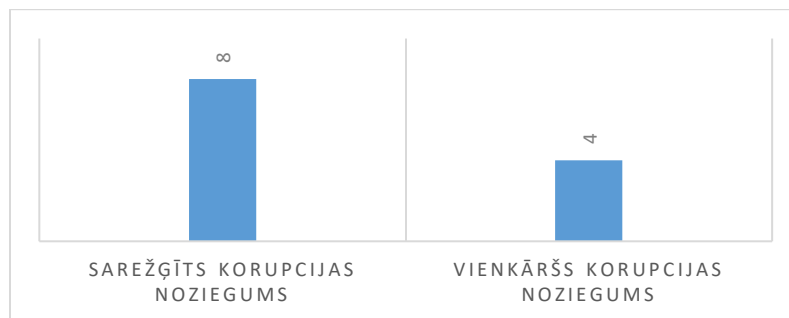

3.31.att. 2018.gada KNAB publiskā pārskata sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam bija 4. Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam bija 5. 4.kritērijam atbilda 1 korupcijas noziegums. 2.kritērijam atbilda 1 korupcijas noziegums, savukārt, 3.kritērijam un 5.kritērijam neatbilda neviens no aplūkotajiem korupcijas noziegumiem. Visbiežāk 2018.gadā KNAB publiskajā pārskatā aplūkojamie sarežģītie korupcijas noziegumi atbilda 1.kritērijam. (Skat. 24 un 25 pielikumu)

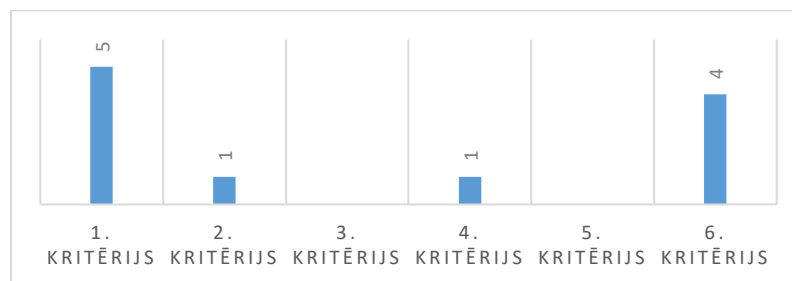
3.2. Prokuratūras vietnē pieejamo korupcijas noziegumu analīze (2016. – 2019.)

3.2.1. 2016.gada Prokuratūras pieejamo korupcijas noziegumu analīze

3.32..att. 2016.gada Prokuratūras vietnē pieejami kriminālprocesi

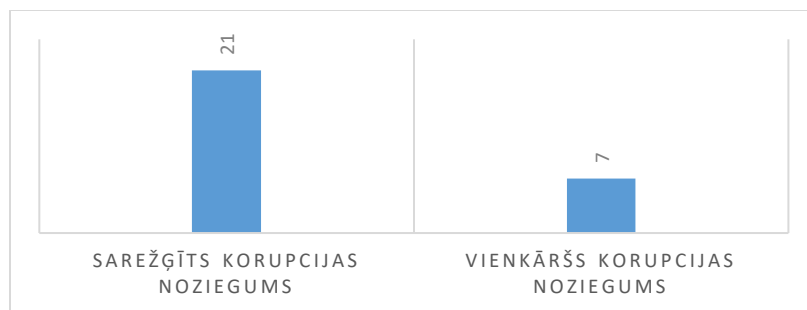
Kopā 2016.gadā Prokuratūras vietnē var aplūkot 12 kriminālprocesus, kas saistīti ar korupcijas noziegumiem. Balstoties uz pieejamajiem Prokuratūras datiem, sarežģītu korupcijas noziegumu 2016.gadā bija 8 un vienkāršu korupcijas noziegumu bija 4. (Skat. 26. un 27.pielikumu)

3.33.att. 2016.gada Prokuratūras vietnē pieejamo sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

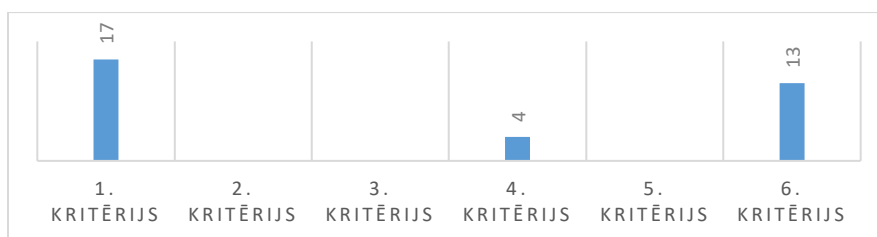
Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam ir 7. Noziegumu skaits, kas atbilda 4.kritērijam ir 1. Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam ir 5. 2.kritērijam, 3.kritērija, 5.kritērijam neatbilda neviens korupcijas noziegums.

3.2.2. 2017.gada Prokuratūras pieejamo korupcijas noziegumu analīze

3.34.att. 2017.gada prokuratūras vietnē pieejami kriminālprocesi

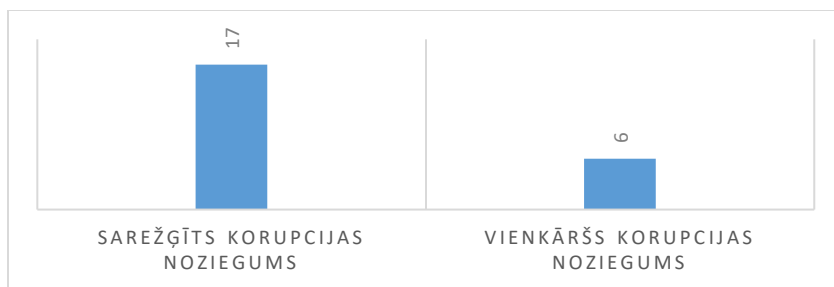
Kopā 2017.gadā prokuratūras vietnē var aplūkot 28 kriminālprocesus, kas saistīti ar korupcijas noziegumiem. Balstoties uz prokuratūras datiem, sarežģītu korupcijas noziegumu 2017.gadā bija 21 un vienkāršu korupcijas noziegumu bija 7.

3.35.att. 2017.gada prokuratūras vietnē pieejamo sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

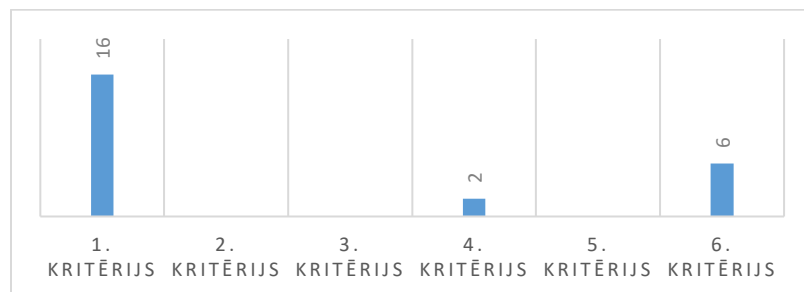
Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam ir 17. Noziegumu skaits, kas atbilda 4.kritērijam ir 4. Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam ir 13. 2.kritērijam, 3.kritērija, 5.kritērijam neatbilda neviena korupcijas noziegums. (Skat. 28. un 29.pielikumu)

3.2.3. 2018.gada Prokuratūras pieejamo korupcijas noziegumu analīze

3.36.att. 2018.gada prokuratūras vietnē pieejami kriminālprocesi

Kopā 2018.gadā prokuratūras vietnē var aplūkot 23 kriminālprocesus, kas saistīti ar korupcijas noziegumiem. Balstoties uz prokuratūras datiem, sarežģītu korupcijas noziegumu 2018.gadā bija 17 un vienkāršu korupcijas noziegumu bija 6. (Skat. 30. un 31.pielikumu)

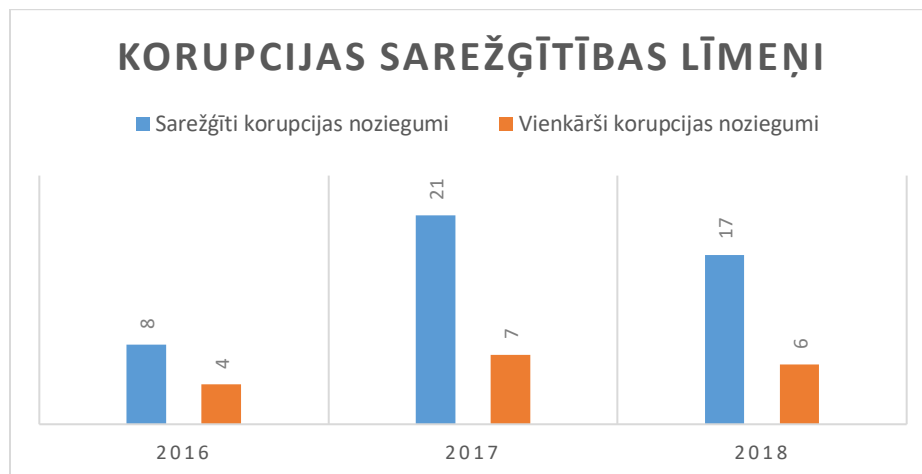

3.37.att. 2018.gada prokuratūras vietnē pieejamo sarežģīto korupcijas noziegumu atbilstība kritērijiem

Noziegumu skaits, kas atbilda 1.kritērijam ir 16. Noziegumu skaits, kas atbilda 4.kritērijam ir 2. Noziegumu skaits, kas atbilda 6.kritērijam ir 6. 2.kritērijam, 3.kritērija, 5.kritērijam neatbilda neviens korupcijas noziegums. (Skat. 30. un 31.pielikumu)

3.3.Datu apkopojums

3.3.1.Kopējās noziegumu skaita izmaiņas balstoties uz ģenerālprokurora datiem

3.38.att. No 2016. Līdz 2018.gadam sarežģītu korupcijas noziegumu izmaiņas balstoties uz ģenerālprokurora datiem

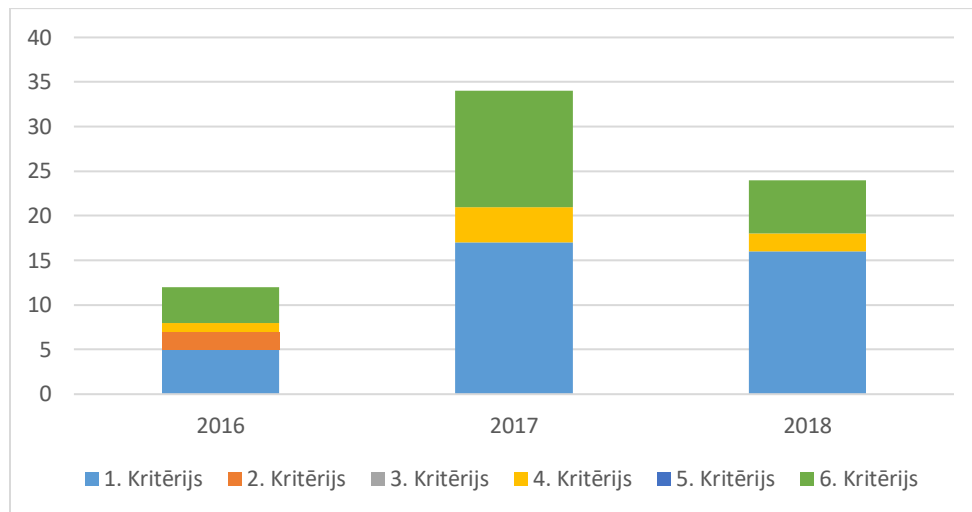
Pēc ģenerālprokurora datu apkopojuma, 2016., 2017., 2018.gadā kopā bija 63 kriminālprocesi, 46 kriminālprocesi no tiem bija sarežģīti korupcijas noziegumi, 17 kriminālprocesi bija vienkārši korupcijas noziegumi. Dati norāda uz to, ka tiesībsargājošās institūcijas, sarežģītus korupcijas noziegumus atklāj biežāk nekā vienkāršos korupcijas noziegumus, kas liek secināt, ka vienkāršo korupcijas noziegumu paliek mazāk.

2016.gadā kopā bija 12 kriminālprocesi, no tiem 8 korupcijas noziegumi bija sarežģīti, kas bija 66% no kopējo kriminālprocesu daudzuma 2016.gadā, 4 vienkārši korupcijas noziegumi, kas bija 34% no kopējo kriminālprocesu daudzuma 2016.gadā.

2017.gadā kopā bija 28 kriminālprocesi, no tiem 21 sarežģīts korupcijas noziegums, kas bija 75% no kopējo kriminālprocesu daudzuma 2017.gadā, un 7 vienkārši korupcijas noziegumi, kas bija 25% no kopējā noziegumu daudzuma.

2018.gadā kopā bija 23 kriminālprocesi, no tiem 17 sarežģīti korupcijas noziegumi, kas bija 74% no kopējā kriminālprocesu daudzuma, un 6 vienkārši korupcijas noziegumi, kas bija 25% no kopējā kriminālprocesu daudzuma 2018.gadā.

Salīdzinot 2016.gadu un 2017.gadu, nākas secināt, ka 2017.gadā sarežģītu korupcijas noziegumi bija par 17 vairāk nekā 2016.gadā, un 2017.gadā vienkāršu korupcijas noziegumu bija par 3 vairāk nekā 2016.gadā. Salīdzinot 2017.gadu un 2018.gadu nākas secināt, ka 2018.gadā atklāto korupcijas noziegumu bija mazāk nekā 2017.gadā. 2017.gadā atklāto sarežģīto korupcijas noziegumu bija vairāk par 4 nekā 2018.gadā un vienkāršo korupcijas noziegumu 2017.gadā bija vairāk par 1 nekā 2018.gadā.

3.39.att. 2016. Līdz 2018.gada sarežģītu korupcijas noziegumu kritēriju izmaiņas balstoties uz ģenerālprokurora datiem

Pēc ģenerālprokurora datu aplūkojuma, 1.kritērijam atbilda 38 kriminālprocesi. 2.kritērijam atbilda 2 kriminālprocesi. 3.kritērijam atbilda 0 kriminālprocesi. 4.kritērijam atbilda 7 kriminālprocesi. 5.kritērijam atbilda 0 kriminālprocesi. 6. Kritērijam atbilda 23 kriminālprocesi. 2016. Visvairāk kriminālprocesu atbilda 1. Kritērijam. Šajos trīs gados bija arī tādi kritēriji, kuri neatbilda nevienam kriminālprocesim. Balstoties uz ģenerālprokurora datiem, kriminālprocesim, kas neatbilda nevienam kritērijam bija: 3.kritērijs un 5. Kritērijs.

3.3.2.Vienkāršo noziegumu īpatsvars

Balstoties uz KNAB publisko pārskatu datiem, šo 17 gadu laikā, KNAB ierosinājis 548 kriminālprocesus, no kuriem 64 kriminālprocesi bija sarežģīti, kas bija 22% no visiem kriminālprocesiem, ko ierosinājis KNAB. Savukārt, 484 kriminālprocesi bija vienkārši, kas bija 88% no visiem kriminālprocesiem, ko ierosinājis KNAB.

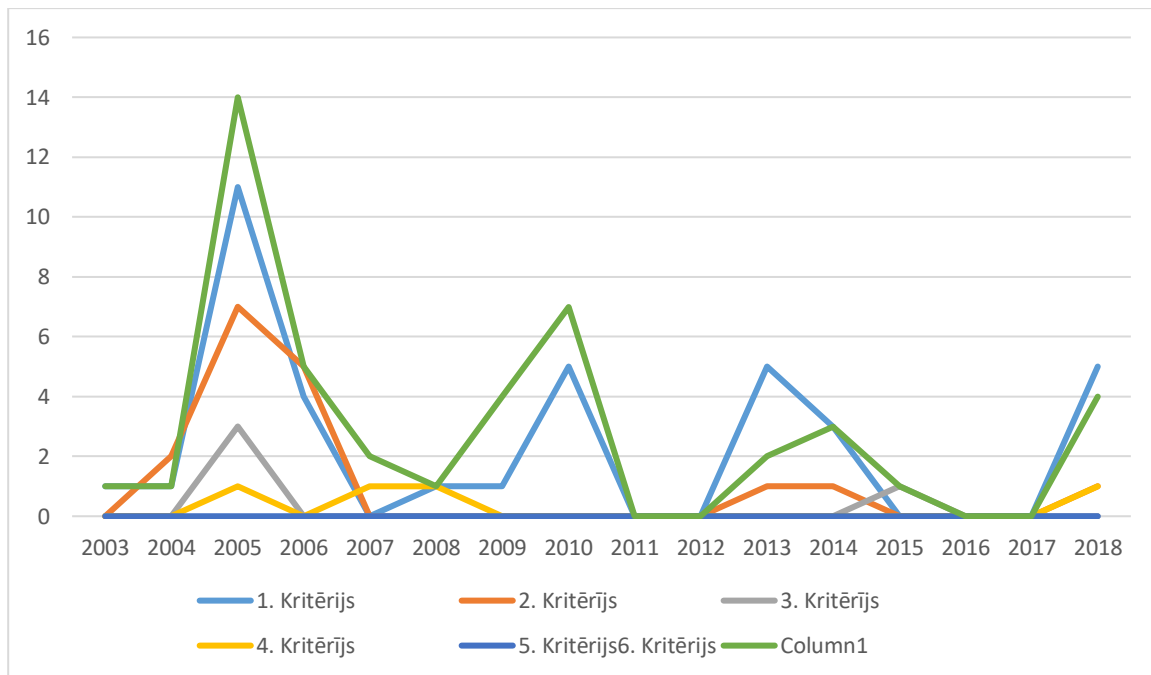
Korupcijas noziegumu īpatsvars (vienkāršie/sarežģītie)

3.1.tabula.

Gads	Vienkāršie korupcijas noziegumi (%)	Sarežģītie korupcijas noziegumi (%)
<i>2003</i>	<i>86</i>	<i>14</i>
<i>2004</i>	<i>92</i>	<i>8</i>
<i>2005</i>	<i>48</i>	<i>52</i>
<i>2006</i>	<i>88</i>	<i>12</i>
<i>2007</i>	<i>95</i>	<i>5</i>
<i>2008</i>	<i>97</i>	<i>3</i>
<i>2009</i>	<i>91</i>	<i>9</i>
<i>2010</i>	<i>85</i>	<i>15</i>
<i>2011</i>	<i>100</i>	<i>0</i>
<i>2012</i>	<i>100</i>	<i>0</i>
<i>2013</i>	<i>84</i>	<i>16</i>
<i>2014</i>	<i>88</i>	<i>12</i>
<i>2015</i>	<i>92</i>	<i>8</i>
<i>2016</i>	<i>100</i>	<i>0</i>
<i>2017</i>	<i>100</i>	<i>0</i>
<i>2018</i>	<i>87</i>	<i>13</i>

Balstoties uz KNAB publisko pārskatu datiem; Dati liecina par to, ka šo septiņpadsmit gadu laikā, pārsvarā, tiek atklāti vienkārši korupcijas noziegumi. Salīdzinot 2003.gadu un 2018.gadu, var redzēt to, ka 2003.gadā ir bijis vairāk sarežģītu korupcijas noziegumu. Savukārt, 2005.gads ir bijis gads, kurā vienkāršo korupcijas noziegumu ir bijis mazāk kā sarežģīto korupcijas noziegumu, jo vienkāršo korupcijas noziegumu šajā gadā bija 48% un sarežģīto korupcijas noziegumu šajā gadā bija 52%. Balstoties uz KNAB publisko pārskatu datiem 2005.gads ir vienīgais gads, kurā sarežģīto korupcijas noziegumu ir vairāk kā vienkāršo korupcijas noziegumu.

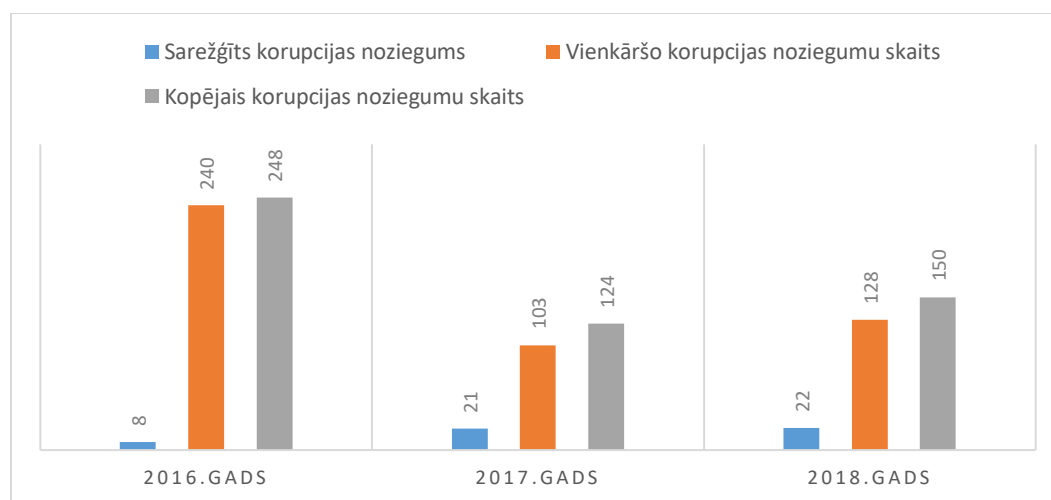
Dati arī liecina par to, ka sākotnēji (no 2003.gads – 2008.gads), tiesībaizsargājošās institūcijas lielu uzsvāru liek tādām korupcijas formām kā: kukuļa pieprasīšana, kukuļņemšana un kukuļdošana un citām korupcijas formām tiek pievērsts ļoti mazs uzmanības, savukārt, ja pavēro mūsdienas, tad atklāto korupcijas noziegumu formas variē. Sāk parādīties sarežģītas korupcijas formas, kas saistās ar fiktīviem uzņēmumiem, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas utt..

3.40.att. 2003. Līdz 2018.gada sarežģītu korupcijas noziegumu kritēriju izmaiņas balstoties uz KNAB publiskajiem pārskatiem

Kopumā 1.kritērijam atbilda 37 KNAB publisko pārskatu kriminālprocesi. 2.kritērijam atbilda 17 KNAB publisko pārskatu kriminālprocesi. 3.kritērijam atbilda 1 KNAB publisko pārskatu kriminālprocess. 4.kritērijam atbilda 4 KNAB publisko pārskatu kriminālprocesi. 6.kritērijam atbilda 43 KNAB publisko pārskatu kriminālprocesi. Dati liecina par to, ka KNAB publisko pārskatu kriminālprocesi visbiežāk atbilda sestajam un pirmajam kritērijam. Kritērijs, kurš neatbilda nevienam no aplūkotajiem kriminālprocesiem bija piektais kritērijs.

3.3.3. Korupcijas noziegumu apkopojums

3.41.att. Korupcijas noziegumu izmaiņu apkopojumus

Korupcijas noziegumu apkopojums tiek veikts, apvienojot 2016.gada līdz 2018.gada KNAB publisko pārskatu sarežģītos korupcijas noziegumus ar prokuratūras sarežģītajiem korupcijas noziegumiem, salīdzinot ar 2016.gada līdz 2018.gada kopējo noziegumu skaitu valsts institūciju dienestā.

2016.gadā kopā ir bijuši 248 noziedzīgie nodarījumi valsts institūciju dienestā no kuriem tikai 8 ir bijuši sarežģīti korupcijas noziegumi, kas ir 3% no visiem korupcijas noziegumiem. 2017.gadā kopā korupcijas noziegumi ir bijuši 124 noziedzīgie nodarījumi valsts institūciju dienestā, no kuriem 21 korupcijas noziegumi ir sarežģīti, kas ir 17% no kopēja skaita. 2018.gada kopā ir bijuši 150 noziedzīgie nodarījumi valsts institūciju dienestā, no kuriem 22 korupcijas noziegumi ir sarežģīti, kas ir 15% no kopēja korupcijas skaita. Apvienojot KNAB publisko pārskatu sarežģītos korupcijas noziegumus no 2016.gada līdz 2018.gadam un prokuratūras sarežģītos korupcijas noziegumus no 2016.gada līdz 2018.gadam un salīdzinot tos ar kopējiem ar korupciju saistītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem valsts institūciju dienestā, nākas secināt, ka atklāto korupcijas noziegumu skaits šo trīs gadu laikā ir samazinājies. Procentuāli 2016.gadā ir vismazākais sarežģīto korupcijas noziegumu skaits. Procentuāli 2017.gadā ir vislielākais sarežģīto korupcijas skaits.

3.3.3. Tendences sarežģītajos korupcijas noziegumos

Sarežģītajos korupcijas noziegumos nav novērojamas būtiskas izmaiņas šo septiņpadsmit gadu laikā. Korupcija joprojām pastāv gan medicīnas sfērā, gan politikā, gan būvniecībā, gan dažādās citās valsts institūcijās, kur šīm institūcijām ir pieeja ļoti lieliem daudzumiem līdzekļu. Septiņpadsmit gadu laikā korupcijas noziegumiem ir novērojamas līdzības, piemēram, ka, bieži vien, sabiedrības locekļi, koruptīvās darbības veic, lai paātrinātu dažādus procesus vai iegūti ietekmi politiskajā sfērā. Savukārt, uzņēmēji, kas veic koruptīvās darbības, bieži vien šīs darbības veic, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas. Savukārt, amatpersonas ar koruptīvajām darbībām nodarbojas, lai uzlabotu savu dzīves kvalitāti. Valsts amatpersonas, kas saņem vidējo Latvijas algu, korupcijas noziegumos iesaistās retāk kā amatpersonas, kas saņem vairāk par vidējo Latvijas algu.

Korupcijas formas sfēra, kurā ir notikušas būtiskas izmaiņas ir kukuļņemšana, kukuļa pieprasīšana vai kukuļa došana valsts policijas amatpersonām. Par cik, no 2003.gadā līdz 2008.gadam, KNAB publisko pārskatu kriminālprocesiem bija novērojamas tendences, ka sodītas par kukuļa ņemšanu vai pieprasīšanu, vai došanu ir gan valsts policijas amatpersonas, gan arī sabiedrības locekļi, savukārt aplūkojoties 2009.gadu līdz 2018.gadam krimināllietās var redzēt izmaiņas, ka ir kriminālprocesi, kuros apsūdzētās personas ir sabiedrības locekļi un valsts policijas amatpersonas ir tās, kuras aiztur šos sabiedrības locekļus, kas kukuļus ir piedāvājušas. Interesanti ir tas, ka šādā veida tendences ir novērojamas gadījumos, kuros sabiedrības locekļi valsts amatpersonām piedāvā 50 EUR vai zemākas atlīdzības kukuli, savukārt, kur šis kukuļa lielums ir sasniedzis vairākus simtus vai pat tūkstošus valsts policijas amatpersonas arī tiek sodītas par kukuļa ņemšanu, tas norāda uz tendenci, ka valsts amatpersonas vairs nav gatavas riskēt mazu naudas summu dēļ, kas padara vienkāršos korupcijas noziegumus par sarežģītiem, par cik, ja korupcijas noziegumos tiek iesaistīti lielāki līdzekļi, amatpersonas ir piesardzīgākas un pielieto dažādas shēmas, lai nomaskētu korupcijas noziegumus.

4. TIESĪBSARGĀJOŠĀS INSTITŪCIJAS UN TO KAPACITĀTES IZMAIŅAS ATKLĀT KORUPCIJAS NOZIEGUMUS

4.1. KNAB

KNAB ir korupcijas un apkarošanas birojs, kas ir valsts iestāde. Korupcijas un apkarošanas birojs ir Latvijas Ministru kabineta pārraudzībā esoša iestāde. Kas nodarbojas gan ar korupcijas novēršanu, gan arī ar korupcijas apkarošanu. KNAB ir dibināta 2002.gadā 10.oktobrī.

KNAB pienākums ir reizi sešos mēnešos iesniegt savas darbības pārskatus Ministru kabinetam un parlamentam. Likumdošana paredz, ka KNAB gatavo arī regulārus publiskus ziņojumus par tā veiktajām preventīvajām darbībām, pieņemtajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un administratīvajiem pārkāpumiem. Tas ir atspoguļots darbības pārskatos, kas ik pēc sešiem mēnešiem tiek publicēti gan latviešu, gan arī angļu valodā, un gada publiskajā ziņojumā. Ziņojumi ir publiski pieejama informācija tīmekļa vietnē www.knab.lv.

KNAB ir sarežģīta iestāde ar plašu struktūru, kas sevī ietver sastāvu no vairākām nodaļām. Struktūru un tās darba organizāciju nosaka reglaments. Galvenais cilvēks KNAB ir korupcijas un apkarošanas biroja priekšnieks, kas uz šo brīdi ir Jēkabs Straume. Zem tā vadības ir divi priekšnieka vietnieki, no kuriem viens ir vietnieks izmeklēšanas darbību jautājumos, kas zem sevis ietver kriminālprocesu izmeklēšanas pārvaldi un divas izmeklēšanas nodaļas, kā arī administratīvi procesuālo izmeklēšanu pārvaldi, politisko organizāciju finansēšanas pārkāpumu izmeklēšanas nodaļu un administratīvo pārkāpumu izmeklēšanas nodaļu, un otrs vietnieks ir atbildīgs par operatīvo darbību jautājumiem, kas savā pakļautībā ietver operatīvo darbību pārvaldi, divas operatīvo darbību nodaļas, operatīvo darbību atbalsta pārvaldi, operatīvo darbību tehnisko atbalsta nodaļu, un operatīvo darbību nodaļu. Kā arī pirmo pārvaldi, kas, savukārt, zem sevis ietver stratēģisko analīzes nodaļu, politikas plānošanas nodaļu, informācijas uzskaites un analīzes nodaļu, stratēģiskās komunikācijas nodaļu. Tālāk seko sešas atsevišķas nodaļas, kas ir lietvedība, juridiskā nodaļa, finanšu nodaļa, nodrošinājuma nodaļa, iekšējās drošības nodaļa, personāl vadības nodaļa, kā arī padomnieks un auditors.⁸⁵

⁸⁵KNAB. (b.g.). *KNAB struktūra*. Izgūts no <https://www.knab.gov.lv/lv/knab/structure/>

4.1.1. KNAB funkcijas

KNAB pilda šāda veida funkcijas: pirmā funkcija ir balstoties uz likumu piemēro sodus balstoties uz administratīvo pārkāpumu;

Pirmā funkcija, ko veic KNAB ir tā, ka tā izglīto sabiedrību par politisko organizāciju finansēšanu un informē par veiktajiem pārkāpumiem un preventīvajiem pasākumiem;

Otrā funkcija ir saņemt un apstrādāt iedzīvotāju sūdzības un veikt izmeklēšanu par šīm lietām, ja to pieprasa prezidents, ģenerālprokurors, parlaments vai visbeidzot Ministru kabinets;

Trešā funkcija ir pēc Korupcijas un noziedzības novēršanas padomes pieprasījuma sniegt informāciju un ierosinājumus par to kā veicināt korupcijas novēršanu;

Ceturtnā funkcija ir, izstrādāt sabiedrības domas aptaujas un to analīzes, pēc šo aptauju izstrādāšanas un analīzes publicēt savā mājaslapā, dodot iespēju aplūkot esošo situāciju katram sabiedrības loceklim;

Piektā funkcija ir tā, ka tā sauc valsts amatpersonas par administratīvās atbildības un piemēro tām sankcijas par administratīvajiem pārkāpumiem, kas saistīti ar korupcijas novēršanu;

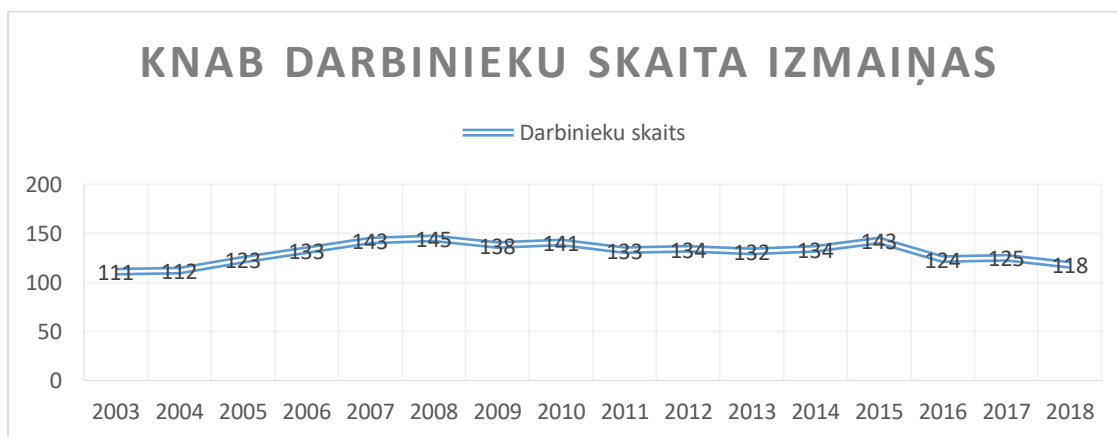
Sestā funkcija ir, veicot secinājumus par atklātajiem noziegumiem ierosina uzlabojumus ministrijās un Valsts civildienesta pārvaldē;

Septītā funkcija ir, izstrādāt metodes kā veikt korupcijas novēršanu valsts iestādēs un privātajā sektorā;

Astotā funkcija ir, izglīto sabiedrību par politisko organizāciju finansēšanu;

Devītā funkcija ir, izglīto sabiedrību par viņu tiesībām un ētiku, izplata informāciju par korupcijas tendencēm un konstatētajiem korupcijas noziegumu pārkāpumiem.

4.1.2. KNAB kapacitātes izmaiņas korupcijas noziegumu apkarošanā

4.1.att. KNAB darbinieku skaita izmaiņas sākot no 2003.gadā līdz 2018.gadam

KNAB darbinieku skaits laika gaitā ir pieaudzis. Vismazākais darbinieku skaits ir bijis 2003.gadā, kad KNAB uzsāka savu darbību korupcijas un apkarošanas jomā. Visaugstākais darbinieku skaits bija 2008.gadā, kad tas sasniedza 145 darbinieku skaitu. 2018.gadā darbinieku skaits bija 118. Darbinieku skaits šo 17 gadu laikā, kopš KNAB dibināšanas nav krities. Balstoties uz datiem par darbinieku skaita izmaiņām KNAB, nākas secināt, ka KNAB kapacitāte gan atklāt, gan arī novērst korupcijas noziegumus, ir pieaugusi kopš šīs iestādes dibināšanas.⁸⁶

KNAB pieejamais līdzekļu daudzums laika gaitā ir palielinājies. Viszemākais pieejamo līdzekļu daudzums bija 2003.gadā, kad tas bija 1 666 802 Latus liels (2 371 645 EUR). Visaugstākais pieejamo līdzekļu daudzums KNAB sasniedza 2018.gadā, kad tas bija 5 893 466 EUR liels. Nākas secināt, ka KNAB kapacitāte ir pieaugusi arī dēļ pieejamo līdzekļu lieluma, jo tas 17 gadu laikā nav krities zemāk par 2003.gada pieejamo līdzekļu lielumu.⁸⁷ (Skat. 1. pielikumu.)

KNAB kapacitātes pieaugumu korupcijas apkarošanā un novēršanā ir sekmējis tas, ka KNAB darbinieki laika gaitā ir piedalījušās vairākos semināros/lekcijās/apmācībās, kas saistīti ar dažādu lietu apguvi, piemēram, šīs iestādes amatpersonu daļa ir izmantojusi iespēju apgūt angļu un franču

⁸⁶KNAB. *Publiskie pārskati no 2003. gads – 2018.gads*. Izgūts no <https://www.knab.gov.lv/lv/knab/review/report/>

⁸⁷ Turpat

valodas. KNAB darbinieki ir iesaistījušies vairākās lekcijās, kas saistītas konkrēti ar korupcijas novēršanu un apkarošanu, tādā veidā iegūstot pieredzi korupcijas noziegumu apkarošanā. Iegūstot šāda veida pieredzi amatpersonas laika gaitā ir nodevušas savas zināšanas gan savas institūcijas darbiniekiem, gan arī citu institūciju amatpersonām. Šādā veidā sekmējot to, ka amatpersonas ir izglītotākas korupcijas apkarošanas un novēršanas sfērā.

Piektā lieta, kas sekmējusi KNAB kapacitātes pieaugumu, cīņā pret korupcijas noziegumiem, tehnoloģiju attīstība, kas ir sociālie tīkli, dažāda veida mobilās aplikācijas. Sociālie tīkli ir devuši iespēju informēt sabiedrību par dažādām lietām. Sabiedrības informēšana KNAB ir būtiska, jo tādā veidā šī institūcija var gūt lielāku sabiedrības uzticību, kas pavairo iespēju, ka cilvēki par novērotajām korupcijas nozieguma lietām ziņo, kas būtiski atvieglo šīs institūcijas darbu.

KNAB kapacitāte ir palielinājusies arī tādēļ, ka KNAB šo septiņpadsmit gadu laikā ir gan atklājusi, gan arī novērsusi noziegumus, kas saistīti ar korupciju. Korupcijas noziegumu atklāšana un novēršana ir devusi KNAB pieredzi tālāko korupcijas noziegumu apkarošanā un novēršanā.

5. SECINĀJUMI

Korupcijas problēma ir aktuāla ne tikai mūsdienās, bet tā bijusi aktuāla jau ļoti sen. Nav tādas sfēras, kur tā nebūtu klāt esoša. Korupcija var izraisīt negodīgu un amorālu rīcību, parasti tā rodas situācijās, kad cilvēkam ir nepieciešami līdzekļi, lai uzturētu gan sevi, gan savu ģimeni tādēļ tā ir sastopama gan ekonomiskajā, gan sociālajā, gan politiskajā, gan arī kultūras sfērā.

Latvijā visaugstākais korupcijas līmenis ir bijis 2002.gadā ar vien 27 punktiem un viszemākais korupcijas līmenis Latvijā bija 2018.gadā, kad tas sasniedz 59 punktus no iespējamajiem 100. Latvija no 180 valstīm, kuras pēta Transparency International, ieņem 41 vietu. Eiropas Savienībā Latvija ir 17. vietā.⁸⁸

Darba izvirzītā hipotēze neapstiprinās, jo vienkāršo korupcijas noziegumu īpatsvars kopēja korupcijas noziegumu skaitā nav samazinājies. Savukārt, KNAB kapacitātes pieaugums atklāt šāda veida noziegumus ir uzlabojusies.

Darba autors secina, ka, Latvijā korupcijas līmenis ir ne tikai mazinājies tādēļ, ka ir izveidota jauna korupcijas un apkarošanas institūcija, bet arī tādēļ, ka ir notikusi tehnoloģiju attīstība, kas ir mazinājusi saskarsmi starp sabiedrības locekļiem un amatpersonām kā arī iedzīvotājiem ir parādījušās jaunas iespējas ziņot par dažāda veida koruptīvajiem noziegumiem.

Otra lieta, kādēļ ir notikušas korupcijas līmeņa izmaiņas ir sabiedrības kultūras izmaiņas un šīs izmaiņas ir bijušas uz „labo pusi”, jo salīdzinot sabiedrības viedokļa aptauju 21.gadsimta sākumā, kad KNAB vēl nebija dibināts, sabiedrības tolerance pret korupciju bija daudz lielāka un sabiedrības locekļu gatavība ziņot par koruptīvajām darbībām bija daudz zemāka kā 2016.gadā. Kā arī dati liecina, ka iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir gatavi dot kukuli valsts amatpersonai, lai risinātu dažāda veida problēmas ir mazinājušās.

Balstoties uz KNAB publisko pārskatu datiem, šo 17 gadu laikā, KNAB ierosinājis 548 kriminālprocesus, no kuriem 64 kriminālprocesi bijuši sarežģīti, kas ir 22% no visiem kriminālprocesiem,

⁸⁸Trading economics. (b.g.). *Korupcijas indeksa izmaiņas Latvijā sākot no 2002.gada līdz 2018.gadam*. Izgūts no <https://tradingeconomics.com/latvia/corruption-index>.

ko ierosinājis KNAB. Savukārt, 484 kriminālprocesi bijuši vienkārši, kas ir 88% no visiem kriminālprocesiem, ko ierosinājis KNAB.

Kriminālprocesi visbiežāk atbilda sestajam kritērijam, kas ir liels skaits iesaistīto personu, kas veic koruptīvos noziegumus un pirmajam kritērijam, kas ir iesaistīto naudas summu apmērs, kas pārsniedz vidējo Latvijas iedzīvotāja algu. Kritērijs, kurš neatbilda nevienam no aplūkotajiem kriminālprocesiem bija piektais kritērijs, kas ir starptautisko naudas shēmu izmantošana.

Dati liecina par to, ka šo septiņpadsmit gadu laikā, pārsvarā, tiek atklāti vienkārši korupcijas noziegumi. Salīdzinot 2003.gadu un 2018.gadu, var redzēt to, ka 2003.gadā ir bijis vairāk sarežģītu korupcijas noziegumu. Savukārt, 2005.gads ir bijis gads, kurā vienkāršo korupcijas noziegumu ir bijis mazāk kā sarežģīto korupcijas noziegumu, jo vienkāršo korupcijas noziegumu šajā gadā bija 48% un sarežģīto korupcijas noziegumu šajā gadā bija 52%. Balstoties uz KNAB publisko pārskatu datiem 2005.gads ir vienīgais gads, kurā sarežģīto korupcijas noziegumu ir vairāk kā vienkāršo korupcijas noziegumu.

Kriminālprocesi, kas ierosināti no 2003.gads – 2008.gads, liecina par to, ka tiesībaizsargājošās institūcijas lielu uzsvaru lika tādām korupcijas formām kā: kukuļa pieprasīšana, kukuļņemšana un kukuļdošana un citām korupcijas formām tika pievērsts ļoti mazs uzmanības, savukārt, ja pavēro mūsdienas, tad atklāto korupcijas noziegumu formas variē. Sāk parādīties sarežģītas korupcijas formas, kas saistās ar fiktīviem uzņēmumiem, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas utt..

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

- Amundsen I., (1999.). „*Political Corruption: An Introduction to the Issues*”. 20.p. Izgūts no <https://www.cmi.no/publications/file/1040-political-corruption.pdf>
- Brooks G., Walsh D., Lewis C., Hakkyong K.. (2013.). *Defining Corruption*. Palgrave Macmillan, London
- Chene M. (15. Augusts 2018.). *Augstāko revīzijas iestāžu loma korupcijas apkarošanā*.. Izgūts no <https://www.u4.no/publications/the-role-of-supreme-audit-institutions-in-fighting-corruption.pdf>
- Domnīca Providus. (b.g.). *Korupcijas iztiesāšanas statistika 2004-2016.gadam*. Izgūts no <http://korupcijas-c.wdfiles.com/local--files/start/tab20042016>
- Ferreira Rubio D. (2018.). *Delia Ferreiras Rubio viedoklis par korupciju*. Izgūts no <https://www.transparency.org/cpi2018>
- Friedrich Carl J. (1972.). *The pathology of politics: Violence, Betrayal Corruption, Secrecy and Propaganda*.. New York: Harper & Row
- Gupta S.,T. Abed G. „*Governance, Corruption, and Economic Performance*”.. International Monetary Fund
- Heidenheimer, A. J., & Johnston, M. (2002). *Political corruption: Concepts contexts*(3rd ed.). 8.p. New Brunswick:
- José G. Vargas-Hernández. *The multiple faces of corruption: typology, forms and levels*. (2011.). 273.p. – 274.p. Izgūts no http://clei.pravos.hr/media/CLEI_III.pdf#page=269
- Kārkliņa R.(2006.). *Korupcija postkomunisma valstīs*. 11.lpp. Rīga: Valters un Rapa
- Klitgaard R. (1988.gads 7.marts). *Controlling corruption*. University of California Press
- Klitgaard R. (1998.). *Korupcijas riska formula*. 4.p. Izgūts no <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/1998/03/pdf/klitgaar.pdf>

- Klitgaard R. (b.g.). *Addressing corruption together*. Izgūts no <https://www.oecd.org/dac/conflict-fragility-resilience/publications/FINAL%20Addressing%20corruption%20together.pdf>
- KNAB. (2004.). *KNAB publiskais pārskats 2003.gads*. Izgūts no https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2003.pdf
- KNAB. (2005.). *KNAB publiskais pārskats 2004.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2004.pdf
- KNAB. (2006.). *KNAB publiskais pārskats 2005.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/darbibas_rezultati/knab_zinojums_par2005rezult_1.pdf
- KNAB. (2007.). *KNAB publiskais pārskats 2006.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2006.pdf
- KNAB. (2008.). *KNAB publiskais pārskats 2007.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2007.pdf
- KNAB. (2009.). *KNAB publiskais pārskats 2008.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2008.pdf
- KNAB. (2010.). *KNAB publiskais pārskats 2009.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2009.pdf
- KNAB. (2011.). *KNAB publiskais pārskats 2010.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2010.pdf
- KNAB. (2012.). *KNAB publiskais pārskats 2011.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2011.pdf
- KNAB. (2013.). *KNAB publiskais pārskats 2012.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats2012.pdf
- KNAB. (2014.). *KNAB publiskais pārskats 2013.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/pp_2013_knab_01.07.2014_laboj_1.pdf
- KNAB. (2015.). *KNAB publiskais pārskats 2014.gads*. https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_gada_parskats_2014.pdf

- KNAB. (2016.). *KNAB publiskais pārskats 2015.gads.*
https://www.knab.gov.lv/upload/knab_gada_parskats_2015.docx
- KNAB. (2016.). *Attieksme pret korupciju Latvijā.* Izgūts no
https://www.knab.gov.lv/upload/2018/attieksme_pret_korupciju_aptauja_2016.pdf
- KNAB. (2017.). *KNAB publiskais pārskats 2016.gads.* Izgūts no
https://www.knab.gov.lv/upload/darbibas_rezultati/knab_zinojums_par2016rezult_1.pdf
- KNAB. (2018.). *KNAB publiskais pārskats 2017.gads.*
https://www.knab.gov.lv/upload/2018/knab_01022018_zinojums_2017rezultati-2.pdf
- KNAB. (2019.). *KNAB publiskais pārskats 2018.gads.*
https://www.knab.gov.lv/upload/2019/knab_01022019_darbibas_parskats_.pdf
- KNAB. (b.g.) *KNAB pasākuma plāna vadlīnijas.* Izgūts no
https://www.knab.gov.lv/upload/free/ik_pasakumu_plans_vadlinijas.pdf.
- KNAB. (b.g.). *KNAB struktūra.* Izgūts no <https://www.knab.gov.lv/lv/knab/structure/>
- KNAB. „Ziņo KNAB” mobilā lietotne. Izgūts no
https://www.knab.gov.lv/lv/finances/biezak_uzdotie_jautajumi/app
- KNAB. *KNAB publiskais pārskats 2018.gads.* (2019.). Izgūts
no https://www.knab.gov.lv/upload/2019/knab_01022019_darbibas_parskats_.pdf
- Ministru kabinets. (2017.gads 17.oktobris). *Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā.* Izgūts no
<https://likumi.lv/ta/id/294518-noteikumi-par-ieksejas-kontroles-sistemas-pamatprasibam-korupcijas-un-interesu-konflikta-riska-noversanai-publiskas-personas>
- OECD,(2.april 2013). *Specialised Anti-Corruption Institutions.* Izgūts no
<https://www.oecd.org/corruption/acn/39971975.pdf>.
- Prokuratūra. *Prokuratūras kriminālprocesi 2016.gads.* Izgūts no
<http://www.prokuratura.gov.lv/lv/jaunumi/2016/aktualitates>

- Prokuratūra. *Prokuratūras kriminālprocesi 2017.gads.* Izgūts no <http://www.prokuratura.gov.lv/lv/jaunumi/2017/aktualitates>
- Prokuratūra. *Prokuratūras kriminālprocesi 2018.gads.* Izgūts no <http://www.prokuratura.gov.lv/lv/jaunumi/2018/aktualitates>
- Schedler A. (2002.gads septembris.). *What is vote buying.* Izgūts no <http://web.mit.edu/CIS/pdf/Schedler%202.pdf>.
- Tanzi V. (1999.). *Corruption around the world.* Izgūts no <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.196.9342&rep=rep1&type=pdf>.
- Trading economics. (b.g.). *Korupcijas indeksa izmaiņas Latvijā sākot no 2002.gada līdz 2018.gadam.* Izgūts no <https://tradingeconomics.com/latvia/corruption-index>.
- Transparency International. (2009.gads 23.novembris) *Zemās algas..* Izgūts no <https://www.u4.no/publications/low-salaries-the-culture-of-per-diems-and-corruption.pdf>
- Transparency International. (2016.gads 21.septembris.). *Sarežģītās korupcijas definīcija.* Izgūts no <https://www.transparency.org/news/feature/what-is-grand-corruption-and-how-can-we-stop-it>
- Transparency International. (2018.). *Transparency International korupcijas uztveres indeksa dati.* Izgūts no <https://www.transparency.org/cpi2018>.
- Transparency International. (b.g.) *Kukuļošanas definīcija.* Izgūts no <https://www.transparency.org/glossary/term/bribery>.
- Treisman D. (2000.). „*The Causes of Corruption*”, Izgūts no <https://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/causes.pdf>
- TVNET. *Stacionārie fotoradari.* (2018.). Izgūts no <https://www.tvnet.lv/6467924/uzstaditi-visi-100-stacionarie-fotoradari-iespejams-bus-vel>
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2018). *Manual of corruption surveys.* Izgūts no https://www.unodc.org/wdr2018/prelaunch/WDR18_Booklet_1_EXSUM.pdf

VID. (2019.). “*Aizdomīgie darījumi*” aplikacija. Izgūts no <https://www.vid.gov.lv/lv/aizdomigie-darijumi>

www.Celtrauksmi.lv. (b.g.). *Trauksmes cēlāja stāsts*. Izgūts no <http://www.celtrauksmi.lv/01-trauksmes-celeju-stasts.html>

www.korruptsioon.ee. (b.g.) *Definīcija: Savu zināšanu tirgošana*. Izgūts no <https://www.korruptsioon.ee/en/forms-corruption/trading-know-how-and-insider-information>

www.korruptsioon.ee. *Definīcija: Virpuļdurvju efekts*. Izgūts no <https://www.korruptsioon.ee/en/forms-corruption/revolving-door-effect>.

PIELIKUMI

1.pielikums

KNAB budžeta izmaiņas no 2003.gada līdz 2018.gadam

1.tabula

<i>GADS</i>	<i>Pieejamais budžets</i>
<i>2003</i>	<i>1 666 802 Latu</i>
<i>2004</i>	<i>1 976 759 Latu</i>
<i>2005</i>	<i>2 521 686 Latu</i>
<i>2006</i>	<i>3 201 562 Latu</i>
<i>2007</i>	<i>3 580 670 Latu</i>
<i>2008</i>	<i>3 650 108 Latu</i>
<i>2009</i>	<i>2 574 468 Latu</i>
<i>2010</i>	<i>2 445 598 Latu</i>
<i>2011</i>	<i>2 467 598 Latu</i>
<i>2012</i>	<i>3 096 933 Latu</i>
<i>2013</i>	<i>3 059 356 Latu</i>
<i>2014</i>	<i>4 721 874 EUR</i>
<i>2015</i>	<i>5 200 121 EUR</i>
<i>2016</i>	<i>4 939 010 EUR</i>
<i>2017</i>	<i>5 758 882 EUR</i>
<i>2018</i>	<i>5 893 466 EUR</i>

2003.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze

2.tabula

<i>Krimināllietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Krimināllieta nr.1</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.2</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.3</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.4</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.5</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.6</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.7</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.8</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.9</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllieta nr.10</i>						<i>x</i>	
<i>Krimināllieta nr.11</i>						<i>x</i>	
<i>Krimināllieta nr.12</i>	<i>x</i>						

2003.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. 2003.gada 24. februārī Birojs ierosināja krimināllietu pēc Krimināllikuma 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas par Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcas amatpersonu izdarītām tīšām darbībām, ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli.

2.krimināllieta. 2003.gada 20. martā tika ierosināta krimināllieta pēc Krimināllikuma 177.panta (Krāpšana) otrās daļas, par krāpšanu ko izdarīja Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcas Mugurkaula ķirurģijas centra vadītājs, nepamatoti saņemot dubultu samaksu par operāciju veikšanu.

3.krimināllieta. 2003. gada 3.aprīlī Birojs ierosināja krimināllietu par kukuļņemšanu, ko izdarījis Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurors, šis bija viens no pirmajiem gadījumiem, kad par kukuļņemšanu tiek aizturēta augsta tiesu varas amatpersona.

4. – 8.krimināllieta. Laika posmā no 2003. gada 29. augusta līdz 2003. gada 21. novembrim Birojs ierosināja 4 krimināllietas pēc Krimināllikuma 275. panta (Dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošana un viltota dokumenta, zīmoga un spiedoga realizēšana un izmantošana) otrajā daļā paredzētajām noziedzīgā nodarījuma pazīmēm. Personas pēc iepriekšējās vienošanās, ir izdarījušas dokumentu viltošanu, t.i., sastādījušas nepatiesus maksājumu dokumentus par brīvprātīgiem ziedojumiem par labu politiskām organizācijām, kā arī šos viltotos maksājumu dokumentus izmantojušas, iesniedzot tos bankā.

9.krimināllieta. 2003. gada 5. novembrī Birojs ierosināja krimināllietu pēc Krimināllikuma 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrajā daļā un 329.pantā (Neizpaužamu ziņu izpaušana) paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kurus izdarījusi Iekšlietu ministrijas amatpersona.

10.krimināllieta. 2003. gada 1. septembrī ierosināja krimināllietu gan par amatpersonu izdarītām tīšām darbībām, gan par amatpersonu pienākumu nepildīšanu, kas izraisījušas smagas sekas. Krimināllieta tika ierosināta pēc 317.panta (Dienesta pilnvaru pārsniegšana) otrajā daļā un 319.panta (Valsts amatpersonas bezdarbība) otrajā daļā paredzētajām nozieguma pazīmēm. Birojs konstatēja, ka valsts amatpersonas izdarījušas tīšas darbības, kas acīmredzami pārsniedz tām piešķirto tiesību un pilnvaru robežas, noslēdzot līgumus un tādējādi radot ar likumu aizsargāto Latvijas Republikas tiesību un interešu ievērojamu apdraudējumu. Savukārt citas valsts amatpersonas pieļāvušas bezdarbību, neveicot nepieciešamās darbības, lai to novērstu.

2003.gada 8. septembrī Birojs ierosināja krimināllietu pēc Krimināllikuma 318.panta otrās daļas – par dienesta stāvokļa izmantošanu mantkārīgā nolūkā, veicot dzīvokļu privatizāciju. Krimināllieta tika ierosināta pret pašvaldības uzņēmuma „Kurzemes nami” amatpersonām, kuras, izmantojot darbā pieejamo informāciju par pašvaldības rajona īrnieku parādiem un tiesvedības gaitu attiecībā pret viņiem, pārkāpjot likuma „Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” nosacījumus, ieguva dzīvokli savā īpašumā.

2003.gada 21. oktobrī Birojs ierosināja krimināllietu pēc Krimināllikuma 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas un 326.panta (Neatļauta piedalīšanās mantiskos darījumos) otrās daļas, par darbībām, ko bija veikusi pagasta padomes priekšsēdētāja, sniedzot nepatiesas ziņas meža inventarizācijas lietā un organizējot nelikumīgu izsoli, tādējādi radot zaudējumus 55 829 latu apmērā.⁸⁹

⁸⁹KNAB. (2004.). KNAB publiskais pārskats 2003. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2003.pdf

2004.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

3.tabula

Kriminālietas numurs	Kritērijs 1	Kritērijs 2	Kritērijs 3	Kritērijs 4	Kritērijs 5	Kritērijs 6	Neatbilst nevienam no
Kriminālieta nr.1	x	x					
Kriminālieta nr.2							x
Kriminālieta nr.3							x
Kriminālieta nr.4							x
Kriminālieta nr.5							x
Kriminālieta nr.6							x
Kriminālieta nr.7							x
Kriminālieta nr.8							x
Kriminālieta nr.9							x
Kriminālieta nr.10							x
Kriminālieta nr.11							x
Kriminālieta nr.12							x
Kriminālieta nr.13	x						
Kriminālieta nr.14						x	

2004.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. 2004. gadā ierosināta krimināllieta pret Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokuroru par 10000 USD liela kukuļa pieprasīšanu par apelācijas protesta atsaukšanu krimināllietā, kurā viņam ir uzdots uzturēt valsts apsūdzību. Biroja ierosinātās krimināllietas ietvaros tika aizturēts arī starpnieks, ar kura palīdzību tika nodota kukuļa daļa.

2. – 6.krimināllietai. Piecas krimināllietas ierosinātas pret pašvaldību amatpersonām par valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu un dienesta pilnvaru pārsniegšanu.

7. – 8. krimināllieta. Ierosināta balstoties uz krimināllikuma 275.panta par dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošanu un viltota dokumenta, zīmoga un spiedoga realizēšanu un izmantošanu.

9. – 10.krimināllieta. krimināllietas ierosinātas saistībā ar konstatētajiem pārkāpumiem politisko organizāciju finansēšanā – par sastādītiem nepatiesiem maksājumu dokumentiem par brīvprātīgiem ziedojumiem politiskajai organizācijai.

11.krimināllieta. Krimināllieta tika ierosināta par Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūras (VOAVA) amatpersonas izdarītām tīšām darbībām. Būdams iepirkuma konkursa komisijas priekšsēdētājs, VOAVA direktora vietnieks ārstniecības pakalpojumu jautājumos ļaunprātīgi tika izmantojis dienesta stāvokli konkursa laikā.

12.krimināllieta. Krimināllieta ierosināta pret Nacionālo Bruņoto Spēku (NBS) Nodrošinājuma pavēlniecības štāba Iegādes un infrastruktūras pārvaldes izpētes nodaļas virsnieku, par to, ka viņš ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli un veicot dienesta viltojumu, lobēja uzņēmumu, kas piedalījās valsts iepirkumos.

13.krimināllieta. 2004. gadā tika ierosināta krimināllieta pret Rīgas Komerģimnāzijas direktoru par kukuļa pieprasīšanu Ls 3000 apmērā par personas pieņemšanu mācību iestādē, viltojot dokumentus un izmantojot tos kukuļa saņemšanai.

14.krimināllieta. 2004. gada aprīlī uz aizdomu pamata par zagtas automašīnas atdošanu tās īpašniekam pret atlīdzību tika aizturētas divas personas, no kurām viens bija Valsts policijas darbinieks. Būdams amatpersona, policijas darbinieks nerīkojās dienesta interesēs un neizpildīja likumā noteiktos

policijas darbinieka pienākumus, bet pretēji tam – pieļāva un veicināja nozieguma izdarīšanu, tādējādi ar savu rīcību radot būtisku kaitējumu valsts pārvaldes kārtībai un policijas prestižam.⁹⁰

⁹⁰KNAB. (2005.). KNAB publiskais pārskats 2004. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2004.pdf

2005.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

4.tabula

<i>Kriminālietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Kriminālieta nr.1</i>	x						
<i>Kriminālieta nr.2</i>							x
<i>Kriminālieta nr.3</i>	x					x	
<i>kriminālieta nr.4</i>						x	
<i>kriminālieta nr.5</i>							x
<i>kriminālieta nr.6</i>	x						
<i>kriminālieta nr.7</i>							x
<i>kriminālieta nr.8</i>						x	
<i>kriminālieta nr.9</i>							x
<i>kriminālieta nr.10</i>							x
<i>kriminālieta nr.11</i>	x					x	
<i>kriminālieta nr.12</i>							x
<i>kriminālieta nr.13</i>	x						

<i>krimināllieta nr.14</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.15</i>						<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.16</i>		<i>x</i>					
<i>krimināllieta nr.17</i>						<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.18</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.19</i>		<i>x</i>					
<i>krimināllieta nr.20</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.21</i>	<i>x</i>	<i>x</i>				<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.22</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.23</i>				<i>x</i>			
<i>krimināllieta nr.24</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.25</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.26</i>						<i>x</i>	

<i>krimināllieta nr.27</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.28</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.29</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.30</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.31</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.32</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.33</i>						<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr. 34</i>	<i>x</i>						
<i>krimināllieta nr.35</i>	<i>x</i>	<i>x</i>				<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.36</i>		<i>x</i>				<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.37</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.38</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.39</i>	<i>x</i>	<i>x</i>				<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.40</i>	<i>x</i>	<i>x</i>				<i>x</i>	

2005.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

7.pielikums

1.krimināllieta. 2005.gada 12. janvārī ierosināta krimināllieta pēc KL (turpmāk – KL) 325.panta (Valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu pārkāpšana) pirmās daļas par to, ka valsts SIA „Latvijas Onkoloģijas centrs” direktors no 2002. gada janvāra līdz 2004. gada novembrim vienpersoniski pieņēma lēmumus attiecībā uz sevi, izdodot rīkojumus un nosakot sev atalgojumu papildus darba algai kopumā 56 293 LVL apmērā.

2.krimināllieta. 2005.gada 19. janvārī ierosināta krimināllieta pēc KL 177.panta (Krāpšana) pirmās daļas par naudas izkrāpšanu no pacienta, ko izdarīja klīniskās slimnīcas „Gaiļezers” ārsts. Laika periodā no 2004.gada augusta līdz septembrim slimnīcas ārsts ar viltu izkrāpis 450 LVL, izmantojot pacienta uzticēšanos un sniedzot viņam nepatiesas ziņas par neatliekamas operācijas veikšanas kārtību.

3.krimināllieta. 2005.gada 31. janvārī ierosināta krimināllieta pēc KL 183.panta (Izspiešana) otrās daļas par 40 000 LVL izspiešanu no uzņēmuma vadības. Krimināllietas ietvaros par izspiešanas faktu tika aizturēti trīs sertificēti administratori, no kuriem viens bija iecelts par administratoru konkrētā uzņēmuma maksātnespējas lietā. Aizturēto personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās izspiedusi naudu no uzņēmuma, draudot ar uzņēmuma maksātnespējas lietas apzinātu vilcināšanu, tādējādi apturot tā darbību un radot būtisku zaudējumu.

4.krimināllieta. 2005.gada 4. februārī ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) otrās daļas un tās ietvaros Liepājā tika aizturēti VID Muitas kriminālpārvaldes Operatīvās darbības daļas Kurzemes reģionālās nodaļas darbinieki. Minēto personu grupa, veicot kādam uzņēmējam piederošo noliktavas telpu pārbaudi, pieprasījusi no viņa kukuli 600 LVL par labvēlīga pārbaudes akta sastādīšanu. Uzņēmējam nepiekrītot sākotnēji pieprasītajai naudas summai, tika pieņemts kukulis 100 USD un 150 LVL vērtībā.

5.krimināllieta. 2005. gada 8. februārī ierosināta krimināllieta pēc KL 317.pantra ((Dienesta pilnvaru pārsniegšana) otrās daļas par bijušo Liepājas rajona Nīcas pagasta padomes amatpersonu izdarītām tīšām darbībām, pārdodot Baltijas jūras piekrastes aizsargjoslā meža zemes vairākām privātpersonām, nesaņemot Ministru kabineta ikreizēju lēmumu, pārkāpjot Aizsargjoslu likumu, kas acīmredzami pārsniegušas amatpersonai ar likumu piešķirto pilnvaru robežas un kas izraisījušas smagas sekas.

6.krimināllieta. 2005.gada 14. februārī ierosināta krimināllieta pēc KL 199.panta (Komerציālā uzpirkšana) pirmās daļas par 2 000 LVL nodošanu uzņēmuma pilnvarotai personai par kādu darbību veikšanu naudas devēja interesēs. Aizturētā persona – zvērināts advokāts piedāvāja un nodeva uzņēmuma pilnvarotajai personai 2 000 LVL, lai tā, ļaunprātīgi izmantojot savas pilnvaras, atteiktos no celtās prasības tiesā. 2005.gada 21. februārī Latvijas KPK 41. panta kārtībā krimināllieta nosūtīta Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai.

7.krimināllieta. 2005.gada 22. februārī ierosināta krimināllieta pēc KL 319.panta (Valsts amatpersonas bezdarbība) otrās daļas par Jūrmalas domes amatpersonu bezdarbību saistībā ar tiesas procesu, kurā privātpersonām tika atzītas īpašuma tiesības uz 30 ha zemes Jūrmalas pilsētas teritorijā, tādējādi radot būtisku kaitējumu pašvaldībai.

8.krimināllieta. 2005.gada 28. februārī ierosināta krimināllieta pēc KL 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas un 195. panta (Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana) par amatpersonu izdarītām tīšām darbībām, ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli mantkārīgā nolūkā un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, ko veica Daugavpils domes amatpersonas. Daugavpils pilsētas domes izpilddirektors, ļaunprātīgi izmantojot savu dienesta stāvokli mantkārīgā nolūkā un apejot likumā noteikto kārtību, apzināti organizēja fiktīvas, pašvaldībai neizdevīgas iepirkuma procedūras, tādējādi radot būtisku kaitējumu pārvaldības kārtībai.

9.krimināllieta. 2005.gada 28. februārī ierosināta krimināllieta pēc KL 321.panta (Kukuļa piesavināšanās) pirmās daļas par kukuļa piesavināšanos, kas bija saņemts nodošanai policijas darbiniekam. Aizdomās turētā persona – bijušais policijas darbinieks saņēmis kukuli 160 LVL apmērā nodošanai Ceļu policijas darbiniekam par to, lai sakarā ar izdarīto ceļu satiksmes pārkāpumu kāda persona netiktu sodīta ar naudas sodu un autovadītāja tiesību atņemšanu.

10.krimināllieta. 2005.gada 28. februārī ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) otrās daļas par kukuļa pieprasīšanu un saņemšanu 40 LVL apmērā, ko izdarīja Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās iestādes vides inspektors par naudas soda neuzlikšanu kāda uzņēmuma direktoram sakarā ar Ministru kabineta noteikumos paredzētās piesārņošanas deklarācijas neiesniegšanu.

11.krimināllieta. 2005.gada 18.martā ierosināta krimināllieta pēc KL 323.panta (Kukuļdošana) otrās daļas par kukuļdošanas faktu Jūrmalas domes priekšsēdētāja vēlēšanās. Kukulis 20 000 EUR

apmērā tika nodots kādam Jūrmalas pilsētas domes deputātam, mēģinot panākt kukuļdevējiem vēlamo rezultātu Jūrmalas mēra vēlēšanās.

12.krimināllieta. 2005.gada 20. martā ierosināta krimināllieta pēc KL 90.panta (Kavēšana realizēt vēlēšanu tiesības un tiesības piedalīties tautas nobalsošanā) par kavēšanu realizēt vēlēšanu tiesības un tiesības piedalīties tautas nobalsošanā.

13.krimināllieta. 2005. gada 13. aprīlī ierosināta krimināllieta pēc KL 323.panta (Kukuļdošana) pirmās daļas par kukuļa došanas faktu Biroja darbiniekam, ko izdarīja uzņēmējs – medikamentu tirdzniecības firmas īpašnieks. Uzņēmējs kukuli piedāvāja par to, lai Biroja darbinieks neveiktu un neorganizētu pārbaudes, kas saistītas ar uzņēmējam piederošas firmas darbību. Papildus 45 000 LVL kukulim uzņēmējs solīja maksāt vēl 1000 LVL katru mēnesi, lai Birojs neveiktu pārbaudes saistībā ar viņa uzņēmumu.

14.krimināllieta. 2005.gada 22. aprīlī ierosināta krimināllieta pēc Latvijas Kriminālkodeksa 162. panta (Varas vai dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas, KL 318. panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas, par valsts amatpersonas – tiesu izpildītāju darbībām, ļaunprātīgi izmantojot savu dienesta stāvokli mantkārīgā nolūkā, veicot piespiedu piedziņas vēršanu uz parādnieka kustāmo un nekustāmo mantu.

15.krimināllieta. 2005. gada 29.aprīlī ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) otrās un trešās daļas par kukuļa pieprasīšanu 300 LVL apmērā no Francijas pilsoņa par to, lai netiktu veiktas pārbaudes viņam piederošā uzņēmumā Rīgā, ko izdarīja Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes 21. policijas nodaļas darbinieki.

16.krimināllieta. 2005. gada 3. maijā ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) trešās daļas, 322. panta (Starpniecība kukuļošanā) pirmās daļas par starpniecību kukuļošanā un kukuļņemšanu par autovadītāja apliecību iegūšanu bez nepieciešamo eksāmenu kārtošanas.

17.krimināllieta. 2005. gada 17. maijā ierosināta krimināllieta pēc KL 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) pirmās daļas, 275. panta (Dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošana un viltota dokumenta, zīmoga, un spiedoga realizēšana un izmantošana) otrās daļas, par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ko izdarīja Rīgas pilsētas Ceļu policijas darbinieks, un dokumentu viltošanu, ko izdarīja Narkoloģijas valsts aģentūras darbinieki, saistībā ar alkohola ekspertīzes veikšanu.

18.krimināllieta. 2005. gada 30. maijā ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) trešās daļas par kukuļa izspiešanu, ko izdarīja Drošības policijas sevišķi svarīgu lietu inspektors. Kukulis 250 LVL apmērā tika izspiests no kādas personas, lai pret to netiktu ierosināta krimināllieta.

19.krimināllieta. 2005. gada 6. jūnijā ierosināta krimināllieta pēc KL 322.panta (Starpniecība kukuļošanā) pirmās daļas, 320. panta (Kukuļņemšana) pirmās daļas, 323. panta (Kukuļdošana) pirmās daļas par Narkoloģijas valsts aģentūras Alkohola un narkotiskā reibuma ekspertīzes nodaļas vadītājas veiktajām nelikumīgajām darbībām veicot alkohola pārbaudi autovadītājam un kukuļa nodošanu Rīgas pilsētas Ceļu policijas darbiniekam.

20.krimināllieta. 2005. gada 6. jūnijā ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) otrās daļas, par kukuļa pieprasīšanu 280 LVL apmērā ko izdarīja Rīgas pilsētas Ceļu policijas darbinieks par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpuma noformēšanu, nefiksējot tajā alkohola reibumu.

21.krimināllieta. 2005. gada 28. jūnijā ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) trešās daļas, 322. panta (Starpniecība kukuļošanā) pirmās daļas par kukuļa 15 900 LVL pieprasīšanu un starpniecību kukuļdošanā.

22.krimināllieta. 2005.gada 5.jūlijā ierosināta krimināllieta pēc KL (turpmāk – KL) 319.panta (Valsts amatpersonas bezdarbība) otrās daļas par Izglītības un zinātnes valsts ministrijas (IZM) valsts sekretāra darbībām, noslēdzot nomas līgumu par valstij piederoša nekustamā īpašuma kompleksa iznomāšanu uz divdesmit gadiem kādam uzņēmumam Mežaparkā par valstij neizdevīgu nomas maksu – 1500 LVL mēnesī, kura netika noteikta saskaņā ar normatīvajos aktos paredzēto kārtību. Izvērtējot kriminālprocesā savāktos pierādījumus, Biroja izmeklētājs 2005.gada decembrī pieņēmis lēmumu IZM bijušo valsts sekretāru atzīt par aizdomās turēto KL 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

23.krimināllieta. 2005.gada 5.jūlijā ierosināta krimināllieta pēc KL 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas par Rīgas pilsētas akciju sabiedrības „Mežaparks” atbildīgas amatpersonas pretlikumīgām darbībām. A/s „Mežaparks” amatpersona laika periodā no 2003. gada jūlija līdz 2004. gada oktobrim, pārkāpjot likumu „Par iepirkumu valsts vai pašvaldību vajadzībām”, „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” un likuma „Par grāmatvedību” normas, noslēdzis nomas līgumu ar sev piederošu individuālo uzņēmumu par automašīnas nomu. Saskaņā ar

noslēgto nomas līgumu amatpersona veica maksājumus no a/s „Mežaparks” līdzekļiem, pārskaitot tos sev piederošajam uzņēmumam.

24.krimināllieta. 2005.gada 6.jūlijā ierosināta krimināllieta pēc KL 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas pret trim Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (VUGD) Preiļu brigādes amatpersonām par bezdarbību un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu mantkārīgā nolūkā. Laika periodā no 2000.gada maija līdz 2005.gada maijam VUGD Preiļu nodaļas amatpersonas aiz nolaidības nav pildījušas savus pienākumus, kuri noteikti administratīvajos aktos, t.i., ilgstošā laika periodā nav veikušas dienesta automašīnas tehniskā stāvokļa pārbaudi un piecu gadu laikā norakstījušas materiālās vērtības par kopējo summu 6 900 LVL, tādējādi izraisot smagas sekas un radot mantisko zaudējumu lielā apmērā.

25.krimināllieta. 2005.gada 19.jūlijā ierosināta krimināllieta pēc KL 323.panta (Kukuļdošana) pirmās daļas par to, ka kāda privātpersona 2005.gada 1.jūlijā Rīgas tiesas apgabala tiesnesei nodeva dzeltenas krāsas metāla gredzenu, lai tiesnese atteiktos izskatīt krimināllietu.

26.krimināllieta. 2005.gada 20.jūlijā ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) trešās daļas, 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas, 195.panta (Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija) pret diviem Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes 23. nodaļas Kriminālpolicijas darbiniekiem par 600 EUR lielu kukuļa izspiešanu. Minētie Kriminālpolicijas darbinieki pēc iepriekšējas vienošanās, ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli mantkārīgā nolūkā, no kādas personas izspieduši un pieņēmuši 600 EUR kukuli, lai policijā veiktās pārbaudes ietvaros tai tiktu izsniegts labvēlīgs eksperta atzinums. Šādas darbības rezultātā netiktu anulēts kravas automašīnas piekabes tehniskais talons un būtu pieņemts lēmums par atteikšanos ierosināt krimināllietu.

27.krimināllieta. 2005.gada 22.jūlijā ierosināta krimināllieta pēc KL 317.panta (Dienesta pilnvaru pārsniegšana) pirmās daļas par zvērināta Tiesu izpildītāja darbībām, pārkāpjot dienesta pilnvaras, kas radīja būtisku kaitējumu.

28.krimināllieta. 2005.gada 17.augustā ierosināta krimināllieta pēc KL 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrajā daļā paredzētajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas izraisījusi smagas sekas. Minētās pazīmes konstatētas zvērinātas tiesu izpildītājas darbībās. Biroja iegūtie pierādījumi liecina, ka nekustamā īpašuma izsolē saņemto naudu zvērināta tiesu izpildītāja sadalījusi pretēji likuma prasībām un nav apmierinājusi prasījumus

atbilstoši prioritātei, tādējādi pārkāpjot Civilprocesa likuma 628. pantā noteikto normu par prasījumu apmierināšanas secību. 2005.gada 16.novembrī krimināllieta nosūtīta kriminālvajāšanas uzsākšanai Rīgas tiesas apgabala prokuratūrai.

29.krimināllieta. 2005.gada 18.augustā ierosināta krimināllieta pēc KL 320.panta (Kukuļņemšana) otrās daļas par 200 LVL pieprasīšanu no personas A., ko veica Rīgas pilsētas pašvaldības policijas darbinieks. 2005.gada 26.augustā krimināllieta nosūtīta kriminālvajāšanas uzsākšanai LR Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai.

30.krimināllieta. 2005.gada 30.augustā ierosināta krimināllieta pēc KL 177.panta (Krāpšana) pirmās daļas par nelikumīgu darbību veikšanu, ko izdarīja Narkoloģijas valsts aģentūras Alkohola un narkotisko vielu ekspertīzes vadītāja.

31.krimināllieta. Krimināllieta ierosināta pēc KL 291.panta (Nelikumīga sprieduma un lēmuma taisīšana) pirmās daļas, kas ierosināta pret Jūrmalas pilsētas Zemesgrāmatu tiesnesi par trīs 2003.gadā pieņemtiem apzināti nelikumīgiem tiesneša lēmumiem saistībā ar nostiprinājuma lūgumiem par ēkām uz zemes gabala.

32.krimināllieta. 2005.gada 9.septembrī ierosināta krimināllieta pēc KL 275.panta (Dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošana un viltota dokumenta, zīmoga un spiedoga realizēšana un izmantošana) otrās daļas, 319.panta (Valsts amatpersonas bezdarbība) pirmās daļas par dokumentu viltošanu, lai iegūtu īpašuma tiesības Rīgā, Kuģu ielā 13, un par valsts amatpersonu bezdarbību, kas piešķīra īpašuma tiesības uz viltotu dokumentu pamata.

33.krimināllieta. 2005.gada 19.septembrī ierosināta krimināllieta pēc KL 319.panta (Valsts amatpersonas bezdarbība) otrās daļas par Jūrmalas domes amatpersonu bezdarbību, piešķirot nomā zemi un nekustamos īpašumus un nododot tos privatizācijā.

34.krimināllieta. 2005.gada 22.septembrī ierosināta krimināllieta pēc KL 318.panta (Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) otrās daļas par zvērinātas Tiesu izpildītājas dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas radīja būtisku kaitējumu 460 000 LVL apmērā.

35.krimināllieta. 2005.gada 10.oktobrī uzsākts kriminālprocess pēc KL XXIV nodaļas par valsts amatpersonu, iespējams, pretlikumīgām darbībām Naturalizācijas pārvaldes (NP) Valmieras nodaļas Limbažu filiālē. 2005.gada 11. oktobrī par kukuļņemšanu Birojs aizturēja NP Valmieras nodaļas Limbažu filiāles amatpersonu, savukārt par starpniecību kukuļošanā un kukuļa daļas piesavināšanos –

kādu privātpersonu. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka starpnieks piedāvāja personai G. par atlīdzību 1 100 EUR nokārtot naturalizācijas eksāmenu bez attiecīgām priekšzināšanām ārpus kārtas NP Valmieras nodaļas Limbažu filiālē. Pierādījumu kopums dod pietiekamu pamatu uzskatīt, ka viņš veica starpnieka funkcijas kukuļa nodošanā NP amatpersonai, kā arī piesavinājās daļu no amatpersonai paredzētā kukuļa. Uzsāktajā kriminālprocesā Birojs atklāja otru kukuļošanas epizodi, kurā persona I. ar starpnieku NP amatpersonai nodeva 1000 EUR, lai tā, izmantojot savu dienesta stāvokli, nodrošinātu sekmīgu pārbaudījumu kārtošānu. 2005.gada 8.decembrī krimināllieta nosūtīta kriminālvajāšanas uzsākšanai LR Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai. Biroja izmeklētājs ierosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret NP amatpersonu par kukuļņemšanu (KL 320.panta pirmā daļa) un vēl pret divām kukuļošanā iesaistītajām privātpersonām: vienu – par starpniecību un kukuļa piesavināšanos (KL 321.panta pirmā daļa un 322.panta otrā daļa), otru – par kukuļdošanu (KL 323.panta pirmā daļa).

36.krimināllieta. 2005.gada 11.oktobrī pēc KL XXIV nodaļas par valsts amatpersonu iespējamām pretlikumīgām darbībām uzsāktā kriminālprocesa ietvaros 17. oktobrī Birojs par kukuļņemšanu aizturējis NP Valmieras nodaļas vadītāju, savukārt par starpniecību kukuļošanā – Rīgas pašvaldības policijas (RPP) štāba priekšnieku. Iegūtā informācija liecina, ka NP amatpersona, izmantojot savu dienesta stāvokli, sekmēja labvēlīga lēmuma pieņemšanu personai M. viņa zināšanu pārbaudē saistībā ar Latvijas pilsonības iegūšanu naturalizācijas kārtībā, ar diviem starpniekiem saņemot par to prettiesisku atlīdzību. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka RPP štāba priekšnieks piedāvājis personai M. par atlīdzību 500 LVL nokārtot naturalizācijas eksāmenu NP Valmieras nodaļā. Pierādījumu kopums dod pietiekamu pamatu uzskatīt, ka RPP štāba priekšnieks un vēl kāda privātpersona veica starpnieka funkcijas kukuļa nodošanā NP amatpersonai.

37.krimināllieta. 2005.gada 21.oktobrī uzsākts kriminālprocess pēc KL XXIV nodaļas par amatpersonas pretlikumīgām darbībām saistībā ar kukuļa piesavināšanos. Biroja izmeklētājs rosina uzsākt kriminālvajāšanu pret kādas Rīgas autoskolas instruktoru par 150 LVL lielu kukuļa piesavināšanos (KL 321.panta pirmā daļa), ko viņš izdarījis, apsolut prettiesiski nodrošināt praktiskās braukšanas eksāmena sekmīgu nokārtošanu Ceļu satiksmes drošības direkcijā (CSDD), bet faktiski instruktors pats piesavinājās it kā CSDD amatpersonai domāto kukuli.

38.krimināllieta. 2005.gada 7.decembrī Birojs aizturēja 1960.gadā dzimušo personu O. par kukuļa piesavināšanos. Persona O., ievietojot sludinājumu internetā, piedāvāja palīdzību iegūt autovadītāja apliecību. Par atlīdzību 600 LVL apmērā persona O. piedāvāja uzņemties starpnieka lomu

saistībā ar vadītāja apliecību prettiesisku iegūšanu, nekārtojot teorētisko eksāmenu un praktisko transportlīdzekļa vadīšanu. Kukulis pieprasījis it kā nodošanai valsts amatpersonai par prettiesisku darbību veikšanu, bet faktiski persona O. kukuli piesavinājusies. Persona aizturēta pēc kukuļa daļas 300 LVL saņemšanas. Uzsāktā kriminālprocesa ietvaros Biroja izmeklētājs pieņēmis lēmumu personu O. atzīt par aizdomās turēto KL 321.panta (Kukuļa piesavināšanās) pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā.

39.krimināllieta. 2005.gada 12.decembrī Birojs uz aizdomu pamata par kukuļošanu aizturējis trīs personas: vienu Rīgas domes amatpersonu – par 12 600 LVL kukuļa pieņemšanu, otru Rīgas domes amatpersonu – par starpniecību kukuļošanā, kā arī vienu privātpersonu – par kukuļdošanu. Vēl viena Rīgas domes amatpersona atzīta par aizdomās turēto KL 322. pantā (Starpniecība kukuļošanā) paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

40.krimināllieta. 2005.gada 30.decembrī uzsākts kriminālprocess pēc KL XXIV nodaļas par valsts amatpersonu un privātpersonas iespējamām pretlikumīgām darbībām, kas saistītas ar kukuļošanu. Kriminālprocesa ietvaros Birojs aizturējis divus Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes darbiniekus – Ekonomikas policijas biroja nodaļas priekšnieku un Administratīvās pārvaldes galveno speciālistu, kā arī zvērinātu advokātu. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka kukulis 19 500 LVL apmērā tika pieprasīts ar zvērināta advokāta starpniecību no kādas komercsabiedrības, lai tā varētu netraucēti rīkoties ar bankā „iesaldētiem” (bloķētiem) finanšu līdzekļiem 64 000 LVL apmērā un lai netiktu uzsākts kriminālprocess pret attiecīgās komercsabiedrības amatpersonu.⁹¹

⁹¹ KNAB. (2006.). KNAB publiskais pārskats 2005. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2005.pdf

2006.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

5.tabula

<i>Kriminālietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Kriminālieta nr.1</i>	x	x					
<i>Kriminālieta nr.2</i>							x
<i>Kriminālieta nr.3</i>							x
<i>kriminālieta nr.4</i>							x
<i>kriminālieta nr.5</i>							x
<i>kriminālieta nr.6</i>							x
<i>kriminālieta nr.7</i>		x				x	
<i>kriminālieta nr.8</i>							x
<i>kriminālieta nr.9</i>							x
<i>kriminālieta nr.10</i>	x	x				x	
<i>kriminālieta nr.11</i>	x	x					
<i>kriminālieta nr.12</i>		x					

Tabulas turpinājums

<i>krimināllieta nr.13</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.14</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.15</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.16</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.17</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.18</i>						<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.19</i>						<i>x</i>	

2006.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. 2006.gada 3.martā Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai nosūtīti kriminālprocesa materiāli kriminālvajāšanas uzsākšanai pret uzņēmēju par kukuļdošanu (Krimināllikuma 323.panta pirmā daļa) un pret privātpersonu par starpniecību kukuļošanā (Krimināllikuma 322.panta pirmā daļa). Uzņēmējs kukuli Ls 50 000 apmērā piedāvājis Biroja amatpersonai, lai tā prettiesiski nodrošinātu uzņēmējam labvēlīga lēmuma pieņemšanu citas tiesībsargājošas iestādes lietvedībā esošajā krimināllietā un lai Birojs savas kompetences ietvaros neveiktu darbības, kas vērstas uz uzņēmēja veikto noziedzīgo nodarījumu atklāšanu. Pēc kukuļa daļas Ls 10 000 nodošanas 2006.gada 25.janvārī uzņēmējs tika aizturēts, savukārt 26.janvārī tika aizturēta arī privātpersona par starpniecību kukuļošanā.

2.krimināllieta. 2006.gada 8.martā Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai nosūtīti kriminālprocesa materiāli kriminālvajāšanas uzsākšanai pret privātpersonu par kukuļa piesavināšanos (Krimināllikuma 321.panta pirmā daļa). Persona kukuli pieprasīja it kā nodošanai valsts amatpersonai – zvērinātam tiesu izpildītājam, lai tas neveiktu nepieciešamās izpildu darbības, bet faktiski kukuli piesavinājās.

3.krimināllieta. 2006.gada 28.aprīlī Birojs nosūtījis Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona prokuratūrai 2006. gada aprīļa sākumā uzsāktā kriminālprocesa materiālus kriminālvajāšanas uzsākšanai pret Valsts policijas Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes izmeklētāju par kukuļa pieprasīšanu un saņemšanu pēc Krimināllikuma 320.panta (Kukuļņemšana) otrajā daļā paredzētajām noziedzīga nodarījuma pazīmēm. Pirmstiesas izmeklēšanā noskaidrots, ka Kriminālpolicijas pārvaldes izmeklētājs no kādas ieinteresētas personas pieprasījis kukuli Ls 2 000, lai izbeigtu viņa lietvedībā esošu kriminālprocesu, kas saistīts ar noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu satiksmes drošības jomā. Kriminālpolicijas izmeklētājs tika aizturēts 3. aprīlī pēc kukuļa daļas Ls 500 saņemšanas.

4.krimināllieta. 2006.gada 3.maijā Rīgas Centra rajona prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti 2006.gada 24.martā uzsāktā kriminālprocesa materiāli par kukuļa došanu Kriminālpolicijas darbiniekam. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka policijas pārbaudes laikā kāds vīrietis L. piedāvāja un vēlāk arī nodeva kukuli Ls 400 apmērā Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes Kriminālpolicijas inspektoram, lai tas kukuļdevēja interesēs veiktu prettiesiskas darbības.

Biroja izmeklētājs ierosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret privātpersonu par kukuļdošanu pēc Krimināllikuma 323. panta (Kukuļdošana) pirmajā daļā paredzētajam noziedzīga nodarījuma pazīmēm.

5.krimināllieta. 2006.gada 21.jūlijā Centra rajona prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret privātpersonu par kukuļdošanu Valsts probācijas dienesta Rīgas teritoriālās struktūrvienības Sabiedrībā izciešamo sodu daļas vecākajai referentei. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka persona piedāvāja kukuli Ls 140 apmērā, lai nebūtu jāpilda prokuratūras priekšraksts par piespriesto sodu krimināllietā – piespiedu darbs 140 stundas. Pēc kukuļa daļas nodošanas 2006.gada 3.jūlijā persona tika aizturēta. Biroja izmeklētājs ierosināja saukt pie kriminālatbildības aizdomās turēto personu pēc Krimināllikuma 323.panta pirmajā daļā (Kukuļdošana) paredzētā noziedzīga nodarījuma pazīmēm.

6.krimināllieta. 2006.gada 4.augustā Latgales priekšpilsētas prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret privātpersonu par kukuļa Ls 500 apmērā pieprasīšanu no kāda SIA direktora it kā nodošanai VID amatpersonām.

7.krimināllieta. 2006.gada 7.septembrī Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret trīs personām saistībā ar kukuļdošanu Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras (VTUA) Daugavpils reģionālajā nodaļā. Kriminālprocess tika uzsākts 2006.gada aprīlī, pamatojoties uz Militārās izlūkošanas un drošības dienesta (MIDD) sniegto informāciju par savu darbinieku iespējamo prettiesisko rīcību. Pirmstiesas izmeklēšanā tika noskaidrots, ka MIDD darbinieks ar sava kolēģa starpniecību nodevis kukuli Ls 60 apmērā VTUA Daugavpils reģionālās nodaļas vecākajam inspektoram par pretlikumīgu traktortehnikas vadītāja apliecības saņemšanu. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka MIDD darbinieks nav kārtojis teorētisko kvalifikācijas eksāmenu, bet VTUA vecākais inspektors, izsniedzot traktortehnikas vadītāja apliecību, nav ievērojis normatīvo aktu prasības. Biroja izmeklētājs ierosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret vienu aizdomās turēto MIDD darbinieku par kukuļdošanu atbildību pastiprinošos apstākļos (Krimināllikuma 323.panta otrā daļa), pret otru aizdomās turēto MIDD darbinieku – par starpniecību kukuļdošanā atbildību pastiprinošos apstākļos (Krimināllikuma 322.panta otrā daļa), savukārt pret VTUA Daugavpils reģionālās nodaļas vecāko inspektoru – par kukuļņemšanu (Krimināllikuma 320.panta pirmā daļa).

8.krimināllieta. 2006.gada 15.septembrī prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret divām personām saistībā ar kukuļa došanu CSDD inspektoram.

Kriminālprocesa materiāli liecina, ka kāds vīrietis piedāvājis un vēlāk arī nodevis kukuli Ls 100 apmērā CSDD Rīgas nodaļas transportlīdzekļu vadītāju eksaminācijas inspektoram, lai viņš nodrošinātu citai personai sekmīgu rezultātu „B” kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas eksāmenā. Pirmstiesas izmeklēšanas laikā noskaidrots, ka otra aizdomās par kukuļdošanu turētā persona, kura šo transportlīdzekļa vadīšanas pārbaudījumu kārtojusi ceturto reizi, pamudinājusi dot kukuli CSDD amatpersonai un arī organizējusi noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Biroja izmeklētājs aizdomās turētās personas rosināja saukt pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 323.panta pirmās daļas (Kukuļdošana).

9.krimināllieta. 2006.gada 22.septembrī Daugavpils pilsētas prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret Daugavpils pašvaldības uzņēmuma „Daugavpils dzīvokļu un komunālās saimniecības uzņēmums” rīkotājdirektoru par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu mantkārīgā nolūkā. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka pašvaldības uzņēmuma rīkotājdirektors, būdams valsts amatpersona, kas ir tiesīga rīkoties ar pašvaldības mantu un finanšu līdzekļiem, slēdzot vairākus līgumus ar firmām, rīkojies pretēji pašvaldības un pašvaldības uzņēmuma interesēm un radījis būtisku kaitējumu.

10.krimināllieta. 2006.gada 25.septembrī Birojs aizturēja vienu Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) amatpersonu un vienu ministrijas padotībā esošās iestādes vadītāju saistībā ar kukuļa Ls 80 000 apmērā pieprasīšanu un pieņemšanu. Saistībā ar kukuļdošanas faktu Biroja izmeklētājs uzsācis kriminālprocesu par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti Krimināllikuma 320.panta trešajā daļā (Kukuļņemšana atbildību sevišķi pastiprinošos apstākļos) un 322.panta (Starpniecība kukuļdošanā) pirmajā daļā. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka IZM valsts sekretāra vietnieks (valsts sekretāra pienākumu izpildītājs) un Rīgas valsts tehnikuma direktors pēc iepriekšējas vienošanās, rūpīgi izplānojot savas darbības un izmantojot starpnieku, pieprasīja no kādas firmas pārstāvja kukuli Ls 80 000 apmērā, par to, lai viņi ministrijas un tehnikuma vārdā parakstītu izlīgumu kādā civillietā. Pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas visas trīs personas tika aizturētas un ievietotas īslaicīgās aizturēšanas izolatorā. 2006.gada 24.septembrī tika pieņemti lēmumi IZM valsts sekretāra vietnieku (valsts sekretāra pienākumu izpildītāju) un Rīgas valsts tehnikuma direktoru atzīt par aizdomās turētajiem Krimināllikuma 320.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, proti, par kukuļņemšanu sevišķi pastiprinošos apstākļos. Savukārt starpnieku, Rīgas valsts tehnikuma juristu – 322.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

11.krimināllieta. 2006.gada 24.oktobrī, veicot pirmstiesas izmeklēšanu Biroja uzsāktajā kriminālprocesā saistībā ar kukuļošanu, aizdomās turētā statuss piemērots VID Finanšu policijas izmeklētājam. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka VID Finanšu policijas Vidzemes reģionālās iestādes izmeklētājs ar starpnieka palīdzību 2006.gada septembrī pieprasīja kukuli Ls 1 500 apmērā no kāda Gulbenes uzņēmēja par viņam labvēlīga procesuāla lēmuma pieņemšanu, proti, par atteikumu uzsākt kriminālprocesu.

12.krimināllieta. 2006.gada 30.oktobrī Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret Politisko organizāciju apvienības (POA) „Dzimtene” grāmatvedi par maksājuma dokumentu viltošanu, veicot finanšu līdzekļu iemaksu bankas kontā. Pārbaudot 2005.gadā saņemto ziedojumu likumību, Birojs konstatēja, ka divas personas reāli nav ziedojušas finanšu līdzekļus POA „Dzimtene” un uz bankas maksājumu dokumentiem nav viņu parakstu. Pirmstiesas izmeklēšanā noskaidrots, ka paraksti uz iemaksu orderiem nepieder tām personām, kuru identitātes dati ir izmantoti. Izmeklēšanas laikā noskaidrots, ka vairāki ziedojumi veikti pretrunā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumu, neievērojot tajā noteikto skaidrā naudā veikto ziedojumu saņemšanas kārtību un izmantojot citas personas starpniecību. Pirmstiesas izmeklēšanā konstatēts, ka minētajos gadījumos viltotos bankas dokumentus par ziedojumu veikšanu citu personu vārdā noformējusi un parakstījusi POA „Dzimtene” grāmatvede bez attiecīgo personu pilnvarojuma un izmantojot viņu identitātes datus. Minēto darbību rezultātā ir pārkāpts Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 6.panta trešajā daļā noteiktais aizliegums finansēt politiskās partijas, izmantojot trešo personu starpniecību. Par starpniecību tiek uzskatīti gadījumi, kad, īstenojot savas personiskās intereses finansēt politisko partiju, tiek izmantoti citas personas identitātes dati vai kad politiskajai partijai tiek ziedots ar citas personas starpniecību. Biroja izmeklētājs atzina POA grāmatvedi par aizdomās turēto un ierosināja uzsākt kriminālvajāšanu pēc Krimināllikuma 275.panta otrās daļas (Dokumenta, zīmoga un spiedoga viltošana un viltota dokumenta, zīmoga un spiedoga realizēšana un izmantošana atbildību pastiprinošos apstākļos) un 288.2 panta (Politisko organizāciju (partiju) finansēšana, izmantojot starpniecību).

13.krimināllieta. 2006.gada 1.decembrī prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes (GPP) inspektoru par personas uzskūdišanu dot kukuli un tā piesavināšanos. 2006.gada 21.oktobrī uzsāktā kriminālprocesa ietvaros noskaidrots, ka Rīgas GPP 1.policijas iecirkņa inspektors, izmantojot personu uzticēšanos viņam kā

valsts amatpersonai – policijas darbiniekam, ieguvis informāciju par VID Muitas kriminālpārvaldes uzsākto kriminālprocesu par personas B. iespējami pretlikumīgām darbībām. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka nolūkā piesavināties naudu policijas darbinieks vairākkārtīgi ir mudinājis personu B. dot kukuli valsts amatpersonām par iespējami labvēlīgu rezultātu kriminālprocesā un piesavinājies naudu Ls 260 apmērā, kas tika saņemta kā kukulis nodošanai VID Muitas kriminālpārvaldes darbiniekiem. Biroja izmeklētājs kriminālprocesa materiālus nodeva Rīgas tiesu apgabala prokuratūrai un ierosināja aizdomās turēto policijas darbinieku saukt pie kriminālatbildības par uzkūdošanu kukuļdošanai atbildību pastiprinošos apstākļos un kukuļa piesavināšanos atbildību pastiprinošos apstākļos pēc Krimināllikuma 321.panta otrās daļas, 323.panta otrās daļas un 20.panta trešās daļas.

14.krimināllieta. 2006.gada 4.decembrī Jūrmalas pilsētas prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret Jūrmalas domes amatpersonu par bezdarbību saistībā ar dzīvojamās platības piešķiršanu un attiecīgo nekustamo īpašumu nodošanu privatizācijai pretēji likumā noteiktajai kārtībai. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka amatpersona aiz nolaidības nav pildījusi savus pienākumus, proti, apzinoties, ka vairāki pašvaldības nekustamie īpašumi izīrēti personām pretēji likumā noteiktajai kārtībai, pieļāvusi arī nekustamo īpašumu privatizāciju pretēji likuma prasībām. Tādējādi amatpersona neizdarīja darbības, kuras tai pēc likuma jāizdara, radot pašvaldībai materiālus zaudējumus.

15.krimināllieta. 2006.gada 7.decembrī Centra rajona prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret personu saistībā ar kukuļa Ls 360 apmērā došanu Valsts probācijas dienesta Rīgas teritoriālās struktūrvienības Piespiedu un sabiedriskā darba daļas darbiniecei. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka kāda notiesāta persona piedāvāja kukuli, lai tai nebūtu jāpilda tiesas spriedumā noteiktais sods – 200 stundu piespiedu darba. Pēc kukuļa nodošanas 2006.gada 7.novembrī persona tika aizturēta. Biroja izmeklētājs aizdomās turēto personu ierosināja saukt pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 323.panta pirmās daļas (Kukuļdošana).

16.krimināllieta. 2006.gada 15.decembrī prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret divām Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes (turpmāk tekstā – VRS GP) amatpersonām par kukuļņemšanu saistībā ar iepirkumiem. Uzsākt kriminālvajāšanu ir lūgts vēl pret četrām aizdomās turētām personām: vienu – par kukuļdošanu un trīs – par kukuļdošanas atbalstīšanu. 2006.gada 25.septembrī uzsāktā kriminālprocesa ietvaros iegūtie pierādījumi dod pietiekamu pamatu uzskatīt, ka VRS GP Apgādes dienesta priekšnieks, būdams valsts amatpersona un iepirkumu komisijas

priekšsēdētājs, izmantojot savu dienesta stāvokli, no 2003.gada oktobra līdz 2006.gada septembrim grupā ar otru amatpersonu – Apgādes dienesta inspektoru veica iepriekš saskaņotas un pārdomātas darbības, kas saistītas ar kukuļu pieprasīšanu un pieņemšanu no vairākiem uzņēmējiem. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka kukuļi ir pieprasīti par to, lai iepirkumos uzvarējušie uzņēmumi turpmāk varētu sekmīgi sadarboties ar VRS GP, proti, sniegt savus pakalpojumus – piegādāt saimniecības preces, kancelejas preces, veikt automobiļu tehnisko apkopi, un, iespējams, arī nākotnē ar tiem tiktu slēgti jauni līgumi. Pirmstiesas izmeklēšanā noskaidrots, ka uzņēmumu īpašniekiem bija jāmaksā kukulis 10% apmērā no VRS GP noslēgto līgumu summas. Kopumā ilgstošā laika posmā no uzņēmējiem par viņu firmu sniegtajiem pakalpojumiem VRS GP vajadzībām abas amatpersonas kukuļos saņēma vairāk nekā Ls 3 800.

17.krimināllieta. 2006.gada 21.decembrī Jelgavas pilsētas prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret Jelgavas slimnīcas ārstu par apzināti prettiesisku labuma pieprasīšanu un pieņemšanu. 2006.gada 8.novembrī uzsāktā kriminālprocesa ietvaros iegūtā informācija dod pietiekamu pamatu uzskatīt, ka Jelgavas slimnīcas ārsts, ļaunprātīgi izmantojot savas pilnvaras, no pacienta apzināti prettiesiski pieprasīja un pieņēma Ls 100 par operācijas veikšanu. Biroja izmeklētājs ierosināja uzsākt kriminālvajāšanu pēc Krimināllikuma 326.2 panta (Prettiesiska labumu pieprasīšana un pieņemšana) pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmēm.

18.krimināllieta. 2006.gada 29.decembrī Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesnesi par kukuļņemšanu atbildību sevišķi pastiprinošos apstākļos pēc Krimināllikuma 320.panta trešās daļas un vēl pret divām personām, tostarp vienu zvērinātu tiesu izpildītāju pēc Krimināllikuma 323.panta (Kukuļdošana) pirmajā un otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmēm. Kriminālprocesa materiāli liecina par vairākiem atsevišķiem kukuļdošanas gadījumiem. Pierādījumu kopums dod pietiekamu pamatu uzskatīt, ka tiesnesei vajadzēja nodrošināt lēmumu pieņemšanu civillietās kukuļdevēju interesēs.

19.krimināllieta. 2006.gada 29.decembrī Ģenerālprokuratūras Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti kriminālprocesa materiāli pret Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas priekšsēdētāju par kukuļņemšanu atbildību sevišķi pastiprinošos apstākļos pēc Krimināllikuma 320.panta trešās daļas un pret privātpersonu pēc Krimināllikuma 323.panta (Kukuļdošana) pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmēm. Kriminālprocesa laikā iegūtie

pierādījumi liecina, ka tiesnesei vajadzēja nodrošināt lēmumu pieņemšanu civillietās kukuļdevēja interesēs.⁹²

⁹² KNAB. (2007.). KNAB publiskais pārskats 2006. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2006.pdf

2007.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

6.tabula

<i>Kriminālietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Kriminālieta nr.1</i>				x		x	
<i>Kriminālieta nr.2</i>						x	

2007.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. 2007.gada decembrī prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai tika nosūtīti kriminālprocesa materiāli ar ierosinājumu saukt pie kriminālatbildības Aizsardzības ministrijas Aizsardzības īpašumu valsts aģentūras (AĪVA) direktoru par kukuļa pieņemšanu lielā apmērā un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu saistībā ar iepirkumiem valsts vajadzībām, vienu privātpersonu par kukuļdošanu un krāpšanu lielā apmērā, un vēl vienu privātpersonu – par krāpšanas atbalstīšanu. Kriminālprocesa materiāli liecina, ka AĪVA direktors, būdams arī iepirkumu komisijas vadītājs, izmantoja savas dienesta pilnvaras un apzināti veica pretlikumīgas darbības, t.sk. kopā ar ieinteresētajām personām organizēja fiktīvu iepirkumu par mākslīgi paaugstinātām cenām un nodrošināja sev vēlamā uzņēmuma uzvaru ar būvniecību saistītā cenu aptaujā, par šīm darbībām saņemot arī kukuli.

2.krimināllieta. 2007.gada augustā prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai tika nosūtīti kriminālprocesa materiāli, ierosinot saukt pie kriminālatbildības bijušo Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes Ceļu policijas nodaļas priekšnieku, četrus policijas darbiniekus un septiņas privātpersonas. Izmeklēšanas gaitā tika gūti pierādījumi, ka Rīgas pilsētas Galvenās policijas pārvaldes Ceļu policijas nodaļas priekšnieks, izmantojot savu dienesta stāvokli, veica vairākkārtēju kukuļu pieņemšanu, savukārt četri policisti deva kukuļus un organizēja kukuļu nodošanu, lai tiktu pieņemti labvēlīgi lēmumi ceļu satiksmes noteikumu pārkāpēju interesēs, atsevišķos gadījumos kukuļus arī piesavinoties.⁹³

⁹³ KNAB. (2008.). KNAB publiskais pārskats 2007. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2007.pdf

2008.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

<i>Kriminālietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Kriminālieta nr.1</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	

2008.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. Saistās ar kukuļošanu Terehovas muitas kontrolpunktā, kura ietvaros prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai tika nosūtīti materiāli pret septiņām VID Latgales reģionālās iestādes Muitas pārvaldes amatpersonām un vēl piecām privātpersonām. Izmeklēšanā tika konstatēts, ka laika posmā no 2007.gada maija līdz oktobrim muitas amatpersonas bija izveidojušas organizētu personu grupu, kas nodarbojās ar kukuļu ņemšanu un kukuļu izspiešanu saistībā ar kontroles neveikšanu, muitas procedūru noformēšanu un muitas noteikumu pārkāpumu nefiksēšanu. Kriminālprocesa materiāli liecināja, ka muitas amatpersonām ar vairākiem Latvijas un ārvalstu uzņēmumiem pastāvēja vienošanās, kas paredzēja noteiktu kukuļa apmēru par iepriekš saskaņotām nelikumīgām muitnieku darbībām attiecībā uz šo firmu transportlīdzekļiem un kravām. Kriminālprocesa materiāli liecināja, ka atlīdzība par amatpersonu darbībām laika posmā no 2007.gada maija līdz oktobrim ir maksāta, iespējams, par vairākiem desmitiem gadījumu dienā (par katru vidēji 100 – 200 ASV dolāru). Kriminālprocesa sarežģītības un apjoma dēļ tika veidota izmeklēšanas darba grupa ar Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Organizētās noziedzības apkarošanas pārvaldi, savukārt kratīšanas tika veiktas sadarbībā ar Finanšu policijas Iekšējās drošības dienesta darbiniekiem.⁹⁴

⁹⁴ KNAB. (2009.). KNAB publiskais pārskats 2008. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2008.pdf

2009.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

8.tabula

<i>Kriminālietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Kriminālieta nr.1</i>						x	
<i>Kriminālieta nr.2</i>	x			x		x	
<i>Kriminālieta nr.3</i>						x	
<i>Kriminālieta nr.4</i>						x	

2009.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. krimināllieta saistās ar Rīgas pašvaldības amatpersonas sistemātisku kukuļņemšanu par prettiesisku darbību izdarīšanu, lai pašvaldības iepirkumu procedūrā nodrošinātu uzvaru vēlamajam komersantam; kopumā ierosināts saukt pie kriminālatbildības sešas personas, vainu pierādot četrās noziedzīgu nodarījumu epizodēs.

2.krimināllieta. krimināllieta saistās ar Zāļu valsts aģentūras amatpersonas rīcību, sistemātiski pieņemot kukuļus vairāk nekā 17 tūkstošus latu apmērā septiņu gadu laikā, kuri tika pārskaitīti uz valsts amatpersonas radnieka kontu un tika slēpti kā darba alga; kopumā ierosināts uzsākt kriminālvajāšanu pret trim personām.

3.krimināllieta. krimināllieta saistās ar Ludzas pašvaldības amatpersonas sistemātisku tai uzticēto līdzekļu piesavināšanos un naudas līdzekļu legalizēšanu; kopumā ierosināts saukt pie kriminālatbildības divas personas.

4.krimināllieta. krimināllieta saistās ar sistemātiskām koruptīvām darbībām transportlīdzekļu tehniskās apskates stacijā; ierosināts saukt pie kriminālatbildības 31 personu, vainu pierādot 120 noziedzīgu nodarījumu epizodēs.⁹⁵

⁹⁵ KNAB. (2010.). KNAB publiskais pārskats 2009. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2009.pdf

2010.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

9.tabula

<i>Kriminālietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Kriminālieta nr.1</i>						x	
<i>Kriminālieta nr.2</i>	x					x	
<i>Kriminālieta nr.3</i>	x						
<i>Kriminālieta nr.4</i>	x					x	
<i>Kriminālieta nr.5</i>	x					x	
<i>Kriminālieta nr.6</i>	x					x	
<i>Kriminālieta nr.7</i>						x	

2010.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. Krimināllieta ierosināta pret 10 personām par dažādiem noziedzīgiem nodarījumiem – kukuļošanu, dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, komerciālo uzpirkšanu, krāpšanu, viltotu dokumentu izmantošanu – saistībā ar publiskajiem iepirkumiem, būvniecības un celtniecības darbiem, finanšu līdzekļu izlietošanu valsts SIA „Bērnu klīniskā universitātes slimnīca”

2.krimināllieta. Krimināllieta ierosināta pret divām Jūrmalas pašvaldības amatpersonas, kuras piedāvāja 5 000 latu lielu kukuli un nodeva to saistībā ar Jūrmalas mēra neuzticības balsojumu 2010.gada maijā

3.krimināllieta. Krimināllieta ierosināta pret Kurzemes apgabaltiesas zvērināta tiesu izpildītāju par svešas mantas piesavināšanos lielā apmērā, valsts amatpersonas bezdarbību un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu mantkārīgā nolūkā; piecu gadu laikā no parādniekiem saņemtajiem naudas līdzekļiem viņš veicis pretlikumīgus maksājumus vairāk nekā 82 000 latu apmērā.

4.krimināllieta. Krimināllieta ierosināta pret piecām Valsts darba inspekcijas amatpersonām par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu mantkārīgā nolūkā saistībā ar vairāku personu fiktīvu nodarbināšanu un naudas līdzekļu nelietderīgu izmantošanu laika posmā no 2008.gada jūlija līdz 2009.gada decembrim, radot zaudējumus ne mazāk kā 190 000 latu apmērā; kopumā ierosināts saukt pie kriminālatbildības 13 personas.

5.krimināllieta. Krimināllieta ierosināta pret divām Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva amatpersonām par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu mantkārīgā nolūkā saistībā ar vairāku personu fiktīvu nodarbināšanu un šo darbinieku atalgojuma paredzēto finanšu līdzekļu piesavināšanos, iztērējot kopumā 73 000 latus 13 fiktīvi nodarbināto personu atalgojumam laika posmā no 2003.gada līdz 2008.gadam; kopumā ierosināts saukt pie kriminālatbildības 3 personas.

6.krimināllieta. Krimināllieta ierosināta pret divām Pārtikas un veterinārā dienesta amatpersonām par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kukuļošanu un krāpšanu saistībā ar noteiktu preču ieviešanu un to laišanu apgrozībā Latvijā; laika posmā no 2007.gada decembra līdz 2009.gada aprīlim

amatpersonas par samaksu veikušas dažādas darbības uzņēmēju interesēs; pirmstiesas izmeklēšanā tika iegūti pierādījumi 5 noziedzīgu nodarījumu epizodēs⁹⁶

⁹⁶ KNAB. (2011.). KNAB publiskais pārskats 2010. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2010.pdf

2013.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

10.tabula

Kriminālietas numurs	Kritērijs 1	Kritērijs 2	Kritērijs 3	Kritērijs 4	Kritērijs 5	Kritērijs 6	Neatbilst nevienam
Kriminālieta nr.1	x					x	
Kriminālieta nr.2	x						
Kriminālieta nr.3		x				x	
Kriminālieta nr.4	x						
Kriminālieta nr.5	x						
Kriminālieta nr.6	x						

2013.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. krimināllietām ir saistīta ar Rīgas pilsētas priekšpilsētas tiesas priekšsēdētāja un Rīgas apgabaltiesas tiesneses ilgstoši izdarītajiem iespējamajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Izmeklēšanas gaitā iegūto pierādījumu kopums deva pamatu pieņemumam, ka tiesā kopš 1995.gada fiktīvi tika nodarbinātas vairākas personas, kuras faktiski tur nestrādāja, un tām izmaksātie finanšu līdzekļi tika izmantoti atbildīgo valsts amatpersonu personīgām vajadzībām, tādējādi ilgstošā laika posmā izkrāpjot finanšu līdzekļus lielā apmērā un nodarot zaudējumus valstij par vairāk nekā 165 000 latiem.

2.krimināllieta. krimināllieta saistīta ar VID nodokļu kontroles daļas amatpersonas kukuļošanu, ierosinot uzsākt kriminālvajāšanu pret kādas komercsabiedrības valdes locekli, kurš konkrētā uzņēmuma interesēs amatpersonai vairākkārt piedāvāja un nodeva kukuli 2 500 latu apmērā par pārbaudes neturpināšanu uzņēmumā.

3.krimināllieta. VID Muitas kriminālpārvaldē – ar starpniekiem tika pieprasīts un pieņemts kukulis 4 000 eiro apmērā, lai nodrošinātu labvēlīga lēmuma pieņemšanu kādā kriminālprocesā.

4.krimināllieta. Krimināllieta saistīta ar kāda ārvalstu uzņēmuma pārstāvja uzkūdīšanu dot 50 000 latu kukuli valsts amatpersonām.

5.krimināllieta. Krimināllieta saistīta ar kukuļdošanas gadījumiem pašvaldības amatpersonām – saistībā ar pašvaldībai piederoša zemes gabala nodošanu nomā (kukulis 100 000 eiro).

6.krimināllieta. Krimināllieta saistīta ar kukuļdošanas gadījumiem pašvaldības amatpersonām pasažieru pārvadājumiem Rīgas pilsētā, kā arī siltumapgādes projektiem Daugavpilī (kukulis ne mazāk kā 120 000 eiro).⁹⁷

⁹⁷ KNAB. (2014.). KNAB publiskais pārskats 2013. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2013.pdf

2014.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

11.tabula

<i>Krimināllietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Krimināllieta nr.1</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>Krimināllieta nr.2</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>Krimināllieta nr.3</i>	<i>x</i>	<i>x</i>				<i>x</i>	

2014.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. ir saistīta ar valsts amatpersonu par liecinieka piespiešanu ar uzpirkšanu un vardarbības piedraudējumu dot nepatiesu liecību tiesā, atsakoties no iepriekš sniegtajām liecībām. Izmeklēšanas gaitā iegūto pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka amatpersona organizējusi, uzkūdījusi un atbalstījusi noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ar vairāku privātpersonu iesaistīšanu nolūkā panākt, lai vardarbības draudu iespaidā un par prettiesisku atlīdzību 3 000 000 eiro apmērā liecinieks atteiktos no iepriekš sniegtajām liecībām un sniegtu valsts amatpersonas uzticamības personu iepriekš sagatavotās nepatiesās liecības

2.krimināllieta. 2014.gada augustā KNAB rosināja saukt pie kriminālatbildības bijušo Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrības amatpersonu par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem. Bijusī amatpersona tiek turēta aizdomās par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, izraisot smagas sekas, un finanšu līdzekļu piesavināšanos 61 270 eiro apmērā par neveiktiem remontdarbiem, kā arī vienu bijušo kapitālsabiedrības darbinieku par amatpersonas pretlikumīgo darbību atbalstīšanu.

3.krimināllieta. 2014.gada oktobrī KNAB sadarbībā ar VID veica procesuālās darbības uzsāktajā kriminālprocesā par kukuļa pieprasīšanu un pieņemšanu, ko izdarījusi VID amatpersona. Kriminālprocesa ietvaros iegūto pierādījumu kopums dod pietiekamu pamatu uzskatīt, ka VID amatpersona ar divu privātpersonu starpniecību par labvēlīga lēmuma pieņemšanu kukuļdevēja interesēs, pieprasījusi un pieņēmusi kukuli. Pirmstiesas izmeklēšanas laikā iegūtā informācija liecina, ka kāda privāta uzņēmuma valdes priekšsēdētāju uzrunāja privātpersona, kura par šā uzņēmuma PVN uzrēķina lēmuma atcelšanu piedāvāja samaksāt amatpersonai kukuli 2 000 eiro apmērā. VID amatpersona, izmantojot starpniekus, saņēma daļu pieprasītā kukuļa 700 eiro, savukārt 1 300 eiro piesavinājās kukuļņemšanas līdzdalībnieki. Kriminālprocesā iesaistītajām personām piemēroti ar brīvības atņemšanu nesaistīti drošības līdzekļi, tostarp amatpersonai noteikts aizliegums pildīt amata pienākumus.⁹⁸

⁹⁸ KNAB. (2015.). KNAB publiskais pārskats 2014. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2014.pdf

2015.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietu analīze

12.tabula

<i>Krimināllietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Krimināllietā nr.1</i>			<i>x</i>				
<i>Krimināllietā nr.2</i>							<i>x</i>
<i>Krimināllietā nr.3</i>						<i>x</i>	

2015.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllieta. krimināllieta saistīta ar VAS “Latvijas Dzelzceļš” valdes priekšsēdētāju par kukuļa lielā apmērā piedāvājuma pieņemšanu (Krimināllikuma 320.pants 3.daļa). Kriminālprocesa ietvaros iegūto pierādījumu kopums dod pietiekamu pamatu uzskatīt, ka kukulis saņemts saistībā ar VAS “Latvijas Dzelzceļš” meitasuzņēmuma SIA “LDZ ritošā sastāva serviss” iepirkumu. Sākotnēji aizdomās turētajai personai KNAB piemēroja drošības līdzekli – apcietinājumu.

2.krimināllieta. krimināllieta saistīta ar Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta veiktajiem iepirkumiem, kas saistīti ar operatīvā autotransporta iegādi un sanitāro pakalpojumu sniegšanu.

3.krimināllieta. 2015.gada augustā KNAB nosūtīja Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētai prokuratūrai 2015.gada jūnijā uzsāktā kriminālprocesa materiālus pret divām personām par krāpšanu un vienu personu par krāpšanas atbalstīšanu un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Minētais kriminālprocess tika izdalīts no 2013.gadā uzsāktā kriminālprocesa par Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “BIOR” amatpersonu iespējamu ļaunprātīgu dienesta stāvokļa izmantošanu saistībā ar 2011.gada un 2012.gada iepirkumiem par stikla zušu piegādi un to ielaišanu Latvijas upēs un ezeros.⁹⁹

⁹⁹ KNAB. (2015.). KNAB publiskais pārskats 2015. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2015.pdf

2018.gada KNAB publiskā pārskata kriminālietu analīze

13.tabula

<i>Krimināllietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Krimināllieta nr.1</i>	x			x		x	
<i>Krimināllieta nr.2</i>	x					x	
<i>Krimināllieta nr.3</i>	x						
<i>Krimināllieta nr.4</i>	x	x				x	
<i>Krimināllieta nr.5</i>							x
<i>Krimināllieta nr.6</i>	x					x	

2018.gada KNAB publiskā pārskata krimināllietas

1.krimināllietā. Latvijas Bankas amatpersonas iespējami izdarīta kukuļņemšana par labvēlīgu attieksmi un palīdzību Latvijā reģistrētas kredītiestādes amatpersonām sadarbībā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju. Izmeklēšanas laikā tika noskaidrots, ka Latvijas Bankas amatpersona 2010.gadā pieņēma kukuli – apmaksātu ceļojumu 3000 euro vērtībā, bet 2012.gadā pieņēma kukuļa piedāvājumu 500 000 euro apmērā, no kura vēlāk tika pieņemta puse jeb 250 000 euro. Noziedzīgi iegūtie līdzekļi tika saņemti, izmantojot kāda uzņēmēja palīdzību un atbalstu, kurš par to ieturēja komisijas daļu 10% apmērā. Izvērtējot iegūtos pierādījumus, Birojs rosināja prokuratūru uzsākt kriminālvajāšanu pret Latvijas Bankas amatpersonu par kukuļņemšanu, ja to izdarījusi valsts amatpersona, kas ieņem atbildīgu stāvokli, bet pret uzņēmēju par valsts amatpersonas izdarītās kukuļņemšanas atbalstīšanu.

2.krimināllietā. Zinātniskā institūta vadošs darbinieks, apvienojoties organizētā grupā ar vēl divām personām, izmantoja čaulas uzņēmumu un organizēja tā dalību šī institūta rīkotos divos publiskos iepirkumos ar ievērojami sadārdzinātiem piedāvājumiem. Pirms dalības iepirkumos darbinieks noskaidroja pasūtījumu izpildes reālās izmaksas un apzināja arī uzņēmumu, kas varētu nodrošināt iepirkuma priekšmeta piegādi, piesaistot to kā apakšuzņēmumu. Pēc tam, izmantojot čaulas kompāniju, 2011. un 2012.gadā tika sagatavots un iesniegts būtiski sadārdzināts piedāvājums, kas tika atzīts par uzvarētāju, un, noslēdzot līgumu, valstij tika nodarīts zaudējums kopumā 832 418,65 euro apmērā. Pamatojoties uz iegūtajiem pierādījumiem, Birojs lūdza prokuratūru uzsākt kriminālvajāšanu pret trim personām par krāpšanu organizētā grupā, par ko paredzēta atbildība Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā.

3.krimināllietā. Saeimas deputāts, ļaunprātīgi izmantojot savu dienesta stāvokli, laika periodā no 2016.gada 1.novembra līdz 2018.gada 31.maijam iesniedza Saeimas Prezidijam kopumā 19 faktiskajiem izdevumiem neatbilstošus dokumentus, tādējādi nepamatoti pieprasot un saņemot transporta izdevumu kompensāciju kopumā 12 688,15 euro apmērā. Prettiesiskā veidā iegūstot kompensāciju uz fiktīvu dokumentu pamata, tika pārkāpti Saeimas deputāta darbību reglamentējošie tiesību akti, diskreditēts parlamenta darbs un nodarīts kaitējums budžetam. Izvērtējot noskaidrotos faktus, Birojs lūdza prokuratūru uzsākt kriminālvajāšanu pret šo personu par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un dienesta viltojumu.

4.kriminālieta. Pārkāpjot Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 6.panta nosacījumus, uzņēmējs izmantoja trešo personu starpniecību, lai ziedotu savus līdzekļus divām politiskām partijām, un tādējādi izdarīja divu politisko partiju nelikumīgu finansēšanu lielā apmērā. Izmeklēšanā tika noskaidrots, ka uzņēmējs ar sava finansista starpniecību nodeva savus naudas līdzekļus trešajām personām, kurām tika dots norādījums ieskaitīt šo naudu politiskās partijas kontā. Kopējā šai politiskai partijai ziedotā summa pārsniedza 55 000 euro. Turklāt uzņēmējs vienojās ar citas politiskās partijas pārstāvi par nelikumīgu tās atbalstu un izmantoja starpniekus, lai ziedotu naudas līdzekļus 27 500 euro apmērā arī otrajai politiskajai partijai, tādējādi pārkāpjot Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma normas. Izvērtējot iegūtos pierādījumus, Birojs rosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret vienu personu par politiskās partijas nelikumīgu finansēšanu, pret otru personu par nelikumīga finansējuma pieņemšanu, bet pret trešo personu par partijas nelikumīgas finansēšanas atbalstīšanu

5.kriminālieta. Valsts izglītības satura centra darbinieces, rīkojoties mantkārīgā nolūkā, sistemātiski palīdzēja personām nokārtot valsts valodas pārbaudījumus, apmaiņā pret ko tika saņemti prettiesiski labumi. Šo darbību rezultātā pārbaudījumu kārtotāji tika arī ļaunprātīgi nodrošināti ar iespēju likumīgi iegūt tiesības uzturēties Latvijā, citā ES vai EEZ valstī vai Šveicē. Tāpat izmeklēšanas laikā tika noskaidrots, ka vairākos gadījumos tika izgatavoti viltoti personu apliecinoši dokumenti, lai valsts valodu pārvaldošas personas apmaiņā pret mantisku labumu kārtotu valsts valodas pārbaudījumus citu personu interesēs. Izmeklēšanas laikā iegūtie materiāli deva pamatu rosināt saukt pie kriminālatbildības kopumā 23 personas par dažādiem noziedzīgiem nodarījumiem, tostarp, dokumentu viltošanu un viltota dokumenta izmantošanu, prettiesiska labuma došanu un pieņemšanu, kā arī ļaunprātīgu nodrošināšanu ar iespēju likumīgi iegūt tiesības uzturēties Latvijā, citā ES vai EEZ valstī vai Šveicē.

6.kriminālieta. VAS "Latvijas Autoceļu uzturētājs" trīs amatpersonas pieļāva bezdarbību, noslēdzot līgumu ar iepirkumu procedūras uzvarētāju par materiālu piegādi, kurā netika norādīta preces cena, kā rezultātā preces tika piegādātas par dārgāku cenu, kas neatbilda iepirkumu procedūras ietvaros piedāvātajai cenai. Izmeklēšanas laikā tika konstatēts, ka pēc iepirkuma procedūras beigām noslēgtais līgums būtiski atšķīrās no sākotnējā valdes apstiprinātā līguma projekta, jo tajā netika norādīta preču piegādes cena, un šo darbību rezultātā valsts kapitālsabiedrība pārmaksāja kopumā 277 847 euro.

Pamatojoties uz lietā noskaidrotajiem faktiem un apstākļiem, Birojs rosināja uzsākt kriminālvajāšanu kopumā pret trim personām par valsts amatpersonas bezdarbību, kas radījusi smagas sekas.¹⁰⁰

¹⁰⁰ KNAB. (2019.). KNAB publiskais pārskats 2018. gads.
https://www.knab.gov.lv/upload/free/parskati/knab_publicais_parskats_2018.pdf

2016.gada prokuratūrās vietnes korupcijas kriminālietu analīze

14.tabula

<i>Kriminālietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Kriminālieta nr.1</i>							<i>x</i>
<i>Kriminālieta nr.2</i>							<i>x</i>
<i>Kriminālieta nr.3</i>	<i>x</i>			<i>x</i>		<i>x</i>	
<i>kriminālieta nr.4</i>							<i>x</i>
<i>kriminālieta nr.5</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>kriminālieta nr.6</i>						<i>x</i>	
<i>kriminālieta nr.7</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>kriminālieta nr.8</i>	<i>x</i>						
<i>kriminālieta nr.9</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>kriminālieta nr.10</i>	<i>x</i>						
<i>kriminālieta nr.11</i>	<i>x</i>						
<i>kriminālieta nr.12</i>							<i>x</i>

2016.gada Prokuratūras vietnē pieejamās krimināllietas

1.krimināllietā. 2016. gada 23. maijā Valsts policijas darbinieks pildīja dienesta pienākumus, apturot automašīnu, kuras vadītājs šķērsoja kādu krustojumu pie sarkanā – aizliedzošā luksofora signāla. Valsts policijas darbinieks autovadītājam darīja zināmu, ka par izdarīto administratīvo pārkāpumu paredzēts sods 120 eiro apmērā un četri soda punkti, kā arī to, ka par minēto pārkāpumu tiks sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols. Valsts amatpersona, atrodoties sava dienesta automašīnā, automašīnas vadītājam teica, lai viņš runā un sniedza norādi uz Ceļu satiksmes noteikumu grāmatu. Brīdi vēlāk pats Valsts policijas darbinieks atšķīra Ceļu satiksmes noteikumu grāmatu tās 60. lapaspusē, nododams to apturētās automašīnas vadītājam. Tādējādi valsts amatpersona, izmantojot savu dienesta stāvokli, izdarīja kukuļa pieprasīšanu, informējot vīrieti par kukuļa apmēru. Pēc tam minētais vīrietis aizgāja uz savu automašīnu, paņēma pieprasītos 60 eiro un ievietoja tos Ceļu satiksmes noteikumu grāmatā.

2.krimināllietā. 2016. gada septembra beigās Liepājas prokuratūras prokurors tiesai nodevis krimināllietu, kurā apsūdzēts vīrietis par kukuļa, tas ir materiālās vērtības – 20 eiro nodošanu diviem Valsts policijas darbiniekiem, lai viņi, būdami valsts amatpersonas, izmantojot savu dienesta stāvokli, nesastādītu viņam administratīvā pārkāpuma protokolu par izdarīto administratīvo pārkāpumu – transportlīdzekļa vadīšanu alkohola ietekmē.

3.krimināllietā. Apsūdzētas deviņas personas par organizētā grupā veiktu izvairīšanos no nodokļa nomaksas lielā apmērā, vienlaicīgi lūdzot lemt jautājumu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajai personai. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai apsūdzētie, darbodamies saskaņoti organizētā grupā, 2009. un 2010.gada laikā, nodrošināja uzņēmuma izvairīšanos no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas par kopējo summu 178 442,60 EUR. Lai realizētu savu mērķi, apsūdzētie izveidoja organizētu personu grupu, kuras dalībnieki reģistrēja un kontrolēja fiktīvus uzņēmumus, noformēja faktiski nenotikušus darījumus starp organizētas grupas kontrolē esošiem fiktīviem uzņēmumiem un organizētās grupas klientu – reālu saimniecisko darbību veicošu uzņēmumu, nodrošināja faktiski nenotikušu darījumu iegrāmatošanu un deklarēšanu Valsts ieņēmumu dienestā, kā arī organizēja finanšu līdzekļu plūsmu par faktiski nenotikušiem darījumiem, lai tādējādi reālu saimniecisko darbību veicošais uzņēmums prettiesiski iegūtu tiesības atskaitīt kā priekšnodokli to pievienotās vērtības nodokļa daļu, kas bija iemaksājama valsts budžetā.

4.krimināllieta. Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurors tiesai nodevis krimināllietu pret valsts akciju sabiedrības (VAS) “Valsts nekustamie īpašumi” amatpersonu, kura ļaunprātīgi izmantoja dienesta stāvokli, radot būtisku kaitējumu, neatļauti iegūstot cietušajai VAS piederošo komercnoslēpumu. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, 2016. gada 4. februārī apsūdzētā persona, ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli un apstākļus, ka tai bija piekļuve minētās VAS dokumentiem un konkrētam e-pasta kontam, pārsūtīja uz savu privāto e-pasta kontu 105 e - pasta vēstules. Pārsūtīto e - pasta vēstuļu saturs ietver sevī ierobežotas pieejamības informāciju, tostarp informāciju par fiziskās personas privāto dzīvi, komercnoslēpumu saturošu informāciju, kā arī informāciju, kas paredzēta “Valsts nekustamie īpašumi” iekšējai lietošanai.

5.krimināllieta. 2006.gada 13.jūlijā Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurors vienošanās procesa kārtībā nodevis tiesai tā saucamo Gan Bei krimināllietu. Pirmstiesas kriminālprocesā prokurors noslēdzis vienošanos par vainas atzīšanu un sodu ar deviņām fiziskajām personām apsūdzībā pēc Krimināllikuma 218.panta trešās daļas par izvairīšanos no nodokļu nomaksas organizētā grupā, ar ko Latvijas valsts budžetam nodarīts mantiskais zaudējums kopsummā 957 799,96 euro apmērā. Turklāt prokurors noslēdzis vienošanos procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu divām juridiskajām personām, kuru interesēs izvairīšanās no nodokļu nomaksas tika izdarīta.

6.krimināllieta. 2016.g. 6.jūlijā - pret valsts amatpersonu par kukuļa lielā apmērā pieņemšanu no privātpersonas, par ko paredzēta kriminālatbildība Krimināllikuma 320.panta trešajā daļā, saistībā ar VAS „Latvijas dzelzceļš” meitasuzņēmuma „LDz ritošā sastāva serviss” iepirkumu; 2016.g. 7.jūlijā - pret privātpersonu par kukuļa lielā apmērā došanu amatpersonai par labvēlīgu lēmumu pieņemšanu, par ko paredzēta kriminālatbildība Krimināllikuma 323.panta otrajā daļā.

7.krimināllieta. 2016. gada 10. jūnijā Cēsu rajona prokuratūras prokurors tiesai nodevis krimināllietu, kurā mežizstrādes uzņēmumu pārstāvji apsūdzēti par 23 krāpšanas gadījumiem personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos un ar viltu iegūstot svešu mantu – naudu – kopsummā 78 610,47 eiro apmērā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai divas apsūdzētās personas, īstenojot krāpšanu, izmantoja divus viņu izveidotus mežizstrādes uzņēmumus, iesaistot darījumos trešo apsūdzēto, kurš bija viņu uzņēmuma pilnvarotā persona. Lai piesaistītu kokmateriālu pārdevējus, viens no minētajiem uzņēmumiem bija ievietojis sludinājumus laikrakstos un internetā, norādot tajos kokmateriālu iepirkšanas cenas, kas bija augstākas nekā citiem komersantiem.

Uzpērkot kokmateriālus, no cietušajiem tika noslēpti patiesie nolūki iegūt kokmateriālus, tos realizēt bet saņemto naudu neatdot cietušajiem. Gadījumos, kad apsūdzētie uzņēmās veikt cirsmu izstrādes pakalpojumus, no cietušajiem tika noslēpts patiesais nocirsto koku daudzums. Nolūkā izvairīties no samaksas, nopirktie kokmateriāli no viena minētā uzņēmuma uzreiz tika nodoti otram minētajam uzņēmumam, kas tos pārdeva kokmateriālu pircējiem. Ar uzņēmuma kontā ieskaitīto naudu apsūdzētie rīkojās kā ar sev piederošu un veica cietušo interesēm pretējas darbības, lai izvairītos no samaksas par nopirktajiem kokmateriāliem.

8.krimināllieta. 2016. gada 14. jūnijā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa krimināllietā, kurā Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurors cēla apsūdzību vienai personai par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, nodarot zaudējumu valstij 334 536,64 eiro apmērā, apsūdzētajam piemērojusi divu gadu brīvības atņemšanas sodu, bez mantas konfiskācijas, atņemot tiesības veikt uzņēmējdarbību uz trīs gadiem. Apsūdzētā persona, būdama kāda uzņēmuma saimnieciskās darbības faktiskā veicēja, laika posmā no 2008. gada 16. jūnija līdz 2009. gada 28. aprīlim Valsts ieņēmumu dienestam iesniedza pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk tekstā – PVN) deklarācijas un gada ienākuma deklarāciju, kas saturēja apzinātu nepatiesi informāciju. Tādējādi apsūdzētais nenodrošināja normatīvajiem aktiem atbilstošu nodokļu aprēķināšanu un samaksu, kā rezultātā minētais uzņēmums izvairījās no nodokļu nomaksas lielā apmērā, neiemaksājot valsts budžetā PVN 128 394,73 (182 689,24 eiro) un Uzņēmuma ienākuma nodokli 106 719 latu (151 847,40 eiro) apmērā.

9.krimināllieta. 2016. gada 14.aprīlī Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurors tiesai nosūtījis krimināllietu, kurā apsūdzētas trīs personas par kukuļu došanu un pieņemšanu. Divas personas, kuras darbojušās grupā, pēc iepriekšējas vienošanās, būdamas valsts amatpersonas, pieņēma kukuļus par nelikumīgām darbībām, kā arī par bezdarbību kukuļdevēja interesēs. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai divas apsūdzētās sievietes pildīja valsts dienesta pienākumus Pārtikas un veterinārā dienesta Robežkontroles departamenta kontroles punktā, kur veica ievadamo kravu kontroli pārtikas aprites jomā, pārbaudot pārtikas preču, to marķējuma un dokumentu atbilstību ES un Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām. Par kukuļu došanu apsūdzētais vīrietis, veicot uzņēmējdarbību, deva kukuļus, lai netraucēti, bez obligāto procedūru veikšanas varētu ievest un izplatīt Latvijas Republikā preces, neveiktu to reģistrāciju un valsts nodevas nomaksu. Noziedzīgās darbības notikušas laika posmā no 2011.gada 4.jūlija līdz 2013.gada 8.decembrim un kopsummā apsūdzētās amatpersonas saņēma kukuļus 4453,54 EUR apmērā.

10.krimināllieta. 2016. gada 4. februārī Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurors tiesai nodevis krimināllietu, kurā apsūdzēta kāda SIA “Rēzeknes slimnīca” darbiniece par augstāk norādītās slimnīcas naudas līdzekļu piesavināšanos lielā apmērā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai apsūdzētā sieviete saukta pie kriminālatbildības par to, ka laikā no 2009. gada 25. februāra līdz 2013. gada 18. janvārim prettiesiski ieguva un izšķērdēja svešu mantu, kas viņai bija uzticēta un atradās pārziņā, tādā veidā piesavinoties SIA “Rēzeknes slimnīca” mantu – naudas līdzekļus kopsummā 20621,65 latus (29341,95 eiro).

11.krimināllieta. 2016. gada janvāra beigās Alūksnes rajona prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu, kurā apsūdzēts kāds vīrietis par to, ka viņš pērnā gada 3. jūnijā Alūksnes novadā, personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, bez muitas iestāžu atļaujas Latvijas Republikas muitas teritorijā nelikumīgi pārvietoja tabakas izstrādājumus – 60 tūkstošus cigarešu, nodarot valstij mantisko zaudējumu 8172,92 eiro kopvērtībā.

12.krimināllieta. 2016. gada 19. janvārī Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurors tiesai nodevis krimināllietu, kurā Valsts policijas darbinieks apsūdzēts kukuļņemšanā. Saskaņā ar lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības apsūdzētais pērnā gada marta vidū ieguva ziņas, ka kāda persona piesavinājusies elektrolīnijas aizsargjoslā izcirstos kokmateriālus aptuveni deviņu kubikmetru apjomā. Saņemot ziņas, kuras norāda uz iespējamu administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, apsūdzētais, izmantojot savu dienesta stāvokli, izteica norādītajai personai kukuļa pieprasījumu un pieprasīja malku 200 eiro vērtībā. Kukuļa pieprasījums tika izteikts par lietvedības neuzsākšanu administratīvā pārkāpuma lietā, kā arī par administratīvā pārkāpuma protokola nesastādīšanu minētās personas interesēs. Pēc tam Valsts policijas darbinieks vairākas reizes, turpināti, izteica minētajai personai kukuļa pieprasījumu un pieprasīja naudu 200 eiro apmērā par apsūdzētā pieļauto bezdarbību. 2015. gada jūlija pirmajā pusē Valsts policijas darbinieks saņēma pieprasītā kukuļa daļu 70 eiro apmērā.¹⁰¹

¹⁰¹Prokuratūra. *Prokuratūras kriminālprocesu 2016.gads*. Izgūts no <http://www.prokuratūra.gov.lv/lv/jaunumi/2016>

2017.gada prokuratūrās vietnes korupcijas kriminālietu analīze

15.tabula

<i>Krimināllietas numurs</i>	<i>Kritērijs 1</i>	<i>Kritērijs 2</i>	<i>Kritērijs 3</i>	<i>Kritērijs 4</i>	<i>Kritērijs 5</i>	<i>Kritērijs 6</i>	<i>Neatbilst nevienam</i>
<i>Krimināllieta nr.1</i>						x	
<i>Krimināllieta nr.2</i>	x					x	
<i>Krimināllieta nr.3</i>	x						
<i>krimināllieta nr.4</i>							x
<i>krimināllieta nr.5</i>						x	
<i>krimināllieta nr.6</i>	x					x	
<i>krimināllieta nr.7</i>	x						
<i>krimināllieta nr.8</i>							x
<i>krimināllieta nr.9</i>							x
<i>krimināllieta nr.10</i>	x						
<i>krimināllieta nr.11</i>	x			x		x	
<i>krimināllieta nr.12</i>							x
<i>krimināllieta nr.13</i>	x			x			

<i>krimināllieta nr.14</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.15</i>				<i>x</i>		<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.16</i>						<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.17</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.18</i>							<i>x</i>
<i>krimināllieta nr.19</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.20</i>	<i>x</i>						
<i>krimināllieta nr.21</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.22</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.23</i>	<i>x</i>						
<i>krimināllieta nr.24</i>	<i>x</i>			<i>x</i>		<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.25</i>	<i>x</i>						
<i>krimināllieta nr.26</i>	<i>x</i>					<i>x</i>	
<i>krimināllieta nr.27</i>	<i>x</i>						
<i>krimināllieta nr.28</i>							<i>x</i>

2017.gada Prokuratūras vietnē pieejamās krimināllietas

1.krimināllieta. 2017.gada decembrī Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurors pie kriminālatbildības saucis četras personas tā dēvētajā “Rīgas satiksmes” nanotehnoloģiju krimināllietā. Sākotnējās apsūdzības visām personām uzrādītas pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas par krāpšanu, ja tā izdarīta lielā apmērā un to izdarījusi organizēta grupa. Nolūkā nodrošināt izmeklēšanas noslēpumu, detalizētāka informācija šobrīd netiek sniegta.

2.krimināllieta. Prokuratūra tiesai nodod krimināllietu par izvairīšanos no nodokļu nomaksas vairāk nekā 58 tūkstošu eiro apmērā 2017.gada 18.decembrī Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurors tiesai nosūtīja krimināllietu par izvairīšanos no nodokļu nomaksas lielos apmēros, radot valstij zaudējumus vairāk nekā 58 000 eiro apmērā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā apsūdzēts kāda uzņēmums valdes loceklis, kurš mantkārības vadīts un uzņēmuma interesēs, nolēma ziņojumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām no darba ņēmēju darba ienākumiem, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu pārskata mēnesī norādīt apzināti nepatiesu informāciju par uzņēmuma darba ņēmējiem un viņu darba samaksu. Īstenojot savu noziedzīgo nodomu, apsūdzētais deva norādījumu personai, kura kārtoja uzņēmuma grāmatvedību un kura nebija informēta par viņa noziedzīgajām darbībām, sastādīja VID Elektroniskā deklarēšanas sistēmā un iesniedza uzņēmuma ziņojumus, kurā netika norādīta informācija par vairākiem uzņēmuma darba ņēmējiem, darba ienākumiem un aprēķinātiem nodokļiem. Šādas rīcības rezultātā, uzņēmums izvairījās no nodokļu nomaksas vairāk nekā 58 000 eiro apmērā. Turklāt uzņēmuma apsūdzētais valdes loceklis izmaksāja grāmatvedības uzskaitē neuzrādīto darba samaksu vairāk nekā 37 000 eiro apmērā un vēl viens lietā apsūdzētais vīrietis atbalstīja grāmatvedības uzskaitē neuzrādītās darba samaksas izmaksāšanu skaidrā naudā vairākiem darba ņēmējiem.

3.krimināllieta. 2017.gada oktobrī Balvu rajona prokuratūras prokurore tiesai nosūtīja krimināllietu par izvairīšanos no nodokļu nomaksas lielos apmēros, radot valstij zaudējumus vairāk nekā 56 000 eiro apmērā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā apsūdzēta kāda sieviete, kura ir kāda uzņēmuma vienīgā valdes locekle ar paraksta tiesībām. Apsūdzētā sieviete vienīgā atbildīgā par uzņēmuma saimniecisko darbību, nodokļu atskaitēs sniegto informāciju, tostarp, aprēķinātajām un valsts budžetā iemaksājamām nodokļu summām un atbildīga par uzņēmuma likumos noteikto nodokļu maksājumu nomaksu valsts budžetā, laika posmā no 2012.gada

septembra līdz 2016.gada maijam, sistemātiski iesniedza Valsts ieņēmumu dienestam noteiktās atskaites – deklarācijas, pārskatus, ziņojumus, taču mantkārīgu motīvu vadīta, tīši neveica nodokļu maksājumus valsts budžetā pilnā apmērā, tādejādi izvairoties no nodokļu apmaksas un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas, nodarot valstij zaudējumu lielā apmērā 56 786 eiro.

4.krimināllieta. 2017.gada 27.oktobrī Daugavpils prokuratūras prokurore tiesai nosūtīja krimināllietu, kurā apsūdzēts Valsts policijas darbinieks, kurš dienesta pienākumu pildīšanas laikā sastādīja viltotu administratīvā pārkāpuma protokolu, apzināti safalscificējot izdarītā administratīvā pārkāpuma faktiskus apstākļus, ierakstot tajā īstenībai neatbilstošus faktus par izdarīto administratīvo pārkāpumu.

5.krimināllieta. 2017.gada 17.oktobrī Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurors tiesai nosūtījis krimināllietu, kurā apsūdzētas deviņas personas par kukuļņemšanu un kukuļdošanu organizētā grupā, lai pāri Latvijas – Krievijas valsts robežai tiktu nelikumīgi pārvietoti muitošanai pakļautie transportlīdzekļi. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, apsūdzētie savā starpā sadalīja pienākumus, lai īstenotu kukuļņemšanu un kukuļdošanu. Septiņas apsūdzētās personas bija Valsts robežsardzes darbinieki. Sadalot pienākumus, lai izdarītu noziedzīgos nodarījumus, apsūdzētie ņēma un deva kukuļus, lai pāri valsts robežai uz Krieviju nelikumīgā veidā izvestu vairākus dažādu marķu transportlīdzekļus. Pieņemtos kukuļus apsūdzētie sadalīja organizētas grupas dalībnieku interesēs.

6.krimināllieta. 2017.gada 5.oktobrī Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurors uz Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesu nosūtīja krimināllietu, kur pie kriminālatbildības, saistībā ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas lielā apmērā un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju lielā apmērā, kopumā sauktas sešas personas. Divām personām apsūdzība uzrādīta pēc Krimināllikuma 20.panta otrās daļas - 218.panta otrās daļas, 195.panta trešās daļas un četrām personām pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas, 195.panta trešās daļas. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, apsūdzētie laika posmā no 2011.gada februāra līdz decembrim nodrošināja trīs uzņēmumu izvairīšanos no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas par kopējo summu 386 617.02 EUR, kā arī izmantojot Igaunijas Republikā reģistrētas komercsabiedrības, legalizēja noziedzīgā nodarījuma rezultāta iegūtos finanšu līdzekļus.

7.krimināllieta. Saskaņā ar lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības, apsūdzētais vīrietis, būdams kādas kapitālsabiedrības valdes priekšsēdētājs, organizējot un veicot finansiāli-saimniecisko darbību kapitālsabiedrības vārdā, laika posmā no 2012.gada 1.janvāra līdz 2012.gada

31.decembrim nepamatoti iekļāva viņa pārstāvētās kapitālsabiedrības pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās un to pielikumos dokumentu par nenotikušajiem darījumiem datus, nepareizi aprēķināja valsts budžetā maksājamo nodokli un likumā noteiktā termiņā neiemaksāja valsts budžetā pareizi aprēķinātās pievienotās vērtības nodokļa summas. Tādējādi apsūdzētais izvairījās no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas, kas izpaudusies kā ar pievienotās vērtības nodokli apliekamā objekta nelikumīga samazināšana, kā rezultātā Latvijas Republikai tika nodarīti zaudējumi 25593.99 EUR apmērā

8.krimināllieta. apsūdzēto, par vainas atzīšanu un sodu, par kukuļdošanas mēģinājumu Valsts amatpersonai, lai tā, izmantojot savu dienesta stāvokli, par izdarītu braukšanas ātruma pārkāpumu nesastādītu administratīvā pārkāpuma protokolu. Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras prokurore apsūdzēto vīrieti pie kriminālatbildības saukusi pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtais daļas un 323.panta pirmās daļas. Saskaņā ar celto apsūdzību, vīrietis vadīja transportlīdzekli un apdzīvotā vietā pārsniedza atļauto braukšanas ātrumu. Apsūdzētā vīrieša vadīto transportlīdzekli apturēja Kārtības policijas darbinieks, kurš informēja vīrieti par pārkāpumu un informēja arī par to, ka tiks sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols. Apsūdzētais vīrietis, caur vadītāja durvju atvērto logu, deva policijas darbiniekam 15 EUR, lai netiktu uzsākta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā. No dotā kukuļa policijas darbinieks atteicās un apsūdzētais tika aizturēts.

9.krimināllieta. apsūdzētā sieviete, bija Bauskas novada pašvaldības kādas iestādes vecākā grāmatvede, kuras pārziņā atradās iestādes naudas līdzekļi. Septiņu mēnešu garumā, mantkārīgu tiesmju vadīta, nolūkā nodrošināt savam vīram valsts sociālo garantiju saņemšanu, apsūdzētā izmantoja iespēju veikt korekcijas Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, ievadīja datus par savu vīru, kurš nebija darba ņēmējs attiecīgajā iestādē. No pašvaldības iestādes konta Valsts kases kontā nepamatoti pārskaitīja pašvaldībai piederošos naudas līdzekļus par kopējo summu 822.23 EUR un savas darbības pārtrauca tikai tad, kad veicot pārbaudi, tas tika konstatēts.

10.krimināllieta. Latvijas Republikas Prokuratūra pretkrāpšanas kustības #atkrāpies! ietvaros informē, ka 2017. gada augusta sākumā Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu, kurā pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 218. panta otrās daļas saukts kāda uzņēmuma valdes loceklis. Izmeklēšanas laikā noskaidrots un iegūti pierādījumi tam, ka apsūdzētā persona no 2012. gada aprīļa līdz 2012. gada novembrim, daļēji aprēķināja pievienotās vērtības nodokli (turpmāk tekstā – PVN), neveica tā nomaksu, kā arī nedeklarēja daļu no veiktajiem darījumiem un neaprēķināja par tiem PVN. Apsūdzētā persona tīši un apzināti neiemaksāja valsts budžetā

PVN kopsummā vairāk nekā 200 tūkstošu eiro apmērā, lai arī uzņēmuma rīcībā bija pietiekoši naudas līdzekļi, lai varētu veikt nodokļu nomaksu.

11.krimināllieta. Latvijas Republikas Prokuratūra pretrāpšanas kustības #atkrāpies! ietvaros informē, ka 2017. gada jūnija beigās Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurors pie kriminālatbildības saucis septiņas personas par Krimināllikuma 218. panta trešajā daļā un par Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu. Divas citas personas pie kriminālatbildības sauktas pēc Krimināllikuma 218. panta trešās daļas. Izmeklēšanas laikā noskaidrots un iegūti pierādījumi tam, ka vairākas apsūdzētās personas organizētā grupā, izmantojot savā kontrolē esošo uzņēmumu datus, rekvizītus un norēķinu kontus, izveidoja faktiski nenotikušu darījumu ķēdes. Apsūdzētās personas, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestam kāda būvniecības uzņēmuma pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk tekstā – PVN) deklarācijas par 2012. gada janvāri līdz 2014. gada janvāri, tajās iekļāva datus par faktiski nenotikušiem darījumiem ar reālu saimniecisko darbību neveicošiem jeb fiktīviem septiņiem uzņēmumiem. Tādējādi nepamatoti iegūstot tiesības nemaksāt valsts budžetā aprēķināto PVN 826 337, 96 eiro apmērā, nodarot ar to valsts budžetam zaudējumu lielā apmērā.

Bez tam, izmantojot Latvijas Republikas un ārvalstu kredītiestādes, mainot finanšu līdzekļu piederību un slēpjot šo līdzekļu patieso izcelsmi, legalizēti no izvairšanās no nodokļu nomaksas iegūtie 728 660, 18 eiro.

12.krimināllieta. 2017. gada 20. jūlijā Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras prokurore Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai nodevusi krimināllietu pret bijušo tiesu izpildītāju, kurš no amata tika atcelts ar Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes lēmumu un tieslietu ministra rīkojumu, apsūdzībā par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 274. panta otrajā daļā, un tieši par to, ka viņš izdarīja dokumentu noslēpšanu, kas tiesu izpildītājam un iesaistītajām pusēm piešķir civilprocesuālās tiesības un pienākumus, radot būtisku kaitējumu pārvaldības kārtībai.

13.krimināllieta. 2017. gada jūnija beigās Bauskas rajona prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu, kurā kāda uzņēmuma valdes loceklis saukts pie kriminālatbildības par trīs noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kas paredzēti Krimināllikuma 177. panta pirmajā daļā, trīs noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kas noteikts Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā un viena noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 15. panta ceturtajā daļā un Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā. Bez tam apsūdzētais apsūdzēts par Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā un

Krimināllikuma 195. panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu. Kriminālprocesā savāktie pierādījumi norāda uz to, ka kāda uzņēmuma valdes loceklis, izmantojot uzņēmumu, izkrāpa no valsts budžeta naudu kopsummā 123 176,70 eiro apmērā, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk tekstā – VID) uzņēmuma pievienotās vērtības nodokļu (turpmāk tekstā - PVN) deklarācijas, tajās vairākos gadījumos krāpšanas nolūkos nepamatoti deklarēja palielinātu darījumu vērtību par pasažieru autobusu iegādi no apsūdzētā radniekiem piederošiem uzņēmumiem. Tādējādi apsūdzētais, būdams valdes loceklis, ar viltu ieguva uzņēmuma tiesības uz PVN pārmaksas atmaksām.

14.krimināllieta. Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļas prokurors, izvērtējot no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja saņemtos materiālus, šonedēļ pieņēma lēmumu par rajona tiesas priekšsēdētājas saukšanu pie kriminālatbildības par ziņu izpaušanu par personas sodāmību no Tiesu informācijas sistēmas, kurā esošā informācija ir ierobežotas pieejamības, t.i., par Krimināllikuma 329. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu. Tāpat, izvērtējot krimināllietas materiālus, atzīts, ka šobrīd nav pamata lemt jautājumu par tiesneses saukšanu pie kriminālatbildības par nozieguma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 320. panta ceturtajā daļā (kukuļa piedāvājuma pieņemšanu) un privātpersonas saukšanu pie kriminālatbildības par nozieguma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 323. panta pirmajā daļā (kukuļa piedāvājuma izteikšanu).

15.krimināllieta. Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurors veic pirmstiesas izmeklēšanu par iespējamām pārkāpumiem SIA “DZIMTĀ SĒTA” un SIA “PELTES ĪPAŠUMI” maksātnespējas procesos. Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvaldes darbinieki Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurora uzdevumā 2017. gada 9. jūnijā minētajā kriminālprocesā veica deviņas kratīšanas. Veicot pirmstiesas izmeklēšanu 2017. gada 9. jūnijā par aizdomās turētajiem atzītas divas personas pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas. Turklāt aizturēta sertificēta maksātnespējas administratore, kura 10. jūnijā atzīta par aizdomās turēto pēc Krimināllikuma 195. panta trešās daļas. 2017. gada 14. jūnijā par aizdomās turēto par divu noziegumu, kas paredzēti Krimināllikuma 179. panta trešajā daļā un par Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanu, atzīts maksātnespējas administrators, kurš šobrīd atstādināts no administratora amata darbības veikšanas. 2017. gada 15. jūnijā par aizdomās turēto atzīts bijušais maksātnespējas administrators, šobrīd zvērināts advokāts, par divu noziegumu izdarīšanu, kas paredzēti

Krimināllikuma 20. panta ceturtajā daļā, Krimināllikuma 179. panta trešajā daļā un nozieguma izdarīšanu, kas paredzēts Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā.

16.krimināllieta. 2017. gada 5. jūnijā Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurore, izvērtējot no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja saņemtos materiālus, pieņēma lēmumu par divu akciju sabiedrības “Rīgas Cetrāltirgus” amatpersonu un trīs tās darbinieku saukšanu pie kriminālatbildības. Piecas personas sauktas pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 179. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, tostarp divas valsts amatpersonas - akciju sabiedrības “Rīgas Cetrāltirgus” valdes priekšsēdētājs un kādas nodaļas vadītājs - saukti pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 318. panta trešās daļas.

17.krimināllieta. 2017. gada 2. jūnijā Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurors, izskatot Veselības inspekcijas sūdzību par lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, pieņēma lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu saistībā ar VSIA “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” amatpersonu iespējamām pretlikumīgām darbībām, nenodrošinot medicīnisko dokumentu lietvedības kārtību un iespējamo krāpšanu, nodarot valstij zaudējumus 45 650,04 eiro apmērā. Kriminālprocess uzsākts par iespējamu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kas paredzēti Krimināllikuma 177. panta pirmajā daļā un Krimināllikuma 319. panta trešajā daļā

18.krimināllieta. Valsts amatpersona apsūdzētajam paskaidroja, ka viņš pārkāpis Ceļu satiksmes noteikumu prasības, par ko paredzēta atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.-4 panta otrajā daļā. Un, ka viņam par pieļauto pārkāpumu tiks sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols. Brīdi vēlāk apsūdzētais krievu valodā lūdza Valsts policijas darbiniekam, lai viņš nesastāda administratīvā pārkāpuma protokolu. Vīrietis, turot rokās maku, mutiski piedāvāja valsts amatpersonai samaksāt naudas sodu uz vietas. Apsūdzētais, lai izvairītos no administratīvās atbildības, nodeva Valsts policijas darbiniekam kukuli – 10 eiro, ar roku to iestumjot zem valsts amatpersonas klēpī esošās planšetes, pēc kā apsūdzētais tika aizturēts.

19.krimināllieta. 2017. gada 8. maijā Ogres rajona prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu pret Ogres vispārējās pirmsskolas izglītības iestādes amatpersonu un pieciem tās darbiniekiem, kuri no Ogres novada pašvaldības prettiesiski vairāku gadu laikā ieguva vairāk nekā 43 000 eiro. Prokuratūra šā gada 27. februārī vēstīja, ka Ogres rajona prokuratūras prokurore pie kriminālatbildības saukusi sešas personas krimināllietā par ļaunprātīgu dienesta stāvokļa izmantošanu, dokumentu viltošanu un dienesta viltojumu mantkārīgos nolūkos, kas izraisīja smagas sekas. Kādai

Ogres vispārējās pirmsskolas izglītības iestādes amatpersonai celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 318. panta trešās daļas un Krimināllikuma 327. panta otrās daļas. Apsūdzētā persona, pildot vadītājas pienākumus minētajā izglītības iestādē, mantkārīgā nolūkā - ar mērķi nelikumīgi panākt vairāku savu darbinieku materiālā stāvokļa uzlabošanu, noformēja darbā vairākus fiktīvus darbiniekus. Fiktīvas darba attiecības bija noformētas ar četrām personām, no kurām viena persona noformēta par skolotāju, divas personas par sargiem, viena persona darbā pieņemta par dārznieci un vēlāk arī kā veļas mazgātāja.

20.krimināllieta. 2017. gada 31. martā Bauskas rajona prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu pret kādas zemnieku saimniecības īpašnieku, kurš ļaunprātīgi izvairījās no nodokļu nomaksas, nodarot zaudējumus valstij 89751,54 eiro apmērā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, veicot zemnieku saimniecības saimniecisko darbību, tās īpašnieks sniedza nodokļu administrācijai paredzētās deklarācijas, pārskatus un ziņojumus. Tomēr apsūdzētā persona neveica saņemtā un aprēķinātā pievienotās vērtības nodokļa nomaksu, aprēķinātās valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu nomaksu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa nomaksu un uzņēmējdarbības riska valsts nodevas nomaksu. Laikā, kad zemnieku saimniecībai bija jāveic nodokļu nomaksas valsts budžetā un zemnieku saimniecības norēķinu kontā bija finanšu līdzekļi, tās īpašnieks izvairījās no nodokļu nomaksas, sistemātiski veica skaidras naudas izņemšanu no bankomāta un konta bankā, izņemot skaidru naudu kopsummā 465180,00 eiro apmērā, ar kuru rīkojās pēc saviem ieskatiem.

21.krimināllieta. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu pret sešiem VSIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca Diagnostiskās radioloģijas centra stacionāra "Gaiļezers" diagnostisko radioloģijas nodaļu darbiniekiem un kādas citas stacionāra "Gaiļezers" nodaļas darbinieku. Divi medicīnas darbinieki saukti pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 326.-2 panta pirmās daļas un Krimināllikuma 326.-2 panta otrās daļas. Viena persona saukta pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 20. panta otrās daļas un pēc Krimināllikuma 326.-2 panta otrās daļas. Trīs personas pie kriminālatbildības sauktas par noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 326.-2 panta otrajā daļā. Viena persona apsūdzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 319. panta pirmajā daļā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, laika posmā no 2013. gada oktobra līdz 2015. gada aprīlim vairāki medicīnas darbinieki, izmantojot savas pilnvaras, personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās par magnētiskās rezonanses izmeklējumu nodrošināšanu, sistemātiski pieprasīja materiālas vērtības un tās pieņēma no pacientiem par magnētiskās rezonanses izmeklējumu nodrošināšanu labuma devēja interesēs, apejot noteikto rindas

kārtību. Galvenokārt, magnētiskās rezonanses izmeklējumi tika veikti ārpus oficiālā darba laika. Medicīnas darbiniekiem, apejot VSIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca Diagnostiskās radioloģijas centra stacionāra "Gaiļezers" noteikto pacientu reģistrēšanas kārtību, veicot izmeklējumus ar magnētisko rezonansi 121 pacientam, slimnīcai nodarīts zaudējums ne mazāk kā 12396,45 eiro apmērā.

22.krimināllieta. 2017. gada 4. aprīlī Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļas prokurore Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesai nodevusi krimināllieta pret valsts amatpersonu par kukuļa lielā apmērā pieņemšanu un pret privātpersonu par kukuļa lielā apmērā piedāvāšanu un nodošanu. Krimināllietā pie kriminālatbildības saukts bijušais VAS "Latvijas dzelzceļš valdes priekšsēdētājs par 499 500 eiro pieņemšanu no privātpersonas saistībā ar VAS "Latvijas dzelzceļš" meitas uzņēmuma SIA "LDz ritošā sastāva serviss" iepirkumu. Privātpersona saukta pie kriminālatbildības par 500 000 eiro piedāvāšanu un minēto 499 500 eiro nodošanu minētajai valsts amatpersonai par lēmuma pieņemšanu juridiskās personas - ārvalstu uzņēmuma - interesēs. Valsts amatpersona pie kriminālatbildības saukta pēc Krimināllikuma 320. panta trešās daļas, privātpersonai celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 323. panta otrās daļas. Šis krimināllietas ietvaros lemjams jautājums par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai.

23.krimināllieta. Rīgas rajona prokuratūras prokurore vienošanās kārtībā tiesai nodevusi krimināllieta, kurā apsūdzēts vīrietis par kukuļa (materiālu vērtību) piedāvāšanu un nodošanas mēģinājumu personiski valsts amatpersonai, lai tā, izmantojot savu dienesta stāvokli, apsūdzētajam nesastādītu administratīvā pārkāpuma protokolu un neuzliktu administratīvo sodu. 2016. gada 21. martā apsūdzētais, būdams 1,91 promiļu reibumā, vadīja automašīnu, kad to kādā Ādažu novadā ietilpstošā ielas krustojumā pārbaudes veikšanai apturēja Valsts policijas (turpmāk tekstā – VP) darbinieki, kuri pildīja savus dienesta pienākumus. Valsts amatpersonas, saņemot apsūdzētā alkohola koncentrācijas noteikšanai izelpojāmā gaisā veiktās pārbaudes rezultātus, konstatēja, ka apsūdzētais izdarījis Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.-15 panta trešajā daļā paredzēto pārkāpumu. Apsūdzētais vairākkārt VP darbiniekiem sniedza naudas banknotes, pirmstiesas izmeklēšanas laikā nenoskaidrotā apmērā, lūdzot nefiksēt viņa pārkāpumu un nesastādīt minēto protokolu. Valsts amatpersonas vairākkārt brīdināja apsūdzēto par šādas rīcības nepieļaujamību un paredzēto kriminālatbildību par kukuļdošanu. Tomēr apsūdzētais neņēma vērā brīdinājumus un personiski diviem VP darbiniekiem piedāvāja kukuli – sākotnēji 300 eiro apmērā, pēc tam 3000 eiro apmērā. Minētie darbinieki nepieņēma apsūdzētā

pieņēmumu. Turpinot realizēt savu noziedzīgo nodomu, kas vērsts uz kukuļdošanu, apsūdzētais atvēra dienesta automašīnas priekšējās durvis, noliekot automašīnas salonā vienu 50 eiro un vienu 5 eiro banknoti.

24.krimināllieta. Rēzeknes prokuratūras prokurors tiesai nodevis krimināllietu par izvairīšanos no nodokļu nomaksas lielā apmērā, valstij nodarot mantisku zaudējumu 68 932, 32 eiro apmērā. Prokurors kāda uzņēmuma valdes priekšsēdētāju saucis pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 218. panta otrās daļas. Citai personai, ar kuru valdes priekšsēdētājs bija vienojies, ka izmantos šīs personas kontrolē esošos fiktīvos uzņēmumus, celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 20. panta ceturtās daļas un Krimināllikuma 218. panta otrās daļas. Saskaņā ar lēmumu par lietas nodošanu tiesai, sākot ar 2012. gada martu uzņēmuma valdes priekšsēdētājs dokumentāri noformēja un deklarēja Valsts ieņēmumu dienestam faktiski nenotikušus uzņēmuma, kas, tostarp, specializējies būvniecības projektu izstrādē, darījumus. Tas tika darīts, lai mākslīgi palielinātu uzņēmuma priekšnodokļa summas, tādā veidā samazinot valsts budžetā maksājamās pievienotās vērtības nodokļa summas, izvairītos no nodokļu nomaksas. Ar otras apsūdzētās personas atbalstu tika sagatavoti vairāki nepatiesu ziņu saturošie grāmatvedības dokumenti. Šī persona organizēja naudas līdzekļu pārskaitīšanu un izņemšanu no fiktīvo uzņēmumu kontiem kredītiestādēs, radot iespaidu par šo uzņēmumu it kā reālo finansiāli saimniecisko darbību.

25.krimināllieta. Ludzas rajona prokuratūras prokurore pie kriminālatbildības saukusi un uzsākusi kriminālvajāšanu pret Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes muitas kontroles punktu daļas vecāko muitas uzraudzi par to, ka viņa nepildīja savu valsts amatpersonas pienākumu, tas ir, būdama valsts amatpersona aiz nolaidības neizdarīja darbības, kuras viņai pēc likuma bija jāizdara, lai novērstu kaitējumu valsts varai, pārvaldības kārtībai un ar to izraisīja smagas sekas. Apsūdzētā neinformēja muitas darbu reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktās amatpersonas par kravas ierašanos un deklarācijas MRN numuru, neveica kravas padziļinātu fizisko kontroli, lai pārliecinātos par kravas iespējamo daudzuma un sortimenta atbilstību, neinformēja tiešo vadītāju par tabakas izstrādājumu kravas ierašanos, nenorādīja datu sistēmā faktisko transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numuru, valsts piederību, un noslēdza fiktīvu tranzīta procedūru. Tā kā ārpuskopienas preces netika izvestas, bet nonāca Eiropas Savienības kopējā tirgū, tad Latvijas valstij un Eiropas Savienības budžetam kopumā tika radīts ievērojams mantisks zaudējums nenomaksāto nodokļu veidā - 1 774 174,61 EUR. Nolaidīgi pildot amata pienākumus, apsūdzētā ar savām darbībām radīja būtisku kaitējumu valsts varai un pārvaldības kārtībai,

tas ir, radīja Latvijas valstij un Eiropas Savienības budžetam kopumā ievērojamu mantisku zaudējumu, kā arī radīja būtisku kaitējumu ar likumu aizsargātām valsts tautsaimniecības interesēm, uzņēmējdarbības principiem, graujot valsts iestāžu prestižu, diskreditējot Latvijas Republikas muitas darbību.

26.krimināllieta. Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurors nodevis tiesai krimināllietu, kurā divām personām - juridiskās personas valdes loceklim un kādai citai personai celta apsūdzība par savstarpēji saistītajām noziedzīgajām darbībām juridiskās personas interesēs, kas vērstas uz grāmatvedības dokumentu viltošanu un izvairīšanos no pievienotās vērtības nodokļa (PVN) nomaksas, nodarot zaudējumus valstij 756 242,14 eiro apmērā. Apsūdzība vienai personai celta pēc Krimināllikuma 217. panta otrās daļas, Krimināllikuma 218. panta otrās daļas. Otra persona saukta pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 217. panta otrās daļas, Krimināllikuma 20. panta ceturtās daļas un Krimināllikuma 218. panta otrās daļas.

27.krimināllieta. 2017. gada 27. janvārī Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu, kurā Valsts policijas darbiniekam celta apsūdzība par to, ka viņš, būdams valsts amatpersona, izmantojot savu dienesta stāvokli, izdarīja materiālu vērtību – 15 000 eiro kukuļa un tā piedāvājuma pieņemšanu, pirms nelikumīgas darbības izdarīšanas citas personas interesēs. Prokurore pie kriminālatbildības saukusi arī Valsts policijas darbinieka starpnieku – kādu astoņas reizes agrāk sodītu personu, kura šajā kriminālprocesā atbalstīja kukuļa un tā piedāvājuma pieņemšanu, lai apsūdzētā valsts amatpersona, veiktu procesuālās darbības kāda konkrēta kriminālprocesa ietvaros un aizdomās turētajai personai tiktu grozīts drošības līdzeklis.

28.krimināllieta. 2016. gada 29. decembrī Rīgas pilsētas Centra rajona prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu pret autovadītāju par kukuļa došanu Valsts policijas darbiniekam, lai apsūdzētajam netiktu sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols par atļautā braukšanas ātruma pārsniegšanu. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, 2016. gada 15. jūnijā apsūdzētās personas vadīto automašīnu apturēja Valsts policijas darbinieks. Valsts amatpersona apsūdzētajai personai nosauca apturēšanas iemeslu, uzaicinot apsūdzēto personu apskatīt datu bāzes ierakstus, lai tā personīgi pārliecinātos par pieļauto Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu, par kuru tiks sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols. Apsūdzētā persona tīši, ar nodomu izvairīties no administratīvās

atbildības, atrodoties dienesta automašīnā, piedāvāja un deva policijas inspektoram kukuli 20 eiro apmērā, noliekot četras 5 eiro naudas zīmes uz dienesta automašīnas priekšējā paneļa.¹⁰²

¹⁰² Prokuratūra. *Prokuratūras kriminālprocesi 2017.gads*. Izgūts no <http://www.prokuratūra.gov.lv/lv/jaunumi/2017>

2018.gada prokuratūrās vietnes korupcijas kriminālietu analīze

16.tabula

Kriminālietas numurs	Kritērijs 1	Kritērijs 2	Kritērijs 3	Kritērijs 4	Kritērijs 5	Kritērijs 6	Neatbilst nevienam
Kriminālieta nr.1	x						
Kriminālieta nr.2							x
Kriminālieta nr.3	x						
kriminālieta nr.4							x
kriminālieta nr.5	x						
kriminālieta nr.6							x
kriminālieta nr.7							x
kriminālieta nr.8	x			x		x	
kriminālieta nr.9	x						
kriminālieta nr.10	x			x		x	

krimināllieta nr.11	x						
krimināllieta nr.12	x					x	
krimināllieta nr.13	x						
krimināllieta nr.14	x						
krimināllieta nr.15	x						
krimināllieta nr.16	x					x	
krimināllieta nr.17	x					x	
krimināllieta nr.18	x						
krimināllieta nr.19	x						
krimināllieta nr.20	x					x	
krimināllieta nr.21							x
krimināllieta nr.22							x

2018.gada Prokuratūras vietnē pieejamās krimināllietas

1.krimināllietā. 2018.gada 14.decembrī Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurors tiesai nosūtījis krimināllietu, kurā apsūdzēts kāds vīrietis par to, ka izmantoja citas personas uzticēšanos un izmantojot šo uzticēšanos ar viltu izkrāpa no šīs personas 25 000 EUR.

2.krimināllietā. 2018.gada 22.novembrī Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurors tiesai nosūtījis krimināllietu, kurā apsūdzēts kāds bijušais zvērinātu tiesu izpildītājs par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, ar ko radīts mantisks kaitējums lielā apmērā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, apsūdzētais, būdams zvērināts tiesu izpildītājs, 2010.gadā pēc piedzinēja SIA iesnieguma, ieveda izpildu lietu, ar piedzinēju SIA un kādu parādnieci par saistības bezstrīdus piespiedu izpildīšanu. Saskaņā ar izpildes dokumentu, kas nav pārsūdzams, bezstrīdus piespiedu izpildīšanai nodota parādnieces saistība, kas ir nodrošināta ar publisko hipotēku un parādnieces piederošiem un par labu SIA ieķīlātiem diviem nekustamiem īpašumiem Rīgā. Izpildot likuma prasības apsūdzētais pieprasīja Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldei ziņas par nekustamā īpašuma nodokļa parāda esamību. Pēc parādnieces sūdzības, ar tiesas lēmumu nolemts atlikt izpildu darbības, tajā skaitā, pārdot izsolē par labu SIA ieķīlātos nekustamos īpašumus. Pēc kā apsūdzētajam radās noziedzīgs nodoms mantkārīgā nolūkā izmantot savu dienesta stāvokli, lai saņemtu amata atlīdzību par parādnieces piederošā nekustamā īpašuma pārdošanu izsolē. Realizējot savu noziedzīgo nodomu apsūdzētais tiesu izpildītājs pieņēma lēmumu par izpildu darbību atlikšanu izpildu lietā, taču par pieņemto lēmumu Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldei nepaziņoja. Turpinot realizēt savu noziedzīgo nodomu, apsūdzētais, izmantojot dienesta stāvokli pretēji dienesta interesēm, nepamatoti ieveda jaunu izpildes lietu un apzinoties, ka rīkošanās ar nekustamo īpašumu ir aizliegta, rīkoja izsoli parādnieces piederošā nekustamā īpašumā, ko nosolīja kādam SIA. Par nosolīto nekustamo īpašumu SIA apsūdzētā tiesu izpildītāja bankas kontā iemaksāja naudas līdzekļus, no kuriem apsūdzētais veica izmaksu uz savu privāto kontu.

3.krimināllietā. 2018.gada 28.novembrī Ventspils prokuratūras prokurore tiesai nosūtījusi krimināllietu, kurā par naudas līdzekļu piesavināšanos lielā apmērā, kā arī par tiesas nolēmuma neizpildīšanu, apsūdzēta kāda bijusī maksātnespējas administratore. Minētā persona apsūdzēta divu sevišķi smagu noziegumu izdarīšanā un trīs mazāk smagu noziegumu izdarīšanā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, apsūdzētā, būdama vairāku uzņēmumu maksātnespējas procesa

administratore, izmantojot to, ka viņas pārziņā atradās maksātnespējīgo uzņēmumu naudas līdzekļi, laika periodā no 2010.gada 2.jūlija līdz 2015.gada 5.maijam, mantkārīgu motīvu vadīta, prettiesiski ieguva un izšķērdēja triju maksātnespējīgo uzņēmumu naudas līdzekļus, nodarot materiālos zaudējumus kopumā vairāk nekā 53 000 EUR apmērā. Proti, 23 340,87 EUR apmērā vienā uzņēmumā, 25 646,84 EUR apmērā otrā uzņēmumā un 4015,63 EUR apmērā trešā uzņēmumā. Bez tam, apsūdzētā, būdama valsts amatpersona, kurai bija pienākums izpildīt tiesas nolēmumu, neizpildīja tiesas nolēmumus, saistībā ar tiesas noteikta pienākuma neizpildīšanu divos maksātnespējīgos uzņēmumos.

4.krimināllieta. 2018.gada 9. novembrī Bauskas rajona prokuratūras prokurore tiesai nosūtījusi krimināllietu par to, ka persona, būdams valsts amatpersona, tīši neizdarīja darbības, kuras tam pēc likuma un uzlikta uzdevuma jāizdara, lai novērstu kaitējumu valsts pārvaldības kārtībai un ar likumu aizsargātām personas tiesībām un interesēm, ar ko pārvaldības kārtībai radīts būtisks kaitējums.

5.krimināllieta. 2018.gada 14. novembrī Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļas prokurors ir pieņēmis lēmumu par kriminālprocesa nodošanu Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesai, pret uzņēmējsabiedrības atbildīgu darbinieku par neatļauta labuma pieņemšanu lielā - ne mazāk kā 90 187,90 EUR - apmērā un pret kādu bijušo zvērinātu advokātu par grāmatvedības dokumentu viltošanu. Minētais kriminālprocess kriminālvajāšanas uzsākšanai tika saņemts no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja.

6.krimināllieta. Pēc apsūdzēto personu norādījumiem un viņu pašu aktīvu piedalīšanos, konfliktā iesaistītā sieva un viņas māte tika aizturētas. Turklāt laulātā sieva bija pazemota ar to, ka pēc apsūdzētās personas norādījuma viņai sākotnēji netika ļauts apgērbties, kaut gan viņa to lūdza, ar ko pauda apņēmību sekot policijas darbiniekiem, bet viņai ļāva apgērbties tikai pēc tam, kad sievietei tika uzlikti roku dzelži. Vēlāk izpildot uzraugošā prokurora kategorisku prasību nekavējoties atbrīvot sievieti no īslaicīgās aizturēšanas vietas kameras, viņa tika atbrīvota, nepiešķirot viņai aizdomās turētā procesuālo statusu un nepiemērojot viņai nekādu drošības līdzekli, kam nesaskatīja nekādu likumīgu pamatu. Apsūdzēto personu noziedzīgās rīcības rezultātā, laulātās sievietes brīvība prettiesiski tika ierobežota uz vairāk nekā 40 stundām

7.krimināllieta. 2018.gada 29.oktobrī Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas prokuratūras prokurors tiesai nodevis krimināllietu, kurā par 750 EUR piesavināšanos apsūdzēta kāda maksātnespējas administratore. Īstenojot savu noziedzīgo nodomu, apsūdzētā no bankas automāta izņēma

maksātspējīgās zemnieku saimniecības piederošā norēķinu konta naudas līdzekļus 750 EUR apmērā, lai ar tiem rīkotos pēc saviem ieskatiem.

8.krimināllieta. Saskaņā ar celto apsūdzību, divas SIA "X" amatpersonas, laika posmā no 2006.gada janvāra līdz 2007.gada februāra mēnesim, ar cita SIA „Y” amatpersonas un darbinieka atbalstu, nolūkā izvairīties no nodokļu nomaksas, noformēja ar nodokli apliekamu darījumu dokumentus par faktiski nenotikušiem darījumiem, kurus SIA "X" norādīja PVN deklarācijās, kā rezultātā samazināja valsts budžetā maksājamo PVN 278 222,71 *euro* apmērā.

9.krimināllieta. Saskaņā ar celto apsūdzību, apsūdzētais vīrietis laika posmā no 2012.gada februāra līdz oktobrim, veicot reālo saimniecisko darbību kāda SIA ietvaros, kur viņš bija vienīgais SIA vadītājs un vienīgā persona, kam bija paraksta tiesības, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestam SIA deklarācijas, neveica aprēķinātā Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) iemaksu valsts budžetā, neskatoties uz to, ka SIA rīcībā bija pietiekoši naudas līdzekļi, lai varētu veikt nodokļu nomaksu. Kā arī apsūdzētais vīrietis pilnā apmērā nedeklarēja visus faktiski veiktos darījumus, tādā veidā samazinot ar nodokli apliekamo darījumu kopējo summu, neaprēķināja budžetā maksājamās PVN summas un neveica PVN samaksu par veiktajiem darījumiem. Tādā veidā nodarot valstij zaudējumus ne mazāk kā 204 000 EUR.

10.krimināllieta. 2018.gada 21.septembrī Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā, pasludinot notiesājošu spriedumu, tika pabeigta iztiesāšana krimināllietā, kurā divu uzņēmumu amatpersonas tika apsūdzētas noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā - par izvairīšanos no PVN nomaksas, bet trīs personas tika apsūdzētas noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 218.panta otrajā daļā - par izvairīšanās no nodokļu nomaksas atbalstīšanu. Saskaņā ar Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurores celto apsūdzību, viena uzņēmuma izvairīšanās no nodokļu nomaksas rezultātā valsts budžetam tika nodarīts mantisks kaitējums 337 731, 17 EUR apmērā, savukārt otra uzņēmuma izvairīšanās no nodokļu nomaksas rezultātā - mantisks kaitējums 521 510, 31 EUR apmērā.

11.krimināllieta. 2018.gada 21.septembrī Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu, kurā apsūdzēts kāds bijušais tiesu izpildītājs par 130 tūkstošu eiro piesavināšanos un dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, apsūdzētais bija zvērināts tiesu izpildītājs, kura rīcībā un pārziņā saskaņā ar amata pienākumu pildīšanu atradās no parādniekiem piedzītie naudas līdzekļi un citas summas. Tā, pildot zvērināta tiesu izpildītāja pienākumus, tīši ļaunprātīgi izmantojot savu dienesta stāvokli mantkārīgā nolūkā, rīkojoties ar viņa kā

zvērīnāta tiesu izpildītāja depozīta kontos esošajiem trešo personu naudas līdzekļiem, apsūdzētais prettiesiski tos ieguva, gan izņemot skaidrā naudā, gan pārskaitot uz saviem privātajiem norēķinu kontiem. Aktīvi rīkojoties pretēji savam zvērīnāta tiesu izpildītāja pienākumam, laika posmā no 2003.gada 2.maija līdz 2010.gada 1.septembrim, apsūdzētais tīši prettiesiski ieguva 130 738 EUR. Savukārt 18 091 EUR apsūdzētais izšķērdēja, pārskaitot tos bez tiesiskā pamata trešajām personām.

12.krimināllieta. 2018.gada 19.jūlijā Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu, par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, neatspoguļojot pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā visus darījumus, kas veikti pārdodot dzīvokļus, tādā veidā nodarot valstij zaudējumus lielā apmērā.

Saskaņā ar lēmumu par lietas nodošanu tiesai, pie kriminālatbildības tiek sauktas divas personas, kuras bija kāda SIA valdes locekļi. Apsūdzētie, realizējot savu nodomu nemaksāt valsts budžetā pievienotās vērtības nodokli no SIA nekustamo īpašumu pārdošanas darījumiem, neiesniedza Valsts ieņēmumu dienestā SIA PVN nodokļa deklarāciju. Laika periodā no 2014.gada 21.marta līdz 2014.gada 20.novembrim apsūdzētie slēpa SIA ienākumus no kopumā 40 dzīvokļu pārdošanas darījumiem un katrs par savu laika periodu, nedeklarēja šos darījumus. Tādējādi apsūdzētie radīja kaitējumu Latvijas Republikai 1 798 921 EUR apmērā.

13.krimināllieta. Saskaņā ar celto apsūdzību, bijušais Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta vadītājs pie kriminālatbildība saukts pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas - par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, ja ar to nodarīti zaudējumi valstij lielā apmērā, proti, laika posmā no 2009.gada līdz 2015.gadam apsūdzētais nedeklarēja savus patiesos ienākumus, tā izvairoties no iedzīvotāju ienākuma nodokļa iemaksas valsts budžetā, un radīja valsts budžetam mantisku zaudējumu 26289,14 eiro. Krimināllikuma 318.panta trešās daļas - par valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanu, ja ar to izraisītas smagas sekas, proti, būdams Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta vadītājs, apsūdzētais pieļāva, ka vairākkārt tiek grozīts ar AS „Rīgas Sanitārā transporta autobāze” noslēgtais līgums, kā rezultātā laika posmā no 2012.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 30.jūnijam par saņemtajiem pakalpojumiem nelietderīgi tika pārmaksāts ne mazāk kā 784.988 eiro. Krimināllikuma 319.panta trešās daļas - par valsts amatpersonas izdarītām tīšām darbībām, ļaunprātīgi izmantojot dienesta stāvokli, ja šīs darbības izraisījušas smagas sekas, proti, apsūdzētais, noslēdza ar AS „Rīgas Sanitārā transporta autobāze” jaunu līgumu par pakalpojumiem, kuri bija paredzēti jau iepriekš noslēgtā spēkā esošā līgumā,

līdz ar ko par sanitāra pakalpojumiem tika samaksāts dubultā, kā rezultātā valstij tika radīts mantisks zaudējums 483.074 eiro.

14.krimināllieta. saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, apsūdzētā bija iecelta par divu fizisku personu maksātnešpējas administratori. Apsūdzētā kā maksātnešpējas administratore – valsts amatpersona, tīši ļaunprātīgi izmantoja dienesta stāvokli, bija piekļuvusi fiziskas personas maksātnešpējas procesā iegūtajiem naudas līdzekļiem, kuri tika iegūti no izsoles nodrošinājuma maksājuma un no nekustamā īpašuma izsoles, mantkārīgā nolūkā nolēma prettiesiski iegūt maksātnešpējas procesā iegūtos naudas līdzekļus. Realizējot savu noziedzīgo nodomu apsūdzētā administratore prettiesiski ieguva vairāk nekā 121 669 EUR, kurus izlietoja savām vajadzībām.

15.krimināllieta. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, kāda skaistumkopšanas salona amatpersona Valsts ieņēmumu dienestam (VID) sniedza informāciju par SIA, kura neatbilst patiesībai. Šādas rīcības rezultātā apsūdzētā amatpersona par laika posmu no 2017.gada janvāra līdz 2017.gada maijam, organizējot finansiāli – saimniecisko darbību SIA vārdā, izmantojot SIA grāmatvedi, kas faktiski iesniedza VID elektroniskās deklarēšanas sistēmā Ziņojumu un kura bija informēta par noziedzīgo nodomu, sniedza nepatiesu informāciju Ziņojumos, nenodrošināja normatīvajiem aktiem atbilstošu nodokļu aprēķināšanu un samaksu, kā rezultātā apsūdzētā amatpersona SIA interesēs izvairījās no nodokļu nomaksas par kopējo summu vairāk nekā 58 948 EUR apmērā. Turklāt SIA amatpersona kopā ar SIA grāmatvedi izmaksāja uzņēmumā faktiski nodarbinātiem darba ņēmējiem uzņēmuma grāmatvedībā neuzskaitīto darba samaksu ne mazāk kā 74 523 EUR apmērā, tādējādi izvairoties no nodokļu nomaksas.

16.krimināllieta. 2018.gada 21.maijā Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļas prokurors tiesai nosūtījis krimināllietu, kurā apsūdzētas divas personas – viena privātpersona par kukuļa došanu 60 000 EUR apmērā Daugavpils domes amatpersonai (Krimināllikuma 323.panta otrā daļa), kā arī viena Daugavpils domes amatpersona par kukuļa pieņemšanu 60 000 EUR apmērā (Krimināllikuma 320.panta ceturtā daļa).

17.krimināllieta. 2018.gada 29.martā Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurors tiesai nodevis krimināllietu par krāpšanu lielā apmērā un izvairīšanos no nodokļu nomaksas lielā apmērā. Viena persona apsūdzēta un nodota tiesai par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kuri paredzēti Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā un 218.panta otrajā daļā, bet otra par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kuri paredzēti Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 177.panta trešajā daļā,

kā arī Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 218.panta otrajā daļā. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, viena apsūdzētā persona mantkārības vadīta un uzņēmuma interesēs, nolēma dokumentāli noformēt darījumus par it kā no Latvijā reģistrēta uzņēmuma saņemtām precēm un norādīt apzināti nepatiesu informāciju uzņēmuma PVN deklarācijās, tādējādi nepamatoti samazinot valsts budžetā maksājamo PVN apmēru, mākslīgi palielinot uz nākamo taksācijas periodu novirzāmās summas un ar viltu iegūstot svešu mantu. Otrā apsūdzētā persona, apzinoties minēto darbību noziedzīgumu, atbalstīja izvairīšanos no nodokļu nomaksas lielā apmērā un krāpšanu lielā apmērā, tas ir, iegrāmatoja rēķinus un PVN deklarāciju priekšnodoklī deklarēja sadzīves tehnikas iegādi, kas faktiski notikusi no citās valstīs reģistrētiem darījumu partneriem. Ar savām pretlikumīgajām darbībām apsūdzētie nodarījuši zaudējumus valsts budžetam kopsummā 927 443,45 EUR apmērā.

18.krimināllieta. 2018.gada 23.februārī Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūras prokurors tiesai nosūtījis krimināllietu, kurā pie kriminālatbildības saukta persona par izvairīšanos no nodokļu nomaksas, nodarot zaudējumus valstij lielā apmērā. Apsūdzētais vīrietis, kurš bija iecelts par uzņēmuma maksātnespējas administratoru, konkrētā laika periodā bija vienīgā amatpersona ar paraksta tiesībām, kura attiecīgā uzņēmuma maksātnespējas procesa ietvaros veica saimniecisko darbību, rīkojās ar uzņēmuma naudas līdzekļiem, parakstīja dokumentus, VID iesniegtās deklarācijas un atskaites, un kurai kā nodokļu maksātāja amatpersonai bija pienākums pārzināt un ievērot normatīvos aktus nodokļu jomā, kā arī veikt pareizu nodokļu aprēķināšanu un savlaicīgu nomaksu valsts budžetā. Apsūdzētais noslēdza kustamas mantas pirkuma līgumu par 785 290 EUR, no kuriem 649 000 EUR bija pirkuma summa, bet 136 290 EUR pievienotās vērtības nodoklis. Pievienotās vērtības nodoklis netika samaksāts, turklāt apsūdzētais vairākkārtīgi maldināja VID darbinieku, par to, ka PVN tiks samaksāts.

19.krimināllieta. 2018.gada 12.februārī Vidzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurors tiesai nosūtīja krimināllietu, kurā pie kriminālatbildības saukta viena persona par krāpšanas izdarīšanu lielā apmērā, kā arī izmantojot viltotus dokumentus un viltotu zīmogu, radīja kaitējumu valsts pārvaldības kārtībai un ar likumu aizsargātām personas interesēm. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, šajā kriminālprocesā apsūdzētais vīrietis, izmeklēšanā precīzi nenoskaidrotā laikā un vietā, nolūkā ar viltu iegūt tiesības uz svešu mantu, savā rīcībā ieguva viltotus pirkšanas – pārdošanas līgumus, izkrāpa tiesības uz nekustamo īpašumu vairāk nekā 24 109 EUR vērtībā kādai ārzemju pilsoni, kā rezultātā

nodarīja cietušajai liela apmēra materiālus zaudējumus, bet vēlāk šo izkrāpto nekustamo īpašumu realizēja trešajai personai, iegūstot sev materiālu labumu – naudu 17 000 EUR apmērā

20.krimināllieta. Prokuratūra tiesai nosūtījusi krimināllietu par naudas līdzekļu izkrāpšanu no A/s "NORVIK BANKA". Apsūdzība ir celta par naudas līdzekļu izkrāpšanu, kas izdarīta lielā apmērā un organizētā grupā un par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā un organizētā grupā. Noziedzīgais nodarījums vērsts uz finanšu līdzekļu iegūšanu trešo personu interesēs. Izkrāpto naudas līdzekļu apmērs pārsniedz 15 miljonus EUR.

21.krimināllieta. 2018.gada 6.februārī Daugavpils prokuratūras prokurore tiesai nosūtīja krimināllietu, kurā apsūdzēts Valsts policijas darbinieks, kurš izmantojot savu dienesta stāvokli pieprasīja un pieņēma kukuli, lai kukuļdevējam nevajadzētu sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu. Saskaņā ar lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, apsūdzētais Valsts policijas darbinieks, pildot savus dienesta pienākumus, 2016.gada novembra mēnesī, par atļautā braukšanas ātruma pārkāpumu apstādināja automašīnu, kuru vadīja operatīvā eksperimenta veicējs. Apsūdzētais policijas darbinieks paņēma automašīnas vadītāja dokumentus un palūdza vadītāju sekot viņam līdz dienesta automašīnai. Policijas darbinieks, sarunas laikā ar likumpārkāpēju, norādīja, ka par izdarīto administratīvo pārkāpumu ir paredzēts naudas sods 40 EUR apmērā un tālāk vilcināja laiku, neveica darbības protokola sastādīšanai, tādējādi ar savu uzvedību liekot saprast, ka ir iespēja nefiksēt šo pārkāpumu par atlīdzību. Likumpārkāpējs paaugstinājies vai pietiks ar 20 EUR par to, lai protokols netiktu sastādīts, saņēma no apsūdzētā apstiprinošu atbildi un ielika naudu dienesta automašīnā.

22.krimināllieta. 2018.gada 11.janvārī Daugavpils prokuratūras prokurore tiesai nodevusi krimināllietu pret personu, kura būdama amatpersona, izmantojot savu dienesta stāvokli, izdarīja kukuļa, tas ir, materiālu vērtību un tā piedāvājuma pieprasīšanu un pieņemšanu pirms kādas likumīgas darbības neizdarīšanas kukuļdevēja un kukuļa piedāvātāja interesēs. Apsūdzētais Valsts policijas darbinieks, pildot savus dienesta pienākumus fiksēja personas, kas bija operatīvā eksperimenta veicējs, Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumu, proti, braukšanas ātruma pārsniegšanu. Apsūdzētā persona norādīja, ka par izdarīto pārkāpumu paredzēts naudas sods 80 eur apmērā, taču ar savu uzvedību lika saprast, ka situāciju iespējams atrisināt uz vietas, nesastādot administratīvā pārkāpuma protokolu. Pēc tam viņš pieņēma kukuli 15 eur apmērā, atļaujot automašīnas vadītājam turpināt piedalīties ceļu satiksmē.¹⁰³

¹⁰³ Prokuratūra. *Prokuratūras kriminālprocesi 2018.gads*. Izgūts no <http://www.prokuratūra.gov.lv/lv/jaunumi/2018>

Bakalaura darbs „Korupcijas noziegumu izmaiņas Latvijā, sākot no KNAB dibināšanas līdz pat mūsdienām” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (no ievada līdz secinājumiem ieskaitot) ir 103 860 rakstzīmes (ieskaitot intervālus, bet neieskaitot zemsvītras atsauces).

Autors: _____ Reinis Leiskins
(paraksts)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Vadītājs: docents Dr.sc.pol. Valts Kalniņš _____
(paraksts)

22.05.2019.

Recenzents: asociētā profesore Dr.sc.pol. Iveta Reinholde. _____
(paraksts)

Darbs iesniegts Politikas zinātnes nodaļā 22.05.2019

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Inga Poļaka _____
(paraksts)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

11.06.2019. prot. Nr. ____

Komisijas sekretāre: Aleksandra Kjakste _____
(paraksts)